

T.C.
SIİRT ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
EĞİTİM BİLİMLERİ ANABİLİM DALI
EĞİTİM YÖNETİMİ BİLİM DALI

ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN GENÇLİK LİDERLİK
ÖZELLİKLERİ İLE SOSYAL-DUYGUSAL YETKİNLİKLERİ ARASINDAKİ
İLİŞKİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Şükran BİNGÖL

Doç. Dr. Veysel OKÇU

Siirt- 2021

İÇİNDEKİLER

ÖZET.....	VI
ABSTRACT.....	VII
TABLolar DİZİNİ.....	IX
TEŞEKKÜR.....	X
GİRİŞ	2
II. Araştırmanın Amacı.....	6
III. Araştırmanın Önemi	7
IV. Sayıtlılar	7
V. Sınırlılıklar.....	8
VI. Tanımlar	8
BİRİNCİ BÖLÜM	9
1. KURAMSAL ÇERÇEVE	9
1.1.Liderlik	9
1.1.1.Yönetici ve Lider Arasındaki Farklar.....	14
1.2. Gençlik Kavramı	15
1.3. Türkiye’de Gençlik ve Sorunları	20
1.4. Gençlik Liderliği	27
1.4.1.Gençlik Liderlik Özellikleri	29
1.5. Sosyal-Duygusal Yetkinlik.....	32
1.5.1. Sosyal-Duygusal Yetkinlik İle İlişkili Kavramlar	35
1.5.1.1. Duygusal Zekâ.....	35
1.5.1.2. Sosyal Zekâ	38
1.5.1.3. Empati	40
1.5.1.4. Kişilerarası Duyarlılık	41
1.6.Üniversite Öğrencilerinin Gençlik Liderlik Özellikleri İle Sosyal-Duygusal Yetkinlikleri Arasındaki İlişki.....	42
1.7. Gençlik Liderliği, Sosyal-Duygusal Yetkinlik İle İlgili Araştırmalar.....	43
1.7.1.Gençlik Liderliği İle İlgili Yapılan Çalışmalar.....	43
1.7.2. Sosyal-Duygusal Yetkinlik İle İlgili Yapılan Çalışmalar	46
İKİNCİ BÖLÜM	51
2. YÖNTEM.....	51
2.1. Desen	51
2.2. Araştırmanın Evreni	51

2.3. Veri Toplama Araçları.....	53
2.4. Verilerin Toplanması.....	54
2.5. Verilerin Analizi.....	55
ÜÇÜNCÜ BÖLÜM	57
3. BULGULAR VE YORUM.....	57
3.1.Üniversite Öğrencilerinin Gençlik Liderlik Özelliklerine İlişkin Bulgular	57
3.2.Üniversite Öğrencilerinin Sosyal-Duygusal Yetkinlik Düzeylerine İlişkin Bulgular	58
3.3. Üniversite Öğrencilerinin Gençlik Liderlik Özellikleri İle Sosyal-Duygusal Yetkinliklerinin Cinsiyete Göre İncelenmesi	58
3.4. Üniversite Öğrencilerinin Gençlik Liderlik Özellikleri İle Sosyal-Duygusal Yetkinlik Değişkenlerinin Yaş Göre İncelenmesi	60
3.6. Üniversite Öğrencilerinin Gençlik Liderlik Özellikleri ile Sosyal-Duygusal Yetkinlik Arasındaki Korelasyon Analizine İlişkin Bulgular	63
3.7. Üniversite Öğrencilerinin Gençlik Liderlik Özelliklerinin Sosyal-Duygusal Yetkinlik Düzeyine Etkisinin Regresyon Analizi İle İncelenmesi.....	66
DÖRDÜNCÜ BÖLÜM.....	70
4. SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER.....	70
4.1. Gençlik Liderliği ve Alt Boyutlarına İlişkin Sonuç ve Tartışma	70
4.2. Gençlik Liderlik Özelliklerinin Cinsiyet ve Yaş Değişkenlerine İlişkin Sonuç ve Tartışma	71
4.3. Sosyal-Duygusal Yetkinlik ve Alt Boyutlarına İlişkin Sonuç ve Tartışma	72
4.4. Sosyal-Duygusal Yetkinliklerin Cinsiyet ve Yaş Değişkenlerine İlişkin Sonuç ve Tartışma	72
4.5. Öğrencilerin Gençlik Liderlik Özellikleri ile Sosyal-Duygusal Yetkinlik Düzeyleri Arasındaki İlişkiye Yönelik Sonuç ve Tartışma.....	73
4.6. Öğrencilerin Gençlik Liderlik Özellikleri ile Sosyal-Duygusal Yetkinlik Düzeyleri Üzerindeki Etkisine İlişkin Sonuç ve Tartışma	74
4.7. Öneriler.....	75
4.7. 1.Uygulayıcılar İçin Öneriler.....	75
4.7. 2.Araştırmacılar İçin Öneriler	76
KAYNAKÇA.....	77

EKLER	99
Ek: 1- Kişisel Bilgi Formu	99
Ek: 2- Gençlik Liderlik Ölçeği	100
Ek: 3- Sosyal-Duygusal Yetkinlik Ölçeği	101
Ek: 4- Gençlik Liderlik Ölçeği İzin.....	102
Ek: 5- Sosyal Duygusal Yetkinlik Ölçeği izin	103
Ek: 6- Siirt Üniversitesi Rektörlüğü Bilim Etik Kurul Raporu	104
Ek:7- Araştırmanın Evrenine İlişkin Bilgiler	106

ÖZET

ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN GENÇLİK LİDERLİK ÖZELLİKLERİ İLE SOSYAL- DUYGUSAL YETKİNLİKLERİ ARASINDAKİ İLİŞKİ

Şükran BİNGÖL

Jüri Üyesi (Başkan): Prof. Dr. H. Fazlı ERGÜL

Jüri Üyesi Doç. Dr. Rasim TÖSTEN

Jüri Üyesi (Tez Danışmanı): Doç. Dr. Veysel OKÇU

2021, 106 Sayfa

Bu araştırmanın amacı, üniversitesine devam eden öğrencilerin gençlik liderlik özellikleri ile sosyal-duygusal yetkinlikleri arasında bir ilişkinin olup olmadığını ve varsa bu ilişkinin öğrencilerin sosyal-duygusal yetkinlik düzeylerini hangi yönde ve ne düzeyde etkilediğini belirlemektir. İlişkisel tarama modeli kullanılarak yapılan çalışmada, veri toplama aracı olarak “Gençlik Liderlik Özellikleri” ve “Sosyal-Duygusal Yetkinlik” ölçeğinden yararlanılmıştır. Araştırmanın evrenini 2019-2020 Eğitim-Öğretim yılında Siirt Üniversitesinde lisans düzeyindeki 7 fakültede öğrenim gören toplam 6656 üniversite öğrencisi oluşturmaktadır. Araştırmada örneklem alma yoluna gidilmemiştir. Çalışma grubunda üniversiteye devam eden toplam 713 lisans öğrencisi bulunmaktadır. Araştırmada veriler SPSS 21 paket programı kullanılarak analiz edilmiştir. Araştırmada betimsel istatistikler, bağımsız örneklem t-testi, tek yönlü varyans analizi, korelasyon ve regresyon analiz teknikleri kullanılmıştır. Araştırma sonucunda, üniversite öğrencilerinin algılarına göre genel olarak gençlik liderlik özelliklerine “sıklıkla”, sosyal duygusal yetkinliklerine ise “yüksek” düzeyde sahip oldukları tespit edilmiştir. Yapılan korelasyon analizi sonucunda, üniversiteye devam eden öğrencilerin gençlik liderlik özellikleri ile sosyal-duygusal yetkinlikleri arasında pozitif yönde ve yüksek düzeyde anlamlı bir ilişki olduğu belirlenmiştir. Ayrıca öğrencilerin gençlik liderlik özellikleri ile sosyal duygusal yetkinlikliğin anlatımcılık ve uyumluluk alt boyutları arasında ise pozitif yönlü ve yüksek düzeyde anlamlı bir ilişki olduğu tespit edilmiştir. Yapılan regresyon analizi sonucunda, genel olarak üniversite öğrencilerinin gençlik liderlik özellikleri öğrencilerin sosyal duygusal-yetkinlik düzeylerini anlamlı bir şekilde yordadığı tespit edilmiştir. Genel olarak üniversite öğrencilerinin gençlik liderlik özellikleri öğrencilerin sosyal-duygusal yetkinlik düzeylerine ait toplam varyansın %61’ini açıkladığı sonucuna ulaşılmıştır. Gençlik liderliğin alt boyutlarından karar verme becerileri değişkeninin sosyal duygusal yetkinliğin anlatımcılık ve uyumluluk alt boyutları üzerinde anlamlı bir yordayıcı etkisinin olmadığı, mücadele isteği ve hedef koyma, iletişim kurabilme, grup becerileri, güven duyma ve güvenilir olma, problem çözme becerileri, sorumluluk değişkenlerinin ise anlatımcılık ve uyumluluk alt boyutları üzerinde anlamlı bir şekilde yordayıcı etkiye sahip olduğu belirlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Liderlik, gençlik liderlik, sosyal-duygusal yetkinlik, üniversite öğrencileri.

ABSTRACT

THE RELATIONSHIP BETWEEN YOUTH LEADERSHIP FEATURES AND SOCIAL EMOTIONAL COMPETENCIES OF UNIVERSITY STUDENTS

Şükran BİNGÖL

Jury Member (Chair): Prof. Dr. H. Fazlı ERGÜL

Jury Member: Assoc. Prof. Rasim TÖSTEN

Jury Member (Advisor): Assoc. Prof. Veysel OKÇU

2021, 1062 Pages

The purpose of this research is to determine whether there is a relationship between youth leadership characteristics and social emotional competencies of students attending university, and if so, in which direction and to what extent this relationship affects students' social emotional competency levels. "Youth Leadership Traits" and "Social Emotional Competence" scales were used as data collection tools in the research conducted using the relational scanning model. The population of the research consists of a total of 6656 university students studying in 7 faculties at the undergraduate level at Siirt University in the 2019-2020 academic year. No sampling method was used in the study. There are a total of 713 undergraduate students attending the university in the study population. In the research, the data were analyzed using the SPSS 21 package program. Descriptive statistics, independent sample t-test, one-way analysis of variance, correlation and regression analysis techniques were used in the research. As a result of the research, it was determined that according to the perceptions of university students, they generally have youth leadership characteristics "often" and social-emotional competencies at "high" level. As a result of the correlation analysis, it was determined that there was a positive and highly significant relationship between the youth leadership characteristics and social emotional competencies of the students attending the university. In addition, it was determined that there was a positive and high-level significant relationship between the youth leadership characteristics of the students and the compatibility and the expressiveness sub-dimensions of their social emotional competence levels. As a result of the regression analysis, it was determined that the youth leadership characteristics of university students in general significantly predicted the social emotional competence levels of the students. In general, it was concluded that the youth leadership characteristics of university students explained 61% of the variance of social emotional competence levels of the students. It was found that the variable of decision-making skills, which is one of the sub-dimensions of youth leadership, did not have a significant predictive effect on the expressiveness and adaptability sub-dimensions of social emotional competence, and that the willingness to struggle and goal setting, communication, group skills, trust and reliability, problem-solving skills, and responsibility variables had a significant effect on the expressiveness and adaptability sub-dimensions was found to have a significant predictive effect.

Keywords: Leadership, youth leadership, social emotional competence, university students.

KISALTMALAR

akt.	Aktaran
ed.	Editör
MEB	Milli Eğitim Bakanlığı
SEKAM	Sosyal Ekonomik Kültürel Araştırmalar Merkezi
TDK	Türk Dil Kurumu
TÜİK	Türkiye İstatistik Kurumu
Ve diğ.	ve diğerleri

TABLÖLAR DİZİNİ

Tablo 1. Araştırmanın Evren ve Çalışma Grubunu Oluşturan Fakültelerdeki Toplam Öğrenci Sayıları	51
Tablo 2. Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Kişisel Özelliklerine İlişkin Bilgiler.....	51
Tablo 3. Ölçeklerin Cronbach's Alpha Değerlerine İlişkin Bulgular	55
Tablo 4. Araştırmaya Katılan Üniversite Öğrencilerinin Gençlik Liderlik Özellikleri ve Alt Boyutlarına İlişkin Aritmetik Ortalama ve Standart Sapma Değerleri.....	56
Tablo 5. Araştırmaya Katılan Üniversite Öğrencilerinin Sosyal-Duygusal Yetkinlik Düzeyleri ve Alt Boyutlarına İlişkin Aritmetik Ortalama ve Standart Sapma Değerleri.....	57
Tablo 6. Öğrencilerin Cinsiyete Göre Gençlik Liderlik Özellikleri ve Sosyal- Duygusal Yetkinlik Değişkenlerine Ait t-Testi Sonuçları	58
Tablo 7. Yaş Değişkenine Göre Gençlerin Gençlik Liderlik Özellikleri İle Sosyal-Duygusal Yetkinliklerine İlişkin Tek Yönlü Varyans (ANOVA) Analiz Sonuçları	60
Tablo 8. Gençlik Liderlik Özellikleri ile Sosyal-Duygusal Yetkinlik Arasındaki Korelasyon Analizine İlişkin Bulgular	63
Tablo 9. Gençlik Liderliğin Sosyal-Duygusal Yetkinlik Üzerindeki Etkisine İlişkin Regresyon Sonuçları.....	65
Tablo 10. Gençlik Liderlik Boyutlarının Anlatımcılık Üzerindeki Etkisine İlişkin Regresyon Sonuçları.....	66
Tablo 11. Gençlik Liderlik Boyutlarının Uyumluluk Üzerindeki Etkisine İlişkin Regresyon Sonuçları.....	67

TEŞEKKÜR

Yüksek lisans öğrenimim boyunca engin bilgilerinden yararlandığım, beni yetiştiren ve çalışmamda büyük emeği olan saygıdeğer danışmanım Doç. Dr. Veysel OKÇU'ya sonsuz teşekkürlerimi sunuyorum.

Lisansüstü eğitim sürecinde vermiş oldukları bilgilerle ufkumu açan kıymetli hocalarım Prof. Dr. Hasan Basri MEMDUHOĞLU'na ve Doç. Dr. Nazım ÇOĞALTAY'ya teşekkürü bir borç bilirim.

Tezime katkıda bulunan değerli hocalarım Prof. Dr. H. Fazlı ERGÜL ve Doç. Dr. Rasim TÖSTEN'e saygılarımı sunarım.

Eğitim bilimlerinde bulunan değerli hocalarıma teşekkür ederim. Bunun yanı sıra tezime yaptığı katkılardan ötürü sevgili arkadaşım Bihter ASLAN'a ve büyük bir özveriyle anketleri cevaplayan Siirt Üniversitesi öğrencilerine de çok teşekkür ederim.

Yüksek lisans öğrenimim boyunca desteğini esirgemeyen ve çalışmama büyük katkı sağlayan sevgili eşim Doç. Dr. Ulaş BİNGÖL'e ayrıca varlıklarıyla bana güç veren sevgili çocuklarım Ahmed Ayaz ve Azra Nesteren'e de sonsuz şükranlarımı sunuyorum.

Şükran BİNGÖL

Siirt, Eylül 2021

GİRİŞ

Bu bölümde araştırmadaki problem durum ve problem cümlesi; araştırmanın amacı, alt amaçları, önemi, sınırlılıkları, sayıltıları ve araştırmada başvuru tanımlar yer almaktadır.

I. Problem Durumu

Günümüz dünyasındaki hızlı değişim ve dönüşüm, toplumun tüm kesimlerini olduğu gibi gençleri de etkilemektedir. Bu hızlı değişim ve dönüşüm karşısında gençler, hem kişisel hem de toplumsal sorunlarla uğraşmak durumunda kalmaktadır. Gençlerin kişisel ve toplumsal sorunlarla baş edebilmesi için girişken olma, sorumluluk alma, güven duyma, sağlıklı karar alabilme, gruba öndelik yapma, iletişim kurabilme ve problem çözebilme vb. özelliklere sahip olması gerekir. Dolayısıyla da bu gibi zorlukların üstesinden gelebilmek ve daha güvenli bir gelecek inşa edebilmek için gençlerinde kendilerini keşfetmekte, yönetme ve liderlik kapasitelerinin geliştirilmesi gerekmektedir. Bu bağlamda gençlerin liderlik kapasitesini geliştirmek için gençlik liderlik özelliklerinin tespit edilmesi ve geliştirilmesi önem arz etmektedir. Böylelikle de gençlerin hem kendi hayatlarına yön vermelerinde hem de içinde bulundukları topluma katkı sağlamada daha başarılı olacakları öngörülmektedir.

Gençlik liderlik özelliklerinin tespit edilmesi aynı zamanda gençlerin eksik olan yönlerin ortaya çıkmasına da katkı sağlayacaktır. Liderlik özellikleri açısından eksikliklerin tespiti neticesinde, eğitim ve öğretim programları ile bu eksikliklerin giderilmesine yönelik faaliyetler gerçekleştirilebilir (Tokmak, 2020: 2). Literatür incelendiğinde gençlik tanımlamalarının birçoğunda gençliğin biyolojik yönüne vurgu yaptığı fark edilir. Oysa gençlik, sadece sınırları belli olan yaş aralıklarına denk gelen biyolojik-psikolojik bir gelişim süreci veya erişkinliğe geçişe olanak tanıyan, edilgen bir dönem şeklinde ele alınmamalıdır. Gençlik, özünde etkin sosyal bir olgu ve süreçtir. Hem içinde bulunduğu sosyo-kültürel koşullarla şekillenen hem de aynı toplumu değiştirip dönüştürebilme kuvvetine sahip bir toplumsal kesittir (Güner, 2016: 6). İnsan hayatının en önemli ve en kritik evrelerinden biri gençliktir. Genç nesillerin kendilerini ve çevrelerini tanıyan, analitik düşünen, bir vizyon sahibi olan, oto kontrolü edinmiş nitelikli bireyler olmaları beklenmektedir (Cansoy, 2015). Çocuklukla yetişkinlik

arasında yer alan gençlik dönemi, tüm yaşama biçim verecek olan psikolojik ve biyolojik toplumsal şekillenme ve gelişme çağıdır (Cafoğlu ve Okçu, 2013).

Gençlik liderliği, gönüllü ya da profesyonel olarak, bir kamu kurumu ya da sivil toplum kuruluşunda tam, yarı zamanlı ya da gönüllü olarak görev alan, amacı gençlerin kişisel, sosyal ve kültürel gelişimine katkı sağlayan, gençlerle kolay diyalog kurabilen, onların sorunlarını araştıran, formal ya da informal eğitim teknikleri ile gençlik alanında hazırlanan plan ve programlara hâkim, liderlik becerilerini geliştirmiş kişiler için kullanılmaktadır (Parlar, 2014). Gençlik liderliği, dinî kurumlarda veya birtakım kuruluşlarda yol gösteren ve liderlik yapan kişiler anlamında kullanılmasına karşın genellikle gençleri lider olarak tanımlayan biçiminde kullanılmaktadır (Kosutic, 2010: 33). Yapılan araştırmalarda, gençlik liderlik özellikleri sıklıkla şöyle ifade edilmektedir: Gençler mücadele azmine sahip olmalı ve bir amaç edinebilmelidir, çevresinde güvenilir bir kişi olarak algılanmalı, karşılaştığı sorunları çözebilme kabiliyetine sahip olmalı, karar almada yetenekli olmalı, iletişim kurabilmede oldukça başarılı olmalı, grup içinde uyumlu olmalı ve sorumluluk almaktan kaçınmamalıdır (Cansoy, 2015). Literatürde genel olarak öğrenci liderliği ve gençlik liderliği kavramlarının karıştırıldığı da görülmektedir. Öğrenci liderliği daha çok okul içinde ve okulla ilgili öğrenci temsilcilikleri aracılığı ile çeşitli eğitsel etkinlikler anlamlarında kullanılır iken gençlik liderliği ise hem okul içi hem de okul dışındaki tüm eğitsel etkinlikleri kapsayan daha geniş bir anlamı ifade eder. Gençlik liderliği, genç bireylerin etkililiğine, olayların sonuçları üzerinde daha mantıklı ve rasyonel etkiler yapabilmelerine gönderme yapar (Drum, 1988: 5).

Günlük hayatta insanlar arasındaki rahat etkileşimin kurulması bireysel farklılıklar ile ilgili bir konudur. Bazı insanlar sosyal konular karşısında daha yetkin iken, bazıları ise daha az yetkindir. Bireyler arasında bu tür farklılıkları anlamak için bilişsel ve duygulanımla ilgili süreçlerin sosyal davranışlara ne gibi etkisinin olduğu ortaya konması önem arz etmektedir. Sosyal-duygusal yetkinlik kavramı tam olarak söz konusu durumu anlamaya yardımcı olan bir kavramdır (McBrien, Wild ve Bachorowski, 2018). Sosyal-duygusal yetkinlik, toplumsal konulara uyum sağlamaya yardım eden ve bireysel farklılıkları tanımlayan bir yapıdır. Sosyal-duygusal yetkinliğin hem etkileşimleri yönetme yeteneği hem de bu etkileşimlerden memnun kalmayı sağlayan yönleri mevcuttur. Sosyal-duygusal yetkinlik, bireylerin toplumsal ilişkilerini

yönlendiren ve sosyal davranışlara dönüştürülmesiyle ilgilidir. Sosyal-duygusal yetkinliği yüksek olan bireyler muhtemelen sosyal-duygusal yetkinliği düşük olan bireylerden daha iyi etkileşimde bulunurlar (Bruni, 2020).

Yapılan literatür taramasında, öğrencilerin sosyal-duygusal yetkinlikleri akranlar arası ilişkiler ve öğretmen öğrenci ilişkileri de dahil olmak üzere kişilerarası ilişkileri olumlu yönde etkilediğine dair bulgulara ulaşılmıştır. Sosyal-duygusal olarak yetkin olan öğrenciler, başarılı bir şekilde duygularını kontrol edebilir ve yönlendirebilirler. Öfke kontrolünü sağlayarak, kendileri ve arkadaşları arasındaki görüş farklılıklarını uzlaştırmaya yardımcı olurlar. Böylece akran ilişkilerini karşılıklı olarak sürdürmelerine ve daha sağlıklı bir yapıya kavuşmasına imkân sağlamış olurlar (Asher, Parker, Walker, 1998). Ayrıca, öğrencilerin sosyal-duygusal yetkinlikleri, akran ilişkileri ve öğretmen-öğrenci ilişkileri yoluyla akademik performansı da dolaylı olarak olumlu yönde etkileyebilmektedir (Zins, Weissberg, Wang, Walberg, 2004; Delay, Zhang, Hanish, Miller, Fabes, Martin 2016). Yapılan birçok araştırmada ise, sosyal-duygusal yetkinliği yüksek olan öğrencilerin, özellikle de dezavantajlı öğrencilerin (Baker, 1999; Reyes vd., 2000) sağlıklı gelişimine katkıda bulunulabileceği ortaya konulmuştur (Durlak, Weissberg, Dymnicki, Taylor ve Schellinger, 2011; Jones, Sophie, Rebecca ve Emily 2017).

Öğrencilerin başta sorumlu karar verme olmak üzere öz farkındalıkları, öz yönetim biçimleri, sosyal farkındalıkları ve sosyal ilişkilere yönelik becerileri genel olarak sosyal-duygusal yetkinliklerini geliştirmeyi amaçlamaktadır (DePaoli ve Bridgeland, 2017). Uzun vadede, sosyal-duygusal yetkinliği yüksek olan öğrencilerin sorumlu vatandaşlar olma, kariyerlerinde başarılı olma, olumlu ilişkilere ve daha iyi zihinsel sağlığa sahip olma olasılığı daha yüksektir (Greenberg, Dornitrovich, Weissberg ve Durlak, 2017). Genel olarak, öğrencilerin sosyal-duygusal yetkinliklerinin yüksek olması onların okulda, kariyer yapmada ve hayatta daha başarılı olmalarına yardımcı olabilir.

Dünyada gençlik liderliği araştırmaları, 1980 sonrasında giderek daha fazla önemsenmeye başlanmıştır. Genç kuşaklarda olumlu gelişimler sağlamak adına bilhassa liderlik özelliklerine odaklanılır. Bu sahada son zamanlarda muhtelif incelemeler yapılmasına rağmen, liderlik alan çalışmaları ele alındığında, yetişkin liderliği hakkında liderlik araştırmalarının daha fazla olduğu göze çarpmaktadır. Yetişkin liderliği

incelemeleri de bilhassa yöneticiler üzerinde yoğunlaşırken, geleceğin lider adayı gençler hakkındaki liderlik çalışmalarının yeterli bir seviyeye ulaşmadığı söylenebilir (Cansoy, 2015). Türkiye’de yapılan gençlik araştırmaları ise daha çok problem merkezlidir. Söz konusu çalışmalar, betimleme ve bir durumu ortaya koyan incelemeler biçimindedir. Tez çalışmalarında, işlenen temalar din, siyaset, psikoloji, sosyoloji, eğitim bilimleri, ekonomi, kültür-sanat ve spor olarak ele alınmıştır. Dinî inanç, siyasi tercihler ve hareketler, işsizlik ve istihdam, zararlı madde kullanımı ve toplumsal sorunların gençliğe etkileri ve gençlerin spora katılımı hakkında yapılan çalışmalar yer almaktadır (Eraslan, 2013). Gençlik liderliği, gençlerin daha çok toplumsal açıdan gelişmeye, bireyler arası etkileşimine, toplumsal farkındalığına ve toplumsal yeteneklerinin geliştirilmesine odaklanmaktadır (Day, 2000; akt. Erpalabıyık, 2018). Dolayısıyla da, güçlü ve etkili bir gençlik liderinin sosyal duygusal açıdan da yetkin olması gerekir. Nitekim Dempster, Stevens ve Keeffe (2011:6) sosyal ilişkilerde liderlik özelliklerini ortaya koyabilmek ancak sosyal yetkinlik düzeyinin yüksek olması ile mümkün olabileceğini vurgulamaktadır.

Türkiye’de ise üniversite gençliği üzerinde farklı araştırmalara rastlamak mümkündür. Ancak gençlik liderliği alanı literatür de çok yeni bir alandır. İlköğretim ve Ortaöğretim öğrencilerinin liderlik özelliklerine yönelik olarak yapılan çalışmaların (Avcı, 2009; Birol, 2005; Cansoy, 2015; Çelik ve Sünbül, 2008; Durmuş, 2011; Güneş, 2010; Ogurlu, 2012; Parlar, Türkoğlu ve Cansoy, 2017; Tüysüz, 2007) çok az olduğu gözlenmektedir. Türkiye’de üniversite öğrencileri üzerinde gençlik liderlik özellikleri ile ilgili olarak yapılan çalışmaların ise (Akdemir, 2007; Bayturan, 1995; Bülbül, 2019; Erpalabıyık, 2018; Okçu, Erpalabıyık ve Gezen, 2017; Özmutlu, 2008; Parlar, 2014; Saylık ve Anık, 2021; Soyünen, 2002; Tokmak, 2020) yine sınırlı sayıda olması dikkat çekmektedir. Benzer şekilde yapılan literatür taramasında çocukların ve gençlerin sosyal-duygusal yetkinlikleriyle ilgili olarak (Ay, 2019; Koçyiğit, Sezer ve Yılmaz, 2015; Ural, Güven, Sezer, Efe Azkeskin ve Yılmaz, 2015; Arslan Yalçın, 2009; Bozkurt, 2016, Öneren Şendil, 2010) birçok araştırmanın yapıldığı görülmektedir. Gençlik liderliği ve sosyal-duygusal yetkinlik ile ilgili alanda ortaya konulan çalışmalar incelendiğinde, gençlik liderliği ile farklı değişkenlerin ilişkilendirildiği görülmektedir. Ancak, gençlerin gençlik liderlik özellikleri ile sosyal-duygusal yetkinlik düzeyleri arasındaki ilişkiyi belirlemeye yönelik yurt içi ve yurt dışında yapılmış herhangi bir

araştırmaya rastlanmamıştır. Yapılan bu araştırmada, özellikle üniversite gençliğinin liderlik özelliklerinin ortaya çıkarılması ve bu liderlik özelliklerinin gençlerin sosyal duygusal yetkinlik düzeylerini hangi yönde ve düzeyde etkilediğinin belirlenmesi son derece önemlidir. Turan'a (2013:12) göre gençliğin yetiştirilmesi için öncelikle, her bir bireyin önemli olduğu düşüncesinden hareketle, gençleri ayırmadan, hangi özelliklerle onların yetiştirilmesi gerektiği ortaya çıkartılmalıdır. Ngai, Chau-Kiu ve Steven'a (2012:132) göre ise, gençlerin liderlik özelliklerinin tespit edilip ve bu yöndeki eksiklerin giderilmesi, gençleri geleceğin liderleri olarak hazırlanmalarına, toplumdaki değişimi gerçekleştirecek ve modern toplumda refahın sürmesine olumlu katkıda bulunmalarına imkân sağlayacaktır.

Yapılan bu araştırmada, üniversiteye devam eden öğrencilerin gençlik liderlik özelliklerinin belirlenmesi ve bu liderlik özelliklerinin gençlerin sosyal-duygusal yetkinlik düzeyleri arasında anlamlı ve olumlu bir etkisinin olabileceği öngörülmektedir. Dolayısıyla da yapılan bu araştırma, ilgili literatüre katkı sağlayıcı niteliktedir.

II. Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın amacı, üniversitede eğitim gören öğrencilerin gençlik liderlik özellikleri ile sosyal-duygusal yetkinlikleri arasındaki ilişkiyi belirlemektir.

Bu genel hedef doğrultusunda aşağıdaki sorulara cevap aranacaktır:

- Üniversite öğrencilerinin gençlik liderlik özellikleri ne düzeydedir?
- Üniversite öğrencilerinin gençlik liderlik özellikleri cinsiyet ve yaş değişkenlerine göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?
- Üniversite öğrencilerinin sosyal-duygusal yetkinlikleri ne düzeydedir?
- Üniversite öğrencilerinin sosyal-duygusal yetkinlikleri cinsiyet ve yaş değişkenlerine göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?
- Üniversitede eğitim gören öğrencilerin gençlik liderlik özellikleri ile sosyal-duygusal yetkinlikleri arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?
- Üniversitede eğitim gören öğrencilerin gençlik liderlik özellikleri sosyal-duygusal yetkinliklerini anlamlı bir şekilde yordamakta mıdır?

III. Araştırmanın Önemi

Gençlik liderlik özelliklerinin ne olduğu ve bunların gençlere nasıl kazandırılacağı son derece önemlidir. Nitekim geleceğe yön verecek olan gençlerin bugünden lider olarak yetiştirilmesi için birtakım vasıflara sahip olması gerekmektedir. Bu vasıfların temelinde sorumluluk, mücadele isteği, karar verebilme, etkili iletişim kurabilme, güven duyma ve grup becerilerine sahip olma gibi nitelikler yer almaktadır. Ngai, Chau-Kiu ve Steven'a (2012) göre gençlerin liderlik özelliklerinin tespit edilmesi ve bu yöndeki eksikliklerin giderilmesi, gençleri yarının liderleri olarak hazırlayacak, toplumdaki değişimi gerçekleştirecek ve modern toplumda huzurun ve refahın sürmesine katkıda bulunacaktır. Gençlerin kitlelere yön verebilmesi için gençlik liderlik özelliklerini iyice özümsemesi gerekmektedir. Çünkü gençler yarının geleceğidir. Hazırlıksız olan ve geleceğe hazırlanamayan çoğu genç, kendi liderlik potansiyellerine ulaşamayabilir (Conner ve Strobel, 2007). Bu bağlamda araştırmada ele alınan konunun gençlik liderlik özellikleri olmasına karar verilmiştir.

Sosyal-duygusal yetkinlik bireyin kendini yeterli ve etkili görmesi açısından son derece önemli bir kavramdır. Topluma kolayca adapte olabilme, kendini özgürce ifade edebilme, etkili bir iletişim kurabilmenin temelinde sosyal ve duygusal olarak yetkin olmak gelmektedir. Gençlerin sosyal-duygusal olarak yetkin olup geleceğin liderleri olabilmesi son derece önem arz etmektedir. Üniversite öğrencilerinin sorunları hakkında birçok araştırma gerçekleştirilmesine karşın, gençlerin liderlik özellikleri hakkında ülkemizde yeterli sayıda araştırmaya rastlanılmamaktadır. Ayrıca üniversitede eğitim gören öğrencilerin gençlik liderlik özellikleriyle sosyal-duygusal yetkinlikleri arasındaki ilişki ile ilgili literatürde gerçekleştirilen herhangi bir araştırmaya da rastlanılmamıştır. Bu nedenle yapılan bu araştırmanın literatüre ciddi bir katkı sağlaması öngörülmektedir.

IV. Sayıtlar

1. Araştırma grubundaki katılımcıların ölçekleri objektif bir biçimde cevap verdikleri varsayılmaktadır.
2. Araştırma grubundaki katılımcıların ölçekleri içtenlikle cevap verdikleri varsayılmaktadır.

V. Sınırlılıklar

- Bu araştırma 2019-2020 eğitim-öğretim yılına hakkında elde edilen bulgu ve bilgilerle sınırlıdır.
- Araştırma Siirt Üniversitesinde lisans düzeyinde öğrenim gören öğrencilerin görüşleri ile sınırlıdır.
- Araştırmada elde edilen bulgular “Gençlik Liderlik Özellikleri Ölçeği/Sosyal-Duygusal Yetkinlik Ölçeği” verileriyle sınırlıdır.
- Araştırmada elde edilen verilerin analizi, kullanılan istatistiksel yöntemlerle sınırlıdır.

VI. Tanımlar

Genç: Bu araştırmada kullanılan genç kavramı, üniversiteye devam eden 18 yaş ve üzerindeki kadın ve erkekleri ifade eder.

Liderlik Kavramı: Kişisel amaçlara veya grubun amaçlarına ulaşabilmek için bireyin diğerlerinin faaliyetlerini etkilemesi ve yönlendirmesi süreci liderlik olarak tanımlanır (Ataman, 2002: 455).

Gençlik Liderlik Özellikleri: Gençlerin gayret gösterme arzusu ve amaç edinme, güven duyma ve güvenilir olma, sorun çözme yetisi, karar verme yeteneği, iletişime geçebilmek, grup içerisinde aktif olabilme, mesuliyet ve sorumluluk özelliklerine sahip olmaları gençlik liderliğin özellikleri olarak sıralanabilir (Cansoy, 2015: 8).

Sosyal-Duygusal Yetkinlik: Sosyal-duygusal yetkinlik, toplumsal konulara uyum sağlamaya yardım eden ve bireysel farklılıkları tanımlayan bir yapıdır. Sosyal-duygusal yetkinliğin hem etkileşimleri yönetme yeteneği hem de bu etkileşimlerden memnun kalmayı sağlayan yönleri mevcuttur (Bruni, 2020).

BİRİNCİ BÖLÜM

1. KURAMSAL ÇERÇEVE

Bu bölümde kuramsal çerçeve kapsamında; liderlik, gençlik, Türkiye’de gençlik ve sorunları, gençlik liderliği, sosyal-duygusal yetkinlik kavramları üzerinde durulmaktadır. Çalışmanın bu bölümünde araştırmaya konu değişkenlerinden gençlik liderliği, sosyal-duygusal yetkinlik ile ilgili yapılan araştırmalardan söz edilecektir.

1.1.Liderlik

Türk Dil Kurumu’nun hazırladığı *Büyük Türkçe Sözlüğü*’nde batı kaynaklı “lider” sözcüğü “önder, şef” şeklinde tanımlanmıştır (2020). Türkçede liderlik kelimesinin yanı sıra önderlik ifadesi kullanılır (Şişman, 2011: 2).

Lider, grubu oluşturan ögeleri bir amaca ulaşmak üzere etkiler (Yılmaz, 2014:8-9). Genel anlamda lider, astlarının kendine yaptığı olumlu etkiden daha fazlasını onlara yansıtan ve faal olarak iş gören kişidir (Başaran, 2000: 33). Toplumun her türlü değerini bilen ve tarih içindeki değişmelerini çok iyi fark ederek toplumun bütün ögelerini anlamaya gayret gösteren kişi lider olarak görülür (Kantos, 2011:136). Lider öngörü kabiliyeti gelişmiş, birlikte çalıştığı kişilerin ihtiyaçlarının neler olduğunu kestirebilen kişidir (Bakan, 2008: 13-40). Lider olan kişinin sahip olduğu vasıflar oldukça zengindir. Lider insanları belli amaçlar doğrultusunda bir araya getirebilir, insanları etkilediği gibi onları kolayca harekete geçirebilecek bilgi birikimine de sahiptir. Lider kişi amaçları olan, görev ve bir vizyon edinen, yaratıcı edimlerde bulunan, öngörüsü ve kavrama kabiliyeti olan, dürüst ve sadakat özelliklerine sahip kişidir. Karizması ve duruşuyla birçok kişiye ilham veren insan lider vasıfları taşır (Engin, 2007).

Türklerin kültürel yapısından kaynaklı bir liderlik anlayışı öteden beri vardır. Orhun kitabelerinde Bilge Kağan’ın liderlik özellikleri açıklanmıştır:

Orhun kitabelerinde devleti yönetenlerin ve topluma liderlik yapanların vasıfları açıkça ifade edilir. Kitabelerde liderlik nitelikleri şöyle anlatılmıştır: “Ondan sonra Tanrı buyurduğu için, devletim, kismetim var olduğu için, ölecek milleti diriltip besledim. Çıplak milleti elbiseli kıldım. Fakir milleti zengin kıldım. Az milleti çok kıldım. Değerli illiden, değerli kağanlıdan daha iyi kıldım. Dört taraftaki milleti hep tâbi kıldım, düşmansız kıldım” (Cengiz, 2018: 124). Yusuf Has Hacıp ise, *Kutadgu Bilig*’de bir toplumda lider olarak görülen kişinin şu vasıfları taşıdığını belirtir: “Akıl, cesaretli

olup risk alma, kendini feda etme, büyük işler başarma, dürüst olma, güven uyandırma, rol model olma” (Özçelik, 2005: 87-95).

Lider, başka insanları davranışlarıyla ve duruşuyla etkileyen ve yönetebilme ile ilgili yetkinliği olan kişidir. Lider, içinde yer aldığı grubun üyeleri tarafından saygıyla karşılanır ve grubun ortak fikirlerini bir amaç çerçevesinde bir araya getirip gruba yol gösterir (Eren, 2016). Lider, birçok insanı etki altında bırakarak kişinin davranışlarında değişimlerin meydana gelmesini sağlar ve hedeflenen sonuçlara varılmasında yol gösterici olur (Erkan ve Aban, 2006). Bursalıoğlu (2008) lideri “genellikle kendine güveni çevresindekilerden daha çok olan, daha az kişisel davranabilen, çabuk karar verebilen ve eyleme geçen, çevresindekilerin davranışlarına karşı duyarlı kimselerdir” şeklinde tanımlar.

Liderin öne çıkan görevleri, örgütün hedeflerini ortaya koymak örgütün hedeflerine ulaşabilmesi için gereken disiplini ortaya koymak, grup veya örgütün belirlenen hedefe uygun yaşamasını sağlamak ve örgütün problemlerini, kişiler arasındaki çekişmelere çözüm üretmektir (Çelik, 2003:7). Liderlik, bir insanın diğerlerinin eylemlerini etkilediği ve bunları çeşitli koşullar altında önceden belirlenmiş kişisel ve grup hedeflerine ulaşmak için bu kanalda yönlendirdiği süreçtir (Koçel,1995). İnsanlık tarihinin başından itibaren liderlik yaşamın içinde var olan bir olgudur (Sorenson, 2001).

Liderlik ile ilgili ilk yazılı metinler çok eski zamanlara uzanır. Beş bin yıl evvel hazırlanan Mısır hiyerogliflerinde, lider ve lideri takip edenler hakkında bilgilere rastlanır. İlk yazılı metinlerde yer alan bilgilere göre lider, insanları güdülemeye veya onların beklentilerini gidermeye yoğunlaşırken, kişi ya da topluluk üzerinde çalışmaya gayret gösterir (Bass, 1990). Milattan sonra altıncı yüzyılda Çin’de ise liderlerin sorumlulukları yazılı metinlerde ifade edilmiştir. Aristoteles’in *Politika* ve Makyavel’in *Prens* adlı eserlerinde liderlik hakkında dile getirilen düşüncelere rastlanılır. Liderlik meselesinin geçmişten günümüze gelene kadar üzerinde önemle durulan bir kavram olduğu görülmektedir (Cansoy, 2015: 10).

Genel anlamda liderlik, kendisini takip edenleri belli değerler ve ilkeler çerçevesinde bir hedef doğrultusunda motive etme ve insanları harekete geçirme sanatıdır. Liderliği bir tür güç sergileme olarak ele almak yanlıştır; liderlik takipçilerin

amaç ve beklentileri doğrultusunda şekillenir. Lider ve takipçiler arasındaki ilişkiler ortak amacın gerçekleştirilmesi paralelinde motive olma kabiliyetine göre biçimlenmiştir (Burns, 1978:18; akt. Aydın, 2007:284).

Liderliğin dört boyutunun olduğunu belirten Northouse, bu boyutları şöyle sıralar: süreç, etki, izleyici ve amaç. Süreç, liderin tesiri ve tesirde bulunmasına, tesir liderin izleyenleri ne şekilde etkilediğine, izleyiciler gruptakilerine, amaç ise gerçekleştirilmek istenen misyona işaret eder. Hemen hemen bütün sosyal araştırmacılar liderliğin subjektif durum, işe ve takipçilerin vasıflarına bağlı olduğu konusunda hem fikirdirler (Özden, 2010: 90).

Bektaş ve Turan (2014: 293) ise liderlik hakkında şöyle yorumda bulunmaktadır: İnsanın iyi olmaya çalışma süreci liderliği tanımlar. Söz konusu sürecin iki temel ögesi üzerinde durulabilir: Birincisi lider kendini ve içinde bulunduğu çevreyi tanımalıdır. İzleyicilerini etkileyebilmesi için liderin kendisinin farkında olması ve kendini keşfetmesi gerekir. Ayrıca liderin dünyayı tanıması da kendini keşfetmesi kadar önemlidir. Dünyayı tanıması sayesinde hayatına, takipçilerine ve önderlik ettiği kuruma daha iyi yol gösterebilir ve yaratıcı amaçlar ortaya koyabilir.

“Liderlik, bir örgütün amaç saptama ve amaç gerçekleştirme doğrultusunda örgütlenmiş bir grubun etkinliklerini etkileme sürecidir” (Aydın, 1993:128) Liderlik, örgütün hedeflerine ulaşabilmesi adına insanları etki altına alarak örgütün sağlıklı bir biçimde işlemesini sağlar (Celep, 2004:5). Krill ve Carter’e (2004) göre liderlik belirli koşullar içinde belirli bir hedefe ulaşmak üzere çalışmaya arzulu insanlardan oluşan bir grubu güdüleme veya insanları tesir altında bırakabilme kabiliyetidir.

Dünyadaki değişim ve yeni gelişmelerin tesiriyle liderlik tanımları arasında ayrımlar ortaya çıksa da tanımlarda üzerinde durulan temel husus liderliğin, kendine atfedilen bazı vasıflar ile grupla etkileşime girmesi ve grubu harekete geçirmesidir. Hayatın hemen her alanında liderlik kavramı ile karşılaşırız. Bazı olumsuz lider örnekleriyle karşılaşılsa da genel olarak liderlik varılmak istenen, takip edenler yönünden olumlu intiba bırakan bir olgudur ve bireylerin fikirlerini büyük bir oranda değiştirebilmektedir (Akyay ve Göral, 2005). Liderlik yalnız resmi kurum ve kuruluşlara has bir süreçle ilişkili değildir. Herhangi bir topluluğun veya grubun, bir

insanın ardından önceden belirlenen amaçları gerçekleştirmek niyetiyle gitmesi ile liderlik sürecinin temeli atılır (Koçel, 2011).

Liderlik hakkında ortaya atılan fikirleri şu şekilde özetlemek mümkündür:

1. Etkileşim liderliğin özüdür, statü veya konum tek başına liderliği anlatamaz.
2. Önceden belirlenmiş bir yapıya sahip liderlikten söz edilemez, süreç bazen kendiliğinde bir liderlik yapısı ortaya çıkarabilir.
3. Lider olan kişi her koşulda liderlik özellikleri gösterecek diye bir kaide yoktur.
4. Grubun algısı birçok noktada kişinin liderliğini belirler.
5. Kişinin benlik algısı çoğu zaman liderliğin davranışlarından etkilenir.
6. Grup içinde liderliğe aday birden fazla kişi çıkabilir.
7. Daha aktif bir lider olabilme adına kişi, gruba karşı olumlu duygular geliştirir ve grubun etkinliklerine destek olur.
8. Lider, aynı zamanda grubun ilkelerini, değerleri ve fikirlerini koruyup kollar.
9. Lider olarak öne çıkan kişi demokratik davranışlar sergileyebildiği gibi bütünüyle otoriter de olabilir (Myers, 1959; akt. Aydın, 2007: 288).

Halpin (2010; akt. Parlar, 2014), insana ağırlık verme ve işe ağırlık verme olmak üzere liderliği iki açıdan yorumlar:

İnsan İlişkilerine Dönüklük - İnsana Ağırlık Verme: Liderin, himayesi altındaki çalışanların duygu ve düşüncelerine saygı duyduğu, yapılan faaliyetlerde daha yüksek başarıya ulaşabilmek için çalışanlarla sürekli iletişim içerisinde olduğu liderlik davranış boyutudur. Lider ve çalışanlar arasında karşılıklı güven ortamı tesis edilmiş ve çoğu zaman takım çalışmaları öne çıkar.

Yapıyı Koruma-İşe Ağırlık Verme: Liderin, örgütün ortak hedeflerini ortaya koyması, bireysel hedefleriyle astların rollerini bu hedefle elde edilmesi doğrultusunda yönlendirmesini ifade eden liderlik davranış boyutudur. Lider olan kişinin kendi veya çalışanların misyonu hakkında görev ve hedef tanımlamaya, biçimlendirmeye ve harekete geçirmeye yönelik eylemlerini kapsar.

Bir Liderde Bulunması Gereken Özellikler ise; (1) Yönlendirme: Liderler oldukça çaba gösteren kişilerdir. Başarılı olma hırsına sahiptirler. Hedeflerinin peşinden koşarlar ve atılgan davranışlar sergilerler. (2) Öncü Olma Arzusu: Liderler, diğer insanlara tesir etme ve onlara yol gösterme isteğine sahip bireylerdir. Herhangi bir sorumluluğu almada geri durmazlar. (3) Ahlaklılık ve Doğruluk: Liderler dürüst olarak ya da aldatıcı olmayarak ve konuşmalarıyla davranışları arasında tutarlılık gösterip kendilerini izleyenlerle sağlam güven ilişkileri ortaya koyarlar. (4) Özgüven: İzleyenler, liderin özgüveninin yüksek olmasını beklerler. Dolayısıyla liderlik yapan kişi amaçlarının ve kararlarının doğruluğu hakkında takipçilerini ikna etmek için özgüvenli olduğunu hissettirmelidir. (5) Zekâ: Bir liderin sahip olması gereken özelliklerden biri zekâdır. Lider bilgi elde etmeye arzulu olmalı, elde ettiği bilgiyi sentezleyebilmeli ve yorumlayabilmelidir. Problem çözme, basiret ve önsezi, doğru çözüm önerileri sunma liderin zekâsından kaynaklıdır. (6) İşle İlgili Bilgi: Liderin başarılı olabilmesi için bilgi düzeyinin yüksek olması şarttır. Bilgi birikimi sayesinde doğru kararlar alan lider, çıkarımda bulunmada zorluk çekmez. (7) Dışadönüklük: Liderler enerji doludurlar. Dışa dönük ve iddialı kişilerdir (Robbins ve Decenzo ve Coulter, 2016).

Liderlik Özellikleri ise:

- ▶ Durumu hemen kavrayabilme kabiliyeti,
- ▶ Ani ve doğru karar verebilme kabiliyeti,
- ▶ Bilimsellikten yararlanabilme
- ▶ Sağduyulu olma, koşula hemen uyum gösterebilme yeteneği, titiz davranma
- ▶ Olağan dışı olaylarla baş edebilme yeteneği
- ▶ Astlarının fiziksel ve ruhsal refahını sağlama becerisi,
- ▶ Hem manevi yönden hem maddi yönden cesur davranma
- ▶ Davranışlarda ölçülü olma, risk almaktan kaçınmayan, fiziksel dayanıklılık ve mantıksal kabiliyet.
- ▶ Yeniliklerden kaçmama, yeri geldiğinde fırsatçı olma.
- ▶ Değişmekten kaçmamak, azimli ve gayretli olma, sezgi kabiliyeti, araştırmacı ruha sahip olma.

- Düşünceleri eyleme geçirme kabiliyeti, taktiksel başarı.
- Kendisiyle birlikte astlarını motive edebilme kabiliyeti.
- Muhayyile genişliği, beklenmedik olayları soğukkanlılıkla karşılama, adil davranma, maceracı bir ruha sahip olma, yaratıcı edimlerde bulunma (Sertoğlu, 2010:57) gibi vasıfları kapsamaktadır.

1.1.1.Yönetici ve Lider Arasındaki Farklar

Yöneticilik ve liderlik kavramı çoğu zaman birbirlerinin yerine kullanılsa da aslında bu iki kavram arasında önemli farklar vardır. Yıldırım’a (2012:34) göre yönetici mevcut koşullar içinde yönettiği kurumun en iyi sonucu üretebilmesine gayret ederken; lider ise kurumunun süreç içerisinde yaşanan değişimlere ayak uydurabilmesi için gerekli yenilik ve düzenlemeleri gerçekleştirir. Yöneticiler başkaları tarafından bulundukları pozisyona getirilmiş, başkaları tarafından belirlenmiş hedeflere ulaşmak için çaba gösterir, yapılması gereken işleri planlayan, uygulayan ve denetleyen kişidir. Liderler ise sahip oldukları özellikleriyle kişileri etkiler ve hedefe dayalı bir vizyon ve misyon oluşturabilen kişilerdir (Sabuncuoğlu ve Tüz, 1998:81).

Özden’e (2005) göre yönetici şu özelliklere sahiptir; kurumunu yönetir, bütün yetkileri kendisinde toplar, otoritesini statüden alır, itaati benimsetir, kontrolü savunur, planlara bağlıdır, önceden belirlenmiş amaçlara hizmet eder, var olan düzeni sürdürür, kendisine verilen işi doğru yapar. Lider ise; kişileri yönlendirir, değişim ve yenilik peşindedir, otoritesi kendisindedir, astlarına yetki verir, farklı yaklaşımlara açıktır, yeni hedefler ortaya koyar, gruptakilere güvenir, doğru işi yapar.

Koçel’e (2011:573-574) göre yönetici ve lider arasındaki farklılıklar şunlardır;

- 1- Yöneticilik bir meslek uygulamasıdır, liderlik ise grupları etkileyebilme ve onlar belirlenen hedeflere doğru harekete geçirebilme işidir.
- 2- Yöneticinin görev tanımı vardır, liderin ise görev tanımı yoktur.
- 3- Yöneticilik tanımlanan yani belirlenmiş hedeflere ulaşma, liderlikte ise amaç değişim ve dönüşüm yapabilmektir.
- 4- Yönetici “işleri doğru yapan” kişidir, lider ise “doğru işler yapan” idealist kişidir.

Her yönetici lider değildir aynı zamanda her lider de yönetici olamayabilir. Fakat iyi bir yöneticinin bu vasfının yanında iyi bir lider olabilmesi kurumun başarısını olumlu

etkiler (Sarioğlu ve Uğur, 2014:124). Liderlikle yöneticilik birbirinden farklı kavramlar olsa da aralarındaki ortak özellik; her ikisinin de bulunduğu örgütlerdeki kişileri belirli hedeflere ulaşmak için yönetme ve yönlendirme amacı içerisinde olmalarıdır (Tengilimoğlu, 2005:3).

1.2. Gençlik Kavramı

Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi (ADNKS) verilerine göre 2019'un sonunda Türkiye'nin nüfusu 83 milyon 154 bin 997 kişiden oluşurken 15-24 yaş aralığında bulunan ve genç olarak kabul edilenler 12 milyon 955 bin 672 kişiden oluşmaktadır. Türkiye İstatistik Kurumunun (TÜİK) verileri baz alındığında toplam nüfusun yüzde 15.6'sını oluşturan genç nüfusun yüzde 51.3'ünü erkek, yüzde 48.7'sini ise kadınlar meydana getirir (<http://www.tuik.gov.tr>). Yine nüfus dikkate alındığında ülkemiz “15-25 yaş aralığındaki kişilerin oranının toplam nüfusa oranı açısından tüm Avrupa Birliği ülkelerinden daha fazla bir orandadır ve 2025 nüfus projeksiyonuna göre birlik üyesi ülkeler arasında Türkiye'nin en genç nüfus oranına sahip ülke olacağı demografik veriler ışığında tahmin edilmektedir (Yentürk vd., 2007: 74).

Gençlik üzerine çeşitli tanımlar yapılmaktadır. Gençlik için evrensel bir tanım yoktur. Bunun nedeni, sosyal yapı ve kültürel faktörlerin farklı oluşudur. Kimi tanımlar, belli bir yaş aralığı içerisinde ve fiziksel, biyolojik değişimlerin yaşandığı bir dönem olarak gençliği ifade ederken, kimi tanımlar ise gençliği sosyolojik veya psikolojik olarak açıklamıştır. Yani gençlik olgusu, son derece önemli oluşu nedeniyle, farklı yaklaşımlar içerisinde yer bulmuştur (Gülver, 2015:11; Scherr 2009: 27). Bir gencin yetişkin olarak kabul edilebilmesi için, yetişkinin sorumluluklarına sahip olması ve rollerini sergilemesi onun yetişme koşullarına, zekâsına çevresindeki kişilerle kurduğu ilişkiye bağlıdır. Bu açıdan yaklaşıldığında kesin yaş aralıkları yerine, yaklaşık zaman aralıklarını ifade etmek daha uygundur (Kulaksızoğlu, 1990).

Dilimizde ‘genç’ kelimesi, gerçekte hazine kelimesi anlamında kullanılır. Bu hazine akıl planında, mekândan mekânsızlığa kadar uzanan ‘bilebilme’ yeteneği, duygu planında ‘yüksek hislere sahip olma kabiliyetidir’ (Solak, 1985: 2; akt. Şener, 2012: 12-13). Milli Eğitim Bakanlığı ise gençliği şu şekilde tanımlar; “büluğ çağına erme nedeni ile biyo-psikolojik bakımdan çocukluğun sonu ile toplum hayatında sorumluluk alma

dönemi olan çocukluk ile genç yetişkinlik arasında kalan, 12-24 yaşları arasındaki grup” şeklindedir” (SEKAM, 2013).

15-24 yaş aralığındaki insanlar, hem BM hem UNESCO tarafından genç olarak tanımlanmaktadır. Biyolojik açıdan yapılan tanımlamalarda gençlik dönemi, buluş çağının başlaması ve kemik gelişiminin tamamlandığı ilk ergenlik belirtileriyle başlayıp, büyümenin durması arasına denk düşen dönem olarak tanımlanmaktadır. Fakat aynı uluslararası kuruluşlar okulda kalma zamanının uzamasından dolayı gençlik dönemini 15-29 yaş grubuna kadar uzatmaya başlamıştır (Yörükoğlu, 1990: 13; Eraslan, 2013). Türk Dil Kurumu (2015) genci şöyle tarif eder: “yaşı ilerlememiş olan, ihtiyar karşısı”, “gelişmesini tamamlamamış olan”, “gençlikteki özelliklerini koruyan, dinç”, “zihin bakımından yeterince gelişmemiş olan toy”, “yeni gelişmekte olan, kısa bir geçmişi olan.

Psikoloji ile ilgili çalışmalarda ise gençlik ergenlikten itibaren başlayıp yirmi ile yirmi beş yaşına kadar süren zaman aralığını kapsar (Sandström,1980; akt. Ay, 2018). “Gençlik” sözcüğüyle, kişinin buluş çağından otuz yaşlarına kadarki yaş aralığının ifade edildiği, bu yaş aralığının da insan yaşamının ortalama on iki ile otuz yaşları arasına denk geldiği, konu hakkında yapılan araştırmalarda anlamaktayız (Bacanlı, 2013; akt. Karabulut, 2018: 33). Ülkemizin milli gençlik ve spor politikalarına göre, 14-29 yaşları arasındaki kişiler genç bireyler olarak kabul edilir (GSB, 2014: 4). Akın (2014:10) kişinin hayatının en dinamik döneminde bir kimlik arayışında olmasını ve kimliğini inşa etme sürecini gençlik olarak tanımlar. Yörükoğlu’nun (1990) yaptığı tanıma göre gençlik, çocukluk ile yetişkinlik çağlarını kapsayan fiziksel ve ruhsal gelişimin olduğu hayata hazırlanma dönemidir. Köknel (1979: 31) gençliği sınırları belli olan bir yaş aralığını kapsadığını ifade eder. Ona göre gençlikte duygu ve düşünceler önemli gelişmeler kaydeder, ayrıca fiziki olgunluğun en üst seviyesine ulaşılır. Psikolojik olarak gelişen gençlere toplum tarafından bir yön verilir.

İnsanın yaşamında bir yaş aralığına işaret eden gençlik terimi öte yandan bir yaş grubundaki kişilere göndermede bulunur (Wenk, 2005: 97). Meşhur Türk Filozofu İbn-i Sina’ya göre ise delikanlılık 30 yaşlarına kadar devam eder (Keklik,1987). Birçok düşünür gençliği farklı şekillerde tanımlamıştır. Mesela Hall, gençliği yeniden doğma, Freud çatışmaların yeniden alevlendiği, Erikson normatik kriz dönemi olarak gençliği

ele almıştır. Sullivan ise ergenliği/gençliği bir cehennem olarak kabul etmiştir (Özbay ve Öztürk, 1992). Schafer, on üç ile on sekiz yaş aralığını dar anlamda ergen, on sekiz ile yirmi bir yaş aralığını ergen, yirmi bir ile yirmi beş yaş aralığını ise genç yetişkinlik dönemi olarak tanımlamaya çalışır (Cucij, 2016: 6-8). Gökçe'ye (2004) göre, genç dünün çocuğu, bugünün genci, yarının yaşlısıdır. Gençlik temelde biyolojik bir kavram bir kavramdır fakat söz konusu insan olduğunda, toplumsal bir kavram şeklinde ele alınır. Diğer toplumsal kavramlarda olduğu gibi gençlik de toplumsal faktörler biçimlendirici bir etkiye sahiptirler.

Gençliği nesnel bir toplumsal katman olarak değerlendirilir. Bu toplumsal katman tarihsel koşullar çerçevesinde birtakım dönüşümlere uğrayabilir (Armağan, 2004: 5). Doğumdan ölüme kadar geçen süre içinde insan yaşamının en dinamik evrelerinden biri olan gençlik, ergenlik dönemini de içinde barındırmaktadır. Bireyin, bir toplumun üyesi olma bilinciyle sosyal olgunluğa hazırlandığı, kimlik kazandığı, çocukluk ile yetişkinlik arasında bir toplumsal kategori, bir alt kültür olarak kabul ettiğimiz gençlik, toplumsal bir olgudur. Kendine özgü bir yaşam tarzı, iletişim kurma becerileri, özgün bir düşünme yapısı ve buna bağlı bir dil bu alt kültürü şekillendiren temel özelliklerdir (Nair, 2015: 43)

Avrupa Birliği ülkelerinde yaş gruplarını tanımlamada ve adlandırmada birtakım farklılıkların olduğu görülür. Üye ülkelerin yaşam sürelerinin farklı olması, yaş gruplarının tanımlanmasında da farklılıkları ortaya çıkarmıştır. Mesela Yunanistan, Hollanda ve Norveç'te gençliğin başlangıç yaşı tam olarak belirtilmemiştir. Buna mukabil Estonya'da yedi yaş ve üstü, Avusturya'da on bir yaş, İrlanda'da on yaş ve üstü, Almanya ve İtalya'da on dört yaş ve üstü, İspanya ve Romanya'da ise on beş yaş ve üstü gençlik olarak kabul edilir. Hollanda'da gençlik üst yaş sınırı yirmi üç iken, Avusturya ve İrlanda'da yirmi beş, Estonya ve Norveç'te yirmi altı, Almanya yirmi yedidir. İspanya, Romanya ve Yunanistan ise yirmi dokuz ile otuz altı yaş aralığındaki çeşitli yaş sınırları ile en geniş tanımlamalara sahip ülkeler olarak karşımıza çıkmaktadır (<https://www.cdc.gov/violenceprevention/youthviolence/definitions.html>).

Aristo'nun "ölçü tanımayan, dünyayı pembe gören, ihtiras dolu ve her şeyde aşırılığa kaçan" olarak tanımladığı, kişinin ruhsal ve düşünsel yönden kendi başına hareket etme eğiliminin arttığı, kafasında neden, niçin ve nasılların sorulmaya başladığı

gençlik döneminde, fizyolojik ve psikolojik “birey” henüz netleşmemiştir (Şener, 2012: 11). Toplumların geleceklerine güvenle ve umutla bakmalarını sağlayacak en önemli göstergelerin başında, beden ve zihnen sağlıklı yetişmiş, özgüveni yüksek, sorumluluk bilinci gelişmiş, kimlik krizini geride bırakmış, kimliğini ve kişilik inşasını sağlam temellere oturtabilmiş bir gençlik gelmektedir (Karabulut, 2018: 34).

Gençliği genel olarak değerlendirdiğimizde gençlikte, bazı bedensel gelişmelerin ve dönüşümlerin yanında birtakım ruhsal değişimlerinde yaşandığını gözlemliyoruz. Duygusal açıdan yaşanan gelgitler, eylemlerde görülen tutarsızlıklar gençlik döneminde sıkça görülür. Zihinsel uyanma, çevreye karşı bilinçli olma ve sosyal açıdan açılmanın yükseldiği, aşk duygusunun doğduğu yıllar gençlik dönemine denk gelir. Genellikle gençler hakperest davranırlar, yardım severdirler ama hukuksuzluğa ve hak gaspına karşı sabırsız davranırlar. Bağımsız davranma ve kişiliğini kazanma isteği gençlerin genel özelliğidir. Bir gaye uğruna mücadele eden gençler yeni değerler edinirler. Fedakârlığı sevdikleri gibi mücadele vermekten geri durmazlar (Ay, 2018: 2).

Genel anlamda genç olan kişi, bir tür geçiş döneminde olan kişi olarak görülür. Bu bağlamda kişinin geçiş döneminde karşılaşacağı birtakım psikososyal vaziyetin varlığı kabul edilir. Söz konusu anlayışta genç birey; heyecan, sabırsızlık, özgürlük hareketlilik ve bireysel bağımsızlık gibi birçok değişkeni içinde barındıran bir psikososyal kişiliği temsil eder (Yaman, 2013).

Gençlik hakkında önemli fikirler öne süren Necip Fazıl “*İman ve Aksiyon*” kitabında ideal gençlik ile ilgili bazı düşünceler ortaya atar. Necip Fazıl’a göre ideal bir gençlikte şu özellikler bulunmalıdır: Aşk, üstün akıl ve sır idraki, nefis muhasebesi, eşya ve hadiseler tahakküm ve onları tasarruf mizacı, aksiyon ruhu, gözü karalık, fedakârlık ve disiplin, en derin merhamet içinde en keskin şiddet, başta samimiyet, her şubesiyle o’nun ahlakı, zarafet ve estetik, tek ümmet modeli olarak sahabeyi almak (Kısakürek, 2017: 129-134).

Gençliğin tek bir boyutu ve kategorisi yoktur, bilakis gençliğin alt kategorileri ve farklı boyutları vardır. Gençlik diğer yaş gruplarından bir takım özellikleriyle ayırt edilmektedir çünkü gençler yaşları gereği, fiziksel, psikolojik olarak diğer yaş gruplarına karşı daha aykırıdır (Akbal, 2008: 58). “Genç birey, gençlik ise yaşanılan bir süreç” şeklinde anlamlandırılır (Şentuna, 2009).

Yaşamın en güzel çağı... Çocukluktan çıkmanın verdiği heyecanla filizlenen umutların baharı... Her gün gelişen ve güçlenen bir beden, coşan duygular, keşfedilen bir manevi soluk... Gün gelip durulacak, olgunlaşacak ve yetişkin olarak insanlık ailesine katılacak bir kişiliğin inşa yılları (Bayraktar Karahan, 2014: 7).

Gençlik çağı güç ve cesaretin sergilendiği bir yaş aralığına denk gelir, kanın damarlarda hızla aktığı bu dönem enerji doludur. Nitekim delikanlılık ifadesi, güç ve cesaretin bir anlamda kontrolsüzlüğünden kaynaklanır. Gençler yalnız yürümeyi severler, yanlışa düşmekten çekinmezler ve çoğu zaman tahammülsüzdürler. Bir yandan yanlışı kabul etmeyen gençler, öbür yandan doğruyu bulmak için oldukça çaba sarf ederler (Onur,1991; akt. Şenat, 2018: 75). Gençlik insan karakterinin belirlendiği ve şekillendiği esas dönem olarak kabul edilir. Gençlik çağında insan, fiziksel ve psikolojik anlamda değişir, olgunlaşır ve dönüşür. Söz konusu dönemde her kazanım ve alınan her karar yaşamın geri kalanını yönlendirir (Akpolat, 2018: 55).

Gençlikte yaşanan gelişimlerin çeşitliği ve yaşam üzerindeki etkisi düşünürlerin gençlik hakkında muhtelif düşünceler ortaya koymasını sağlamıştır. Örneğin Moser, gençliğin popülasyon grubu, yaşam evresi ve yaşam tarzı olmak üzere üç anlamından söz eder. Buna mukabil Richter gençliğin yaşam evresinin sınırlı olduğundan bahseder. Yirminci yüzyılda gençlik aşamaları genişlemiş ve yaşama yönelik beklentilerin artması doğrultusunda gençliğin yaş aralığı değişmiştir. Genel anlamda gençlik dönemi aile kurmak, bir eş bulmak ve ekonomik olarak bağımsızlaşmak gibi unsurlar göz önünde bulundurulduğunda on ile on beş yılı kapsar (Trenker, 2016:17).

Gençlik genel anlamda “bir geçiş aşaması, bir geçiş, yetişkin rolleri için bir hazırlık, kültüre giriş” anlamına gelmektedir. Gençlik aşamasında bireyler toplumsal normlar ve değerlerle daha yakından ilişki kurmakta toplumsal kimliklerini benimsemekte ve kültüre daha iyi uyum sağlamak için yollar aramaktadırlar. Her ne kadar gençlik belli yaş aralıkları ile sınırlandırılmışsa da gençlik tanımlarında yaş kriteri yeterli değildir. Bunun nedeni sadece yaş aralığı bireyin olgunlaşması ve yetişkin rollerini göstermesi için yeterli olmamasıdır. Başka bir deyişle biyolojik olarak olgunlaşsa da birey sosyal olarak olgunlaşmaya bilir. Öte yandan yetişkinlik hakkındaki sınırların da değiştiği görülmektedir. Bilhassa eğitim sürecinin giderek uzaması gençlerin ailelerine giderek daha fazla bağımlı hale getirmektedir. Bu duruma dikkat

eken Ferchhoff genel geçer bir gençlik kavramından söz edilemeyeceğini ileri sürer (Theis, 2014).

Gençlik “sosyal olarak kurumsallaşmış ve içsel olarak farklılaşmış bir yaşam evresidir, sınır ve kapsamı sosyal (sosyal-yapısal, ekonomik, politik, kültürel, yasal, kurumsal) şartlar ve etkiler tarafından belirlenmektedir” (Scherr, 2009: 24). Gençlik, hayatının en hareketli döneminde bir kimlik araması, kimlik edinme faaliyeti şeklinde değerlendirilir (Akın, 2014:10). Gençlik kavramını, belirli bir toplumun şekillenmesinde o toplumsal şekillenmeyi sağlayan sınıf ve tabakaların ilmi açıdan açıklanmış ve sınırlandırılmış olup yaş aralığı belli olan bir grubu tanımlar (Gürses, 1997: 46-47) Gençlik dönemi, zihin ve fikir açısından dinamik olduğundan doğru yönlendirildiğinde birçok sorunu çözecek aksiyon ve yeteneğe sahiptir (Kara, 2013: 8).

1.3. Türkiye’de Gençlik ve Sorunları

Gençlik, bireyin yaşamının önemli bir evresini kapsar. Öte yandan Türkiye’de ana çalışma konusu yapılan bir yaş aralığını temsil eder. Ayrıca lkemizin önemli problemlerinden birinin gençlik olduğu eğitimciler, sosyologlar, psikologlar ve pedagoglar başta olmak üzere alanında uzman birçok bilim adamı tarafından dile getirilir (Baş, 2017: 150). Gençlik üzerinde yapılan gözlem ve araştırma sonuçlarına bakarak, Türkiye’de gençlerin yoğun bir şekilde sorunlarla karşılaştıklarını ileri srebilmekteyiz (Kale,1990: 783).

Günümüzde Türkiye’de iki tür genel gençlik algısından söz edilebilir. Birincisi genç kuşaklar, enerjisi kontrol altına alınıp yararlı yönde sevk edilmesi veya gerekli bilinç düzeyine ulaşmadıkları yanlış yönlendirilmeden ve zararlı davranışlardan korunup kollarlanması gerek bir kesim olarak algılanmaktadır. İkinci algılamada ise genç kuşakların yaşama –yetişkinliğe- hazırlanan bir evreden geçtiği ileri sürülür ve genellikle gençlerin bulundukları çağdaki beklentilerini ve ihtiyaçlarını görmezden gelir (Aydemir, 2011: 13).

Kale’ye göre (1990) Türkiye’deki gençlerin temel sorunlarının kaynağı otoriter aile, baskıcı din anlayışı, yanlış batılılaşma, doğru verilmeyen eğitimdir. Bilindiği üzere, ülkemiz gençliğinin en önde gelen sorunları işsizlik, eğitim, suç, zararlı alışkanlıklar, aile-içi iletişim sorunları ve gençliğe yönelik kamu hizmetlerinin, sosyo-kültürel, sanatsal etkinliklerin yetersizliğidir. Kuşkusuz ki asıl önemli husus, sorunları çözmeye

odaklanan politikalar yerine, sorun önlemeyi hedefleyen gençlik politikalarının hayata geçirilmesidir(Yurttagüler, 2012: 387). Kulaksızoğluna göre (1990) Türk gençliğinin sorunları içinde bulunduğu yaş gurubuna, cinsiyetine, eğitim düzeyine, meslek sahibi olup olmamasına, yaşadığı bölgenin şartlarına ve ekonomik seviyesine bağlı olarak değişiklik göstermektedir. Genel olarak gelecek hakkında, hangi mesleği seçeceği noktasında, eğitimle ilgili, spor yapamama, serbest zamanı uygun şekilde değerlendirememekle ilgili sorunlar her kesimdeki genç tarafından dile getirilmektedir.

Toplumsal ve maddi sıkıntılar, siyasi çalkantılar, iş bulama kaygısı yükseköğretime geçiş ve eğitim sorunları genel anlamda toplumu ve özellikle gençleri tesiri altına almaktadır (Ekşi, 2003). Siirt şehrinden gençler hakkında yapılan bir çalışmada işsizlik sorunu %31 ile en üst sırada yer almaktadır. Bunu % 30 ile eğitimsizlik, % 13 ile ailevi baskı, % 11 ile terör ve % 8 ile diğer faktörlerin etkili olduğu tespit edilmiştir. Siirt ilindeki gençlerin sorunları ile Türkiye’de genel anlamda gençlerin sorunları arasında paralellik olduğu açıkça anlaşılmaktadır (Okçu ve Cahoğlu, 2013). Güner’e göre (2016) katılımcıların görüşlerine göre Türkiye’de gençliğin en önemli sorunlarının başında işsizlik, ikinci sırada ise ekonomik sorunlar, toplumsal baskılar, eğitim, psikolojik sorunlar, ailevi sorunlar, aile içi iletişimsizlik, gençlere özgü kamu hizmetlerinin yetersizliği gelmektedir.

Ülkemizde istihdam problemi ile genç yaş aralığında bulunan nüfusun çok olması arasında doğrudan bağlantı vardır. En büyük toplumsal sorunlardan biri olan istihdam sorunun ortaya çıkmasında gençlerin toplam nüfus içerisindeki oranının fazla olması etkilidir. Ayrıca gençlerin günlük hayatta eğitim, boş vakitleri değerlendirme, işe yerleşme, toplumsal ve ailevi ilişkilerin geliştirmesi başta olmak üzere birçok beklentinin olduğunu gözlemlemek mümkündür. Gençlere yönelik politikaların gerekli düzeyde olması ve yeterince fayda sağlayabilmesi adına gençlerin beklentilerinin doğru belirlenmesi elzemdir (Armağan, 2004: 15).

Aile içindeki iletişimin aksaması ve bazen iletişimin tamamen kopması, genç kuşakların başka sorunlarını da beslemektedir. Toplumsal hayata yaşanan değişmelere paralel olarak iş bulmada zorlanan gençlerin çoğalması, genç kişilerin aileden uzaklaşıp yalnız yaşamaları, aileleri ile olan ilişkilerinin dönüşmesi, değişen aile hayatı içinde gençlerin konumunun belirginleşmesi, arkadaş grubu ve kitle iletişim araçlarının

gençler üzerinde daha fazla etkili olması, toplumla ve baskın kültürle uyum problemlerinin gündemi meşgul etmesi, madde kullanımı ve buna bağlı olarak toplumsal değerlerden giderek uzaklaşıp davranışlarında sapmalarının meydana gelmesi söz konusudur (Burcu, 1998, 120; Okçu ve Cafoğlu, 2013).

2006 yılında İstanbul'da bulunan üniversitelerde okuyan 1014 genç öğrenciyle yapılan araştırmada elde edilen verilere göre ülkemizde gençler ile ilgili problemler arasında aile içi şiddet ve baskı en önde gelir. Madde bağımlılığı ile ekonomik nedenlerden dolayı ortaya çıkan eğitimsizlik ise ikinci sırada yer alır (Gür, Dalmış, Kırmızıdağ, Çelik, Boz, 2012). Ülkemizde yapılan resmi araştırmalarda madde bağımlısı bireylerin yaklaşık olarak yarısının 30 yaşın altında bireyler oldukları, 15-24 yaş aralığında ise bu oranın %57 seviyesine çıktığı rapor edilmiştir. Ayrıca uçucu madde kullanmaya başlama yaşının 11-12, hap kullanmaya başlama yaşının 16-17, esrar kullanma yaşının 16 ve eroin kullanma yaşının 18-19 düzeylerine kadar indiği tespit edilmiştir (Yaman ve Arslan, 2009: 445). Bağımlılık maddeleri ile tanışan genç, bu maddeyi sığınak olarak görür ve zamanla bu miktarı artırır. Uyumları, insanlar arası ilişkileri, iletişimleri bozulur, değerlerini, beklentilerini yitirerek bu alışkanlıklarını sürdürürler (Fadıloğlu, 1989: 77). Gelişmiş ülkelerde gençlerin sıkça karşılaştığı eğitimsizlik, iş bulamama gibi sorunlara çözümler bulunmasına rağmen bu ülkelerde madde bağımlılığına yönelik kalıcı bir çözüm bulunamamıştır (Cansoy, 2015: 30). Turhan ve arkadaşları (2011: 33-38) tarafından üniversite öğrencileri üzerinde yapılan bir araştırmada, hayatında en az bir defa alkol alan gençlerin oranının %56,6 olduğu tespit edilmiştir. Gür, Dalmış, Kırmızıdağ, Çelik ve Boz, (2012: 86-88) tarafından yapılan araştırmada 15-29 yaş grubunda bulunan gençlerde sigara kullanma oranının %35,7 gibi ciddi bir boyuta yükseldiği tespit edilmiştir. Avrupa'ya giden uyuşturucunun güzergahlarından biri olması ve yasadışı örgütlerin etkin olması nedeniyle Türkiye'de gençler uyuşturucuya daha kolay ulaşmaktadır ve uyuşturucu karşısında daha fazla risk altındadır (İlhan, Yıldırım, Demirbaş, Doğan, 2009). Gençler arasındaki madde bağımlılığının düzeyi yapılan çalışmalara da yansımıştır. Bu çalışmalardan elde edilen verilere göre ergenler arasında sigara kullanımı % 24, alkol kullanımı % 13,9, esrar kullanımı % 1,9, bali-tiner kullanımı % 0,6 ve ekstazi kullanımı % 0,5 olarak tespit edilir (Şen, vd. 2010).

Gençlerin sürekli dile getirdikleri sorunlar; ekonomi, aile içi geçimsizlik, nesiller arası çekişme, ideolojik çatışmalar, istihdam ve iş bulamama, sağlık güvencesi gibi hemen hemen bütün toplumu ilgilendirir (SEKAM, 2013). Birçok sorun olmasına rağmen ülkemizde işsizlik gençlerin en büyük problemi olarak öne çıkar. Öte yandan depresyon gibi psikolojik rahatsızlıklar ve şiddet eğilimli olma, çevreye yabancılaşarak uyum sağlayamama, kimlik karmaşası, tüketim arzusu, değerlerden uzaklaşma ve anomi gençlerin karşı karşıya kaldığı başlıca sorunlardır (Baş, 2017: 18).

Ruhsal ve bedensel yönden dikkat çekici pek çok değişikliklerle birlikte gelen gençlik döneminin önemsinmesi gereken özelliklerinden biri de, bu çağda ailenin yerini arkadaşların almasıdır. Bu bakımdan son derece hassas bir dönemdir denilebilir. Zira gençlerin edinecekleri arkadaşların ve kendilerine örnek alacakları şahsiyetlerin onlar üzerindeki etkisi büyük olacaktır. Öte yandan, “bağımsız olma” duygusu, genç insanda daha belirgin bir şekilde gözlenecek ve onun “laf dinlemez-söz anlamaz” bir nitelik kazanmasına da sebep olabilecektir (Ay, 2018: 28). Kısacası bu geçiş döneminin başlaması ve bitmesi gençten gence değişiklik göstermektedir. Kimi genç bu dönemi daha rahat atlatırken, kimisi de daha büyük sorunlarla karşı karşıya kalabilmektedir. Dönem gencin kişiliğinin oturması ve “ben kimim” sorusunun yanıtını vererek kendi ayakları üzerinde toplumun bir parçası olarak tek başına kalma yeterliliğini göstermekle sona ermektedir (Bayturan,1995).

Maalesef günümüzün gençleri-belki hiçbir dönemde olmayan-bir ”kuşatılmışlık” halini yaşamaktadırlar. Öyle ki, sosyal medya, internet, sanal dünya... gibi unsurlar, gençleri yaşadıkları hayatın içinden alıp dışına itmekte; gerçek arkadaşlıklar yerine sanal arkadaşlığa razı etmekte ve genci yakın çevresinden koparıp uzak dünyaların sanal mutluluğuna atmaktadır (Ay, 2018: 2).

Nalçaoğlu’na (2007:106) göre; Türkiye gençliğinin 1979-1980, 1980-1990 ve 2003-2004 yılları dikkate alındığında giderek daha mutsuzlaştığını ve sevginin yerine parayı koyduğunu saptamıştır. Yine gençlerin değer yönelimleri üzerine 1989-1995 dönemlerini kapsayan bir araştırma yapan Çileli’nin bulguları gençlerin heyecanlı yaşam ve bireyciliği ön plana çıkardıklarını ortaya koymuştur. Dünyada gençlerin “temel ölüm ve sakatlık nedenlerinin başında şiddet olayları gelmektedir”. Gençler şiddet davranışının hem uygulayıcıları hem de kurbanlarıdır. Özellikle gençler arasında

küçüklerin kendilerinden biraz daha büyük yaştaki gençlere kurban olmaları, dünya genelinde sıklıkla görülen bir durumdur. “Bu konudaki tartışmalar çok canlıdır, çok çeşitli sonuçları olmakla birlikte gençler arası şiddet sorununa bir çözüm bulunamamaktadır” (Erken, 2007; Nair, 2015). Aile içi problemler ile gençlerin depresif semptomları arasındaki ilişki ele alındığında kişinin ailede çatışmalarla yaşaması, aile üyeleri arasındaki iletişimsizlik ya da doğru iletişimin kurulamaması depresif semptomların devam edeceğini göstermektedir (Imprachim, 2016: 123).

Diğer ülkelerde gençliğin vaziyeti değişkenlik göstermekle beraber, gençliğin belirsizliğe sürüklendiği ifade edilebilir. Bu durumla karşı karşıya kalınmasında bilhassa eğitim sorunu, işsizlik ve uyuşturucu kullanımı gibi genç kuşakları baskı altında tutan unsurların tesirli olduğu gözlemlenir. Eğitimin bireyselleşmesi ve gençlerin sahip olma isteklerinin ön plana çıkaran bir eğitim faaliyetinin ortaya çıkması, iyi planlanmamış projeler sözü edilen sürecin hızlanmasında etkilidir (Cansoy, 2015: 30).

Genel olarak işsizlik ve istihdam ile ilgili sorunlar arasında eğitim süreci devam eden ve çalışanların oluşturduğu yük o kadar da büyük değildir. 2009’da yaşanan ekonomik krizde gençler oldukça etkilenmelerine rağmen alınan tedbirler gençlerin durumunu düzeltememiştir. 2015 yılında 15-29 yaş aralığında eğitim ve istihdamın dışında olanların sayısı kırk milyon olarak hesaplanmıştır (Dama, 2017). 2017’de ise gençlerde işsizlik %21,4 dolayındadır. Söz konusu oran genç erkeklerde %19,3 genç kadınlarda ise %25 olarak hesaplandı (TUIK, 2017).

Gençler arasındaki işsizlik yükseldikçe genç kuşakların toplumsallaşma süreçleri de sarsılmaktadır. Gençler maddi olarak ailelerinden bağımsızlaşamadıkları için gelecek hakkında bireysel planlar yapamaz ve bu yüzden sorumsuzca davranışlar sergilerler. Bu bağlı olarak toplumda şiddet eğilimli kişilerin sayısı giderek artmaktadır (Gündoğan, 1999:68). Öte yandan SEKAM’ın 2013’te yaptığı çalışmada gençliğin sorunları iki bazda ortaya konmuştur: eğitim (%33), ahlaki yozlaşma (%17), meslek edinme (%14), iş bulamama (%14) ve aile tarafından anlaşılamama (%7) birinci düzeydeki sorunlar olarak karşımıza çıkarken; meslek kaygısı (%18), eğitim (%14), ahlâki yozlaşma (%13), iş bulamama (%10) ve uyuşturucu kullanımı (%9) ikinci düzeyde karşımıza çıkar. Sosyal hayat içerisinde genç kuşakların birtakım güncel sorunlar oldukça öne çıkmaktadır. Bu sorunlar arasında bilhassa sosyal değerlerde yaşanan aşınmalar,

uyuşturucu ve benzeri madde kullanımı, statükoyla çatışma, istikbal endişesi, kimlik bunalımı ve yabancılaşma, kaygı ve stres, yalnızlık hissi ve öz güven kaybı gibi sorunlardan bahsetmek mümkündür. Bayhan'ın (2013) yaptığı çalışmasındaki örnekleme göre aktüel sorunlar arasında psikolojik problemler başta gelir, toplumsal baskı ve cinsel sorunlar ise ikinci sırada yer alan problemlerdir.

Gençlik, gerek toplum kaynaklı, gerekse kendi dönemsel özellikleri nedeniyle birçok problemle karşı karşıya kalır. Üstelik gençlik problemleri dünya üzerinde sadece belirli bölgeler için söz konusu değildir. İster gelişmiş ister gelişmemiş bir ülke olsun, dünya üzerindeki her yerde gençliğin ortak olarak nitelendirilebileceği, başa çıkmak zorunda oldukları problemleri vardır. “Kuşak Çatışması” gençler, ailesinin, toplumun genelinin benimsediği değerlerle ters düşebilir, onlara uyum sağlama konusunda problem yaşayabilirler. “Genç İşsizliği” işsizlik, toplumun geneli için bir problem olsa da, gençlik grubunu oldukça etkileyen önemli problemler arasında yer almaktadır. Türkiye, tıpkı dünyanın birçok yerinde olduğu gibi, genç işsizliği problemi yaşayan ülkelerden biridir. “Gençlerin Yoksulluğu” yoksulluk elbette toplumdaki her grubun yaşamını olumsuz yönde etkiler. Ancak bazıları vardır ki, yoksulluğu diğerlerine göre çok daha derin hissederler. Bunlar, kadınlar, yaşlılar, engelliler, çocuklar, gençler gibi sosyal ve ekonomik olanaklardan faydalanma konusunda dezavantajlı gruplardır. Yoksulluk sadece açlık veya yetersiz beslenme değildir; insanın en temel ihtiyaçlarından olan barınma, giyim, sağlık vb. ihtiyaçlarının karşılanamaması da yoksulluğun göstergesidir. “Çocuk Yaşta Evlilikler” on beş ile yirmi dört yaş aralığındaki gençlerin evliliğini akla getirir. Bu yaş aralığında, 18 yaşa kadar olan kişiler çocuk olarak adlandırıldığından ve gençlik kategorisine girdiklerinden, çocuk yaşta evlilikler gençlik problemleri içerisinde ele alınabilecek önemli konulardandır. Yoğun ders programları ve sınav maratonları içerisinde öğrenim hayatını sürdüren, sosyal hayata, çeşitli etkinliklere zaman ayıramayan gençlerin birçoğu “Stresle ve Sınav” kaygısıyla başa çıkmak zorunda kalırlar. “Gençlerin Zararlı Madde Kullanımı” uyuşturucu kullanımı, gençler arasında var olan bir suç türüdür ve tüm dünyada hızla yayılışıyla, oldukça ciddi bir problem haline gelmiştir. Sigara, alkol, uyuşturucu madde vb. kullanımı, zaten riskli olan gençlik dönemini daha da riskli hale getirmektedir. “Gençlerin İletişim Araçlarına Bağımlılığı” teknolojiye gelişmeler tek bir yerle sınırlı kalmayıp, olumlu ve olumsuz yönleriyle, tüm dünya kültürleri üzerinde etkili

olmaktadır. Çocukların ve gençlerin eğlence anlayışı değişmiştir. Sosyal hayata katılmak, bireyler arası ilişkilerde aktif olarak yer almak giderek azalmıştır (Gülver, 2015).

Milli Eğitim Bakanlığı'nın verilerine dikkat edildiğinde 2012 ile 2013 yılları arasında ülkemizde okullaşma oranı %70'dir, yükseköğretimde ise bu oran %38 civarındır. Ayrıca devamsızlıkla birlikte sınıf tekrarı meseleleri dikkatten kaçmaz. 2011 ile 2012 eğitim öğretim yılında sınıf tekrarı ortaöğretimde % 8 iken devamsızlık (on gün ve üstü) % 33 olarak tespit edilmiştir. Bu sayısal verilerin yüksek çıkması üzerinde durulmalıdır. Okulu bütünüyle bırakma ise önemli bir sorun olarak gözükmeye devam eder. 2013'te ortaöğretim son sınıftan yükseköğretime geçme oranı yaklaşık % 24'ü lisans, % 20'si ön lisans ve % 5'i açık öğretim programları şeklindedir (MEB, 2014).

Günümüzde denetlenemez boyuta doğru evirilen sosyal değişimler, toplumsal kurumlarla birlikte birçok değer de ani bir biçimde değişmesine yol açmaktadır. Buna bağlı olarak dünyanın her yerinde sosyal yapı giderek muğlaklaşmakta ve anında bilgiye ulaşma bireylerin öngörülerini ciddi anlamda sarsıntıya uğratmaktadır. Yaşadığımız çağda genç kuşaklar bir yandan kişiliklerine sosyal değişimleri yansıtmakta öbür yandan sosyal değişimlerin çoğuna itiraz etmektedirler (Geçtan, 1981;Okçu ve Cafoğlu,2013).

Yaşadığımız çağdaki değişimler ve yeni gelişmeler gençleri baskı altına almakta ve gençler değişimlerin neden olduğu bireysel ve toplumsal problemlerle cebelleşmek zorunda kalırlar. Buna ek olarak gençler bireysel kabiliyetlerini keşfetmek ve kendilerini yönetmek zorunda kalmaktadırlar. Gençleri karşı karşıya kaldığı sorunları aşabilme adına geleceğe hazır hale getirmek artık daha çok önemsenmektedir. Gençlerin liderlik özelliklerinin belirlenmesi, liderlik yeteneklerinin ortaya çıkarılması ve geliştirilmesi önemlidir (Cansoy ve Turan, 2016: 20). Gencin kendisini yönetememesi ileriki dönemde karşılaşılabilecek en önemli problemlerden biri olarak gözükür (Turan, 2013: 12). Birleşmiş Milletler (2005) hazırladığı raporlarda üzerinde durulduğu gibi eğitim, işsizlik, açlık, yoksulluk, sağlık, çevre, zararlı madde kullanımı gençlerin en önemli sorunları olarak öne çıkar. Bu sorunların üstesinden gelinebilmesi adına gençlerin problemlere baş edebilecek şekilde yetiştirilmesi daha da önemli bir hal alır.

Genç kuşaklardaki liderlik özellikleri ekonomi, toplumsal ve bireysel etkenler başta olmak üzere muhtelif unsurlardan etkilenebilir. Bundan dolayı iş bulamama, gerekli eğitimi alamama, kötü davranışlar ve alışkanlıklar ve boş vakitlerin değerlendirilmesi gibi etkenler hakkında daha fazla kafa yorulmalıdır (Cansoy, 2015: 30). Gencin sorunlarıyla baş edebilmesi için özgüveni yüksek olması elzemdir. Girişken olabilmek, sağlıklı karar alabilmek ve gruba önderlik yapmak adına gencin özgüveni yüksek olmalıdır. Özgüveni yükseltmek için her şeyden önce gence güvenilmesi gerekir. Ona düşüncesini rahatça aktarabileceği bir ortam sunulması ve fikirlerine değer verilmesi elzemdir (Bayraktar Karahan, 2014: 30).

1.4. Gençlik Liderliği

Gençlik ile ilgili yapılan çalışmalar son 50 yılda bir artış göstermiştir. Genç nüfusun toplam nüfus içerisindeki oranının yükselmesi ve yaşanan değişimler gençlik liderliği hakkında yapılan araştırmaların da artmasında etkili olmuştur (Eraslan, 2013). Liderlik genel olarak yetişkinlerle ilişkilendirilse de, gençlik ve liderlik arasındaki bağlantı son yıllarda artmaktadır (Libby, Sedonaen ve Bliss, 2006). Kouzes ve Posner (2012), liderliğin cinsiyet veya yaşa bakılmaksızın herkes tarafından öğrenilebileceğini ve yapılabileceğini belirtmiştir. Nelson (2010), 10 yaşında liderlik kabiliyeti gösteren gençlerin liderlik için gerekli olan becerileri öğrenmeye bilişsel olarak hazır olduklarını iddia etmiştir ve liderlik yeteneğini “bir çocuğun sahip olduğu nokta” olarak ifade etmiştir.

Toplumlarda gençlerin liderlik eğitimleri üç nedenden dolayı giderek daha önemli hale gelmektedir. Bunlardan ilki, gençlerin toplumun en önemli kaynaklarından biri olmasıdır. Gençler toplumun gelişmesinde önemli roller üstlenir. İkincisi, gençlerin liderlik becerilerinin geliştirilmesi gelişmiş bir toplum için önemli bir fırsattır. Üçüncüsü de gençlerin doğal bir liderlik potansiyeline sahip olduğu varsayımıdır (Saylık ve Anık, 2021).

Marais, Yang ve Farzanehkia, (2000) göre yetişkin liderlik çalışmaları, gençlik liderlik çalışmaları için yol gösterici ve örnek olabilir. Bunun için yetişkinlerin gençlere mentörlük etmesi yerine gençler ve yetişkinler arasında karşılıklı bir paylaşımın olması, yetişkinlerin gençlere yetki ve sorumluluk vermesi, güç paylaşımının sağlanması,

gençlerin hatalarından ders çıkarmalarının sağlanması, gençlerin bilgi ve tecrübelerine güvenilmesi gereklidir.

Gençlik liderliğini gençliği kapsayan yıllardaki gelişim esnasında, grup dayanışması, sorumluluğu üstlenme, basiretli olma gibi vasıfları barındıran diğer liderliklerden farklı bir alan olarak değerlendirmek mümkündür. Üniversite gençliğinde ise liderlik becerileri, kendini yönetebilme, başkalarına liderlik etme ve onları yönlendirme, görev yönetimi, yeni fikirlere açık olma ve farklı fikirler üretme, sosyal sorumluluk alanlarını kapsamaktadır (CMU, 2004). Gençlik liderliğinin yeterlilikleri gençlik liderliği başlığı altında yer alır ve ergenlik çağına daha geniş bir çerçeveden yaklaşır (Edelman,Gill,Comerford,Larson,Hare, 2004: 4). Gençlerin ortak hedef ve vizyon doğrultusunda çalışması ve gençlerin önderlik etmesi gençlik liderliğinin odaklandığı başlıca konulardır (Redmond ve Dolan, 2014: 3).

Gençlik liderliği, yönetim ile gençler arasındaki uyumu oluşturmak amacına sahip olan, gençleri yönlendirip eylem planı hazırlayan ve bu planın uygulanmasına yardım etmek gayesi ile Milli Eğitim Bakanlığı tarafından açılan gençlik liderliği yetiştirme eğitimini başarı ile tamamlayarak gençlik lideri belgesi almaya hak kazanan kişiler gençlik lideri olarak kabul edilir (Arun, 2008). Gençlik lideri, gençlik çalışmalarında gönüllülük duygusuyla hareket eden ve birlikte hareket ettikleri gençlere de bu düşünceleri aşılama gayret eden, profesyonel iş disiplini yanında amatör ruh ve heyecanı gerektiren çalışmaları organize eden kişi olarak tanımlanmıştır (Örteş, 2010: 7).

Kılbaş (1994:12) gençlik liderini, genç topluluğunun üyelerini sadece bir araya gelmişlikten kurtararak, karşılıklı toplumsal ilişkilerin oluşturulduğu ve geliştirildiği, üyelerinin çeşitli rolleri deneyebildiği bir grup haline gelmesine ve bir grup halinde kalmasına yardım eden kişi olarak tanımlamıştır. Örteş (2010, 7) gençlik merkezlerinde beraber çalıştıkları bireylerin genç olduğu için bu kişilere “Gençlik Lideri” denildiğini söylemiş ve gençlik liderlerinin, gençlik çalışmalarında gönüllük esasıyla hareket ettiğini, beraber çalışmalar yürüttükleri gençlere de bu felsefeyi benimsetmeye gayretli olduklarını söylemiş ve bunu gençlik çalışmalarının profesyonel iş disiplininin yanında amatör ruhu ve heyecanı da gerektiren çalışmalar olmasına bağlamıştır.

NCWD'in (2005) belirttiğine göre bireyler arasındaki ilişki, grup dayanışması, diğer insanları etkileme ve inandırma, iletişim yetenekleri gençlerin geliştirmesi gereken başlıca vasıflardır.

Gençlik liderliği, genel anlamda kabiliyet ve bilgi gibi başlıklar altında işlenir (MacNeil, 2006). Bunun yanı sıra tesir bırakan önderlik nitelikleri ise şöyle sıralanabilir: önderin anlaşılması, sorunlarla baş edebilme, problem durumunda karar alabilme, grubun yeteneklerini ve beklentilerini kavrayabilme, önderin kendi özelliklerini bilmesi, grup ve kişisel değerlerin farkına varma, hem yazılı hem de sözlü olarak etkili iletişimde bulunma (Meyer, 1995).

Gençlik liderliği hakkında yapılan araştırma ve çalışmalarda gençlik liderli ile gençlik gelişimi kavramlarının bazen aynı anlamda kullanıldığı görülür. Oysa gençlik gelişimi, risk barındıran davranışın önüne geçilmesi, genç insanların başarılı olmaları ve sorunlarla baş edebilmeleri için bazı durumlarda yetkinleşmesini sağlamak ve pozitif gençlik gelişimi ekseninde ortaya konan bir anlayış veya süre olarak değerlendirilir (MacNeil, 2006).

1.4.1.Gençlik Liderlik Özellikleri

Gençlerin liderlik nitelikleri arasında, kişisel sorumluluk edinme, risk almaktan kaçmama, iktidar paylaşımı, bir işe başlama ve o işi bitirme, toplanma, değerlendirme yaparak sonuç elde etme, paylaşımda bulunma, organizasyon kurma, planlamalar yapma, bir amaç edinme ve amacı gerçekleştirme yer alır (Drum, 1988). Liderlik yetenekleri, öz yönetim, başkalarına yol gösterici olma, misyon yöneticiliği, orijinal düşüncelere açık olma ve yeni fikirler türetme, toplumsal sorumluluk almak üniversite gençliği ile ilgili başlıca niteliklerdir (CMU, 2004).

Gençlerin lider olabilmelerinde sosyal ve bilişsel kabiliyetler ön plana çıkmaktadır. İletişim becerisi, empati kurma, grup dinamiklerini iyi kullanma, grup olarak ortak hedef belirleme ve grup üyelerine problem çözme becerilerinin kazandırılması da gençlik liderlik özellikleri açısından önem arz etmektedir (Feldhusen ve Pleiss, 1994: 293).

Liderlik özelliklerine sahip olan gençler, hem kendi hayatlarına yön verir hem de içinde bulundukları topluma önemli katkılarda bulunabilir(Tokmak,2020).

Gençlik liderlik özellikleri çerçevesinde şu özelliklerin genel anlamda öne çıktığı görülmektedir:

Mücadele Azmi ve Amaç Edinme: Lider kişi ne istediğini bilir, amaçlarından daha fazlasını gerçekleştirmeye çalışır. Karşılaşılan zorluklara göğüs gerer ve pes etmez, ideallerine ulaşmak için gayret gösterir, amacına ulaşmak adına her zaman çalışır ve geleceğe umutla bakar (Bennis, 2009; Northouse, 2010).

İletişim Kurabilme Becerisi: Lider kişi her durumda gereken iletişim kanalını kurabilmesi gerekir. Bunun için kolay ve anlaşılır bir biçimde konuşabilmeli, dikkatli bir dinleyici olmalı, iyi bir yazar olmalı, görüşmelerden ve toplantılardan kaçmamalı, karşısındakine hoşgörülü davranmalı onunla empati kurabilmelidir (Adair, 2011, 1). Diğer insanların düşüncelerine saygılı olmalı ve başkalarıyla birlikte karar verebilmelidir.

Grup Becerilerine Sahip Olma: Gençlik liderliğinde, liderin üyesi grubu doğru yönetebilmesi, grup içinde planlamalar yapabilmesi, sorumluluktan kaçmaması, hem kendisi hem başkasının mücadele azmini artırması, grubun ortak amaçlarını belirleyebilmesi oldukça önemlidir (Adair, 2011: 221). Liderlik rolünü üstlenen kişi amaçları belirleyerek grubu ortak bir vizyonda buluşturabilmelidir. Öte yandan grubun başarı ve selameti için liderin çatışmaları çözmesi ve bütün grup üyelerine saygılı davranması gerekir (Richardson ve Feldhusen, 1986; akt. Meyer, 1995: 20).

Güven Duyma ve Güvenilir Olma: Liderin güvenilir birisi olması ve güven duyması karakterinin sağlamlığını gösterir (Adair, 2003; Northouse, 2010; Yukl, 2010). Liderin çevresindekilerle doğru iletişim kurması için güven duyması önemli bir vasıftır. Lider grubu doğru yönetebilme adına diğerlerine yardım etmeli, onların sıkıntılarının üstesinden gelmelerine yardımcı olmalı, yeri geldiğinde onları sabırla dinlemeli ve güveni esas alan bir ilişki ortamı sağlamalıdır (Derks, Lee ve Krabbendam, 2014).

Karar Verme Yeteneği: Lider amaçları doğru belirlemeli, amaca ulaşabilmek adına gereken bilileri toplayabilmeli, farklı yolları ortaya koyabilmeli, faaliyete bulunma ve değerlendirmede geri durmamalı (Adair, 2011: 29).

Sorun Çözme Yetenekleri: Karşılaşılan sorunun doğru tanımı, sorunu çözme adına gereken bilginin belirlenmesi ve çözüm yollarının sunulması sıkıntının aşılması liderden beklenen özelliklerdir (OECD, 2014).

Sorumlu Davranma: Grubun başarı için liderin sorumluluk duygusuna sahip olması gerekir. Lider kişi toplumsal sorunlara karşı duyarlıdır, yaşadığı toplumun menfaatleri için gayretli davranır, öteki insanlara saygılıdır, sorumluluklarını bilir (Dugan ve Komives, 2007).

Ying ve Bin (2009) var olan gençlik liderliği yaklaşımlarını inceleyerek yeni bir yaklaşım ortaya koymuşlardır. Bu yaklaşımın iki boyutu bulunur: bireysel ve takım liderliği. Özgüven, eleştirel düşünme kabiliyeti ve öğrenme yetenekleri bireysel liderliğin öne çıkan özellikleridir. Sosyal sorumluluğa sahip olma, kişileri cesaretlendirme, bireyler arasında iletişim kurma becerisi ise takım liderliği boyutunun özellikleridir (Cansoy, 2015). Dempster, Stevens ve Keeffe (2011:6) ise gençlik liderliğinin üç boyutu olduğunu belirtmişlerdir. Bunlar bireyler arası iletişim, eleştirel ve analitik düşünebilme kabiliyetidir (Dempster, Stevens ve Keeffe, 2011:6).

Genel liderlik gelişimiyle gençlerdeki liderlik vasıfları birbiriyle uyumludur. McCauley, Velsor ve Ruderman (2010) araştırmalarında, genel liderlik alanının şu başlıklarda ele alırlar: kendine liderlik, başkasına liderlik ve bir gruba liderlik. Kendine liderliğin şu özellikleri öne çıkar: Öz güven, öz farkındalık, iyi olma durumu, yeterlilik, sorunlarla baş edebilme, öz yönetim, öğrenme yetenekleri, bireysel değerlere sahip olma, bağımsız davranma, iç öğrenme, kendini motive edebilme. Başkasına liderliğin öne çıkan özellikleri şunlardır: İnsanlar arası iletişim kurma, sosyalleşebilme, doğru karar verme, sorunları hızlı çözme, yeni fikirler öne sürme, özgün düşünme, eleştirel bakabilme, empati kurabile, sosyal kabiliyet, ilişkileri geliştirebilme, sosyal farkındalık. Bir gruba liderliğin ise genel olarak şu özelliklerinden bahsedilebilir: Bir gruba liderlik yapabilme, vizyon sahibi olma, mensubu olan toplum yararına çalışma, grup dinamiklerine dikkat etme, planlayabilme kabiliyetine sahip olma, öngörülebilir amaçlar ortaya koyma, stratejik düşünme, yönetsel becerilere sahip olma, zamanı doğru ve verimli kullanma.

Genç kuşakların gelişimlerinin olumlu yönde olması için gençlerde geliştirilmesi gereken vasıflarından ilki, liderlik niteliğidir (Turan ve Cansoy, 2015: 3). Batı toplumlarında gençlik liderliği bilhassa gençlik hizmet sahalarında önemli görülmekte ve günümüzde bir meslek olarak değerlendirilmektedir (Bayturan, 1995). Amirianzadeh (2012) , liderlik gelişim programlarının öğrencilerdeki bilgi, yetenek, davranış

düzeyinin ilerletilmesi adına büyük yararlarının olduğunu belirtir. Gençlik liderliğinde özgüven, öz farkındalık, bireysel gelişim, çok kültürlülüğü kavrama, liderlik yetenekleri, sosyal ilişkiler kurabilme ve öz değerlendirme vurgulanır. Gençlik liderliğini üstlenen kişi genç kuşaklarını ruhsal vaziyetini kontrol etmeli gençlerin güçlü ve eksik taraflarını ortaya çıkarmasına yardımcı olmalıdır. Lider demokratik ilişkiler geliştirerek grubun üyelerine eşit ve adil yaklaşmalı. Demokratik ahlakın bütün grup üyeleri tarafından kabul edilmesine hizmet etmelidir (Bayturan,1995: 45-46).

İyi bir gençlik lideri aşağıda belirtilen özelliklere sahip olmalıdır:

1. Bilgi edinmeye önem verir; gençleri dinleyerek onlara ilişkin bilgileri toplamaya gayret eder.
2. Gençlerin neleri nasıl yaptıklarına dikkat eder; iyi bir gözlemci olarak olaylar karşısında gençlerin tutumu ve davranışlarını inceler ve değerlendirir.
3. Gençlerin iş yapma yollarını kavrar; genci iyi tanıyarak onun etkinliklerde başlangıçta yapabileceği kadar yapmasını sağlar. Onu yönlendirir.
4. Gençlerin ne olduklarını, kim olduklarını, güçlerini, katılma düzeylerini değerlendirir; gençleri yapabilecekleri görev ve sorumluluklar verir.
5. Gençlerin deneyimlerini öğrenir; gençlerin daha önceki deneyimlerini öğrenerek daha önce ne yapmış olduklarını öğrenir (Bayturan,1995).

1.5. Sosyal-Duygusal Yetkinlik

Yetkinlik; bireyin kapasitesinin bir işlevi değil, kişinin, yeteneğine başvurarak yapabileceklerine dair çıkarımlarını bir bütünü ve sonucu olarak kabul edilmektedir. Burada önemli olan kapasite değil, farklı koşullarda kapasiteyi kullanabilmeye olan inançlar algılar önemlidir. Yetkinlik, kişinin öngörülmeleyen koşullarla baş etme, bir faaliyeti gerçekleştirebilme kabiliyetine, kapasitesine yönelik kendine olan güveni, algısı ve kendine yönelik yargısı olarak ele alınmaktadır (Senemoğlu, 2010).

İnsanların birbirleriyle olan etkileşimleri oldukça karmaşık olabilmektedir. Bireysel farklılıklara bağlı olarak oluşan bu durumda bazı insanlar diğerleriyle etkileşimlerinde daha başarılı olabilmektedir. İnsan etkileşimlerindeki bu farklılıkları anlamak adına birçok yapı, kavram ortaya atılmıştır (duygusal zekâ, sosyal zekâ, empati, kişilerarası duyarlılık). Bu yapıların temel özelliği, sosyal ipuçlarının doğru

işlenmesine ve sonraki davranışlar hakkında bilgi vermek için, bu ipuçlarından yararlanılmasına odaklanmalıdır. Ancak bu yapıların kişilerarası etkileşimleri kolaylaştıran ve sosyal olarak anlamlı ipuçları taşıyan gerçek davranışlara (actual behaviors) odaklanmada yetersiz kaldığı söylenebilir. Bundan dolayı, McBrien ve ark. (2018) prososyal davranış ve biliş arasındaki bu boşluğu kapatacağını umdukları, sosyal etkileşimleri ve altında yatan dinamikleri daha iyi anlamak adına “sosyal-duygusal yetkinlik (SDY)” (Social-Emotional Expertise) kavramını önermektedir (Ay, 2019).

Yeni bir yapı olarak sosyal duygusal yetkinlik, McBrien ve ark.’na göre duygu ilişkili jest-mimiklerin ve seslendirmelerin (vocalizations) niteliği ve zamansal dinamiklerine vurgu yapmakta ve bu işaretlerin koordinasyonunu içermektedir. Sosyal duygusal yetkinlik, sosyal ilişkilerde etkileşimin pürüzsüz bir şekilde seyretmesi için, sosyal işaretlere tepkileri barındıran otomatikliği içerdiği ve bu tepkilerin hepsi birden, sosyal etkileşimin kalitesini arttıran duygu ilişkili davranışların bir araç takımı olarak düşünülmektedir (Spunt ve Lieberman, 2013; akt. Ay, 2019) .

Genel anlamda araştırmacılar sosyal duygusal yetkinliği toplumsal ilişkilerdeki başarı, arkadaşlık gibi dış unsurlara ve kişinin sahip olduğu birtakım yeteneklere göre muhtelif biçimlerde ele almaktadırlar (Rose-Krasnor, 1997). Duygusal kabiliyet, sosyal yetkinlik için ihtiyaç duyulan diğer bir öğedir (Çorbacı-Oruç, 2008). Parrott (2001), hislerin toplumsal olduğundan bahseder ve hislerin büyük bir kısmının dış dünya ile kurulan etkileşim yoluyla meydana getirildiğini ifade eder (Koçyiğit ,Sezer, Yılmaz, 2015:210).

Çocukluğun ilk dönemlerinde toplumsal açıdan yeterli olan bireyin; anne ve babasıyla duygusal yönden kuvvetli bir bağ kurmak, yetişkinlerle ve yaşlılarıyla pozitif ilişkiler kurmak, akranlarınca oyun grubuna kabul edilmek, özgüvene sahip olmak, paylaşmak, yardımlaşmak ve işbirliği yapmak gibi yeteneklere sahip olması beklenmektedir (Hartup, 1996; Slaski ve Cartwright, 2002; Thompson, 2006; Verschueren, Buyck ve Marcoen, 2001).

Toplumsal yetkinlik bireyin yaşamı süresince sahip olduğu tüm yetenekleri adına bir önkoşuldur. Okula başlamadan önceki dönemi kapsayan hayatın ilk altı yılında beliren ve bu dönemde doğru yönetilmeyip doğru çözüme kavuşturulmaması halinde çocuğun yetişkinlik döneminde saldırganlık, yalnızlaşma, sosyal ilişki kurmada

zorlanma, anksiyete bireyin sosyal gruplar içerisinde kabul görmemesine yol açmaktadır. Bundan dolayı çocukların toplumsal ilişkiler açısından yetkin olmamalarına sebebiyet verir. (Durmuşoğlu ve Arslan, 2012). Duygusal yetkinlik, dıştan değil içten gelen duyguları yönetmeye dayanmaktadır. Çocukların genellikle duygularını öfke nöbetleri geçirerek, hoşnutsuzluklarını çılgılık atarak ifade ettiği; buna karşın, duygusal yetkinliği gelişen ergenlerin ise, zor bir durumla karşı karşıya kaldıklarında problem çözme becerilerini kullanarak ve kendilerini tebrik veya yatıştırma yoluna başvurarak başa çıktıkları belirtilmektedir (Kirk, Schutte ve Hine, 2008).

Duygusal yetkinliğin; duyguların sahiplenildiği ve nesnel gerçeklerin yansıtılmadığı bir anlayış gerektirdiği, başka bir deyişle, duyguların ve olayların niteliksel olarak yorumlanması sonucunda ortaya çıkan kişisel ve öznel deneyimleri temsil ettiği savunulmaktadır. Bu nedenle her bireyin, çevresindeki dünyayı subjektif olarak değerlendirmeleri gerektiği, çünkü herkesin kendi duygusal tepkilerinden sorumlu olduğu ileri sürülmektedir (Kirk, Schutte ve Hine, 2008). Sosyal yetkinlik inancı, kişinin yeni dostluklar kurmasına ve toplumsal bağ oluşturma kapasitesine yönelik bir kavram olarak tanımlanmıştır (Wei, Russell ve Zakalik, 2005). Erken ve orta ergenlik dönemindeki arkadaşlık grubu ve diğerleri genç için gittikçe artan bir önem kazanmaktadır. Çünkü arkadaş edinmek, ergen için önemli bir sosyal başarı ve sosyal yetkinliğin belirleyicisidir. Aynı zamanda bu dönemdeki arkadaşlık, karşılıklı olarak, özel paylaşım ve kendini ifade etmekle şekillenmektedir. Ergenlerin çoğu arkadaşlık kurmada zorlanır, karşı cinsle iletişimde çekingen davranır, duygularını doğru dile getiremez, bireyler arası iletişime geçmede sosyal yeteneklerini ilerletmeye ihtiyaç duyar (Çakıcı, 2010; Uzamaz, 2000).

Yetkinlik beklentisi, öğrencinin mevcut potansiyelinden çok kendisini nasıl algıladığı ya da kendini nasıl gördüğü ve kendisine olan inançlarıyla ilişkili bir kavram olarak karşımıza çıkmaktadır. Yetkinlik beklentisine göre bireylerin bir problemi çözebilme becerisi, onların kapasitelerinden çok kapasitesine olan inancıyla ilgilidir. Eğer öğrencinin yetkinlik beklentisi yüksekse bu okuldaki öğrenmesine sosyal, akademik ve duygusal becerilerine ve de kişiler arası çatışma çözme becerilerine de olumlu yansiyacaktır. Bu kendine yönelik inancı öğrenme becerilerinin iyi olması desteklerken yetkinlik beklentisinin yüksekliği öğrenme becerilerinin ve problem çözme becerilerinin gelişmesini desteklemektedir (Arslan, 2017: 19).

McBrien ve arkadaşlarına göre (2018) sosyal duygusal yetkinlik 'in kavramsal temeli insan etkileşimlerinde farklılıkları anlamak adına öne sürülen yapılar ise; duygusal zekâ, sosyal zekâ, empati ve kişilerarası duyarlılık ile örtüşmektedir (Ay, 2019).

1.5.1. Sosyal-Duygusal Yetkinlik İle İlişkili Kavramlar

1.5.1.1. Duygusal Zekâ

Duygusal zekâ kavramı ilk kez ABD'de Wayne Leon Payn'in 1985'te hazırladığı "A study of emotion: Developing Emotional Intelligence; Self-integration; Relation to fear, Pain and Desire (Theory, Structure of reality, Problem – Solving, contraction, expansion, tuning in/coming out/letting go" isimli doktora tezinde kullanılır. Bu çalışmada "Emotional Intelligence" kavramıyla akademik çevreler ilk defa tanışılır (Becerren, 2004; akt. Yılmaz, 2007: 36).

Duygularının nedenlerini anlamaya yoğunlaşan duygusal zekâ, duyguların akıl ve mantık ile etkili ve doğru bir biçimde yönetebilme, sosyal ilişkileri sağlıklı bir seviyeye ulaştırabilme kabiliyeti şeklinde yorumlanır. Ayrıca IQ'nun genetik olarak sahip olunan bireysel zekâ türü olduğu söylenebilir. Genel anlamda düşünebilme ve akıl yürütebilme kabiliyetimizin bir değerlendirmesi olarak görülür (<https://psikolojiagi.com/duygusal-zekânin-insan-yasamindaki-onemi/>).

Dr. Wayne Payne, zekâ ile bilişsel beceri arasında ayrıma giderek duygusal zekâ hakkında şu yorumu yapar: "Gerçekler, anlamlar, doğrular, ilişkiler vb. duyguların yetki alanlarında bulunmaktadır. Bu nedenle hisler gerçektir. Anlamları hislerin anlamlarıdır; doğrular duygusal doğrulardır; ilişkiler kişilerarası ilişkilerdir ve çözdüğümüz problemler duygusal problemlerimizdir, bu problemler bir anlamda hissettiğimiz problemlerimizdir" (Sü Eröz, 2013: 216).

Bar On (2012) ise kişinin dış dünyadaki istek ve baskılarla başa çıkabilmesi, kişiye yardımcı olacak bilişsel olmayan kabiliyetler, yeterlilikler ve yetenekler fihristi biçiminde açıklar (www.eqi.org, 2012).

Salovey ve Mayer'in (1990: 189) açıklaması uyarınca duygusal zekâ bireyin kendisinin ve ötekilerin duygularını gözlemlemesi, duygular arasında ayırımlara gidebilmesi ve bu bilgiyi fikir ve davranışlarında rehber edinme becerisini içeren sosyal

zekânın bir alt kümesi olarak tanımlanır. Duygusal zekânın bu bölümü; sözel ve sözel olmayan açıklamaları ve duyguların ifadesini, kendinin ve ötekilerin duygularını düzenlemeyi, sorun çözümünde duygusal yönleri kullanmayı içerir. Salovey ve Mayer 1997’de duygusal zekâyı gözden geçirerek “Duyguları doğru algılama, değerlendirme ve dışa vurma, duyguları kullanarak ve/veya oluşturarak düşüncüyü kolaylaştırma, duyguları ve duygusal bilgiyi anlama, duyguları düzenleyerek duygusal ve zihinsel gelişimi sağlama yeteneklerini kapsar” (Mayer-Salovey, 1997: 23) biçiminde yeni baştan yorumlarlar.

Cooper ve Sawaf “Liderlikte Duygusal Zekâ” başlıklı çalışmalarında duygusal zekâ kavramını; “duyguların gücü ve kavrayışını, insan enerjisi, bilgi ve etki kaynağı olarak sezme, anlama ve etkili olarak uygulama yeteneğidir” biçiminde anlamlandırmışlardır (Cooper-Sawaf, 2003: 377).

Yaylacı ise (2006: 48) duygusal zekâ yönetimini; kişinin kendi duygusunu ve başkasının duygusunu algılama, kontrol edebilme, anlam verme, duygusal beklentilere uyumlu ve hayatında olumlu yönde tesir ve dinamizm oluşturacak şekilde stratejileri meydana getirme süreci biçiminde yorumlar.

Acar’a (2002: 56) göre duygusal zekânın kişinin kendisiyle ve başka insanlarla baş edebilmeyi kolay hale getiren duyguları tanıma, anlamlandırma ve etkili şekilde kullanabilme yeteneği olduğunu ifade eder. Ona göre başka insanların ne istediklerini, ihtiyaçlarının ne olduğunu, güçlü ve zayıf yanlarını duygularını değerlendirerek anlayabilmenin duygusal zekâ ile yakın bir ilişkisi vardır. Duygusal zekâ, kişinin stresle başa çıkabilmesi ve insanın çevreleriyle uyum sağlayabilmeleri için gerekli bir yetkinlik olarak değerlendirilir.

Eric Erikson’a göre benliğin muhtelif boyutlarını başarılı bir biçimde bütünleştiren bir yetenek olan duygusal zekâ, benliği bütünleyen bir yapıya sahiptir (James, 1997: 221).

Duygusal zekâ tanımlarında öne çıkan kişinin öz benliğini tanıması onu kontrol edebilmesi ve güdülenmesi, arzularını öteleyebilmesi, duygusal dönüşümleri kontrol altında tutması, yüzleştiği engellere direnmesi, başka bireylere hoşgörülü yaklaşılabilmesi ve onların duygularının farkına varması, etkili sosyal ilişkiler kurması

kolayca öğrenilebilir sosyal ve psikolojik yeteneklerdir ve bu yetenekler yoluyla kişi hayatındaki başarısını ve doyumunu ileri düzeye yükseltir (Somuncuoğlu, 2005).

Duygusal zekâ, bireyin duygularını ve öteki insanların duygularını anlama, tanımlama ve değer biçme kabiliyeti olarak tanımlanabilir. Duygusal zekâyâ sahip kişi duygulara dair bilgilerinin farkındadır, duyguların enerjisini yönetmeyi bilir ve gündelik yaşamda duyguları aktif bir biçimde kullanarak daha iyi davranışlar sergiler (Yeşilyaprak, 2001).

Duygusal zekâ, duyguları net bir biçimde değerlendirmeyi, algılamayı ve anlatma kabiliyetini, hisleri kavramayı ve kolaylaştırıcı duyguları meydana getirme kabiliyetini, bu duygular aracılığıyla elde edilen bilgiyi aktif kullanma kabiliyeti ve duyguları olumlu ruh haline dönüştürebilme becerisini içerir (Druskat, Sala,Mount, 2006).

Kişisel açıdan ele alındığında duygusal zekâ, kişinin amacını gerçekleştirmesinde, hayattan haz almasında, sosyal ilişki kurmasında, düşünsel edimlerini ve fiziki performansını doğru yönetmede, sorun çözmede, doğru ve en uygun seçimlerde bulunmada, motivasyonunu diri tutmada faydalanacağı bir zekâ türüdür (Goleman, 2005; Salovey, Mayer, 1990).

Duygusal zekâ temelde iki yetkinliğin birleşmesinden meydana gelir: İlki “kişisel yetkinlik”, ikincisi “sosyal yetkinlik”tir (Baltaş, 1999).

Zihinsel bir kabiliyet olarak kabul edilen duygusal zekâ, yalnızca bireyin duygu sahibi olması anlamına gelmez, aynı anda duyguların ne anlama geldiğinin farkına varmayı sağlar. Duyguyu akıldan bağımsız ele almak mümkün değildir ama bireyi zihni aktivitelere ulaştıran, orijinal fikirler ortaya koymayı sağlayan duygulardan başka bir şey değildir (Epstein, 1999). Araştırmacılar duygusal zekânın IQ gibi Allah vergisi bir şey olmadığını, her yaş grubunda geliştirilebileceğini ileri sürerler. Bu da duygusal zekânın insan yaşamındaki öneminin daha da büyük olduğunu gösterir (Baltaş, 2006: 7). Kişilerin duygusal zekâ seviyeleri yüksek olduğu zaman, sosyal ortamlara katılmakta güçlük çekmeyecek, daha çabuk adapte olabilecek ve bu şekilde sosyalleşmeleri daha fazla olabilecektir (Öztürk ve Deniz, 2008).

Duygusal zekânın üzerinde sık sık tartışmaların yapıldığı ve birçok çalışmanın yapıldığı bölümlerinden biri liderliktir. Ortaya konan bilimsel çalışmalarda, lider

kişilerin etkisi ve başarısı ile duygusal zekâ arsında pozitif bir bağın olduğu tespit edilmiştir (Bardzil ve Slaski, 2003; Bass, 1998; Cherniss, 2001; Dulewicz ve Higgs, 2003; akt. Delice ve Günbeyi, 2013). Yüksek duygusal zekâsı olan liderler kendilerinin ve çalışanlarının duygularını yönetebilme kabiliyetine sahiptirler. Ayrıca birlikte çalıştıkları kişileri, yaratıcı düşünebilmeleri ve esneklik sağlamaları hakkında teşvik ederler, çalışanların işten haz almalarını artıracak yollar bulurlar. Söz konusu liderler çalışanlarıyla etkili ilişkiler kurar, çalıştıkları kurumda işbirliği, birliktelik ve kurumsal vatandaşlık davranışlarını ilerleterek çalışanlarının performansına olumlu katkı sağlarlar (Doğan ve Demiral, 2007: 225).

1.5.1.2. Sosyal Zekâ

Thorndike'in (1920), yaptığı çalışmalarda bireyin başkalarını anlamaya gayret göstermesinde ve sosyal ilişkilerinde ustaca hareket etmesini sosyal zekâ olarak belirtmiştir. Onun söz konusu çalışmaları daha sonra sosyal zekâ hakkında yapılan çalışmalara yol göstermiştir. Sosyal zekâ hakkında yapılan tanımlamalarda sosyal zekânın iki boyutuna dikkat edilir: bilişsel boyut, davranışsal boyut. Sosyal zekâ ile ilgili yapılan birçok çalışmada bu iki boyut üzerinde durulmuştur (Marlowe, 1986; Kosmitzki ve John, 1993; Silvera, Martinussen, Dahl, 2001).

Sosyal zekânın genel anlamda bilişsel ve davranışsal boyutlara sahip olduğu belirtilir fakat bu boyutların özelliklerinin ne olduğu hakkında fikir birliği yoktur. Kozmitzki ve John (1993) sosyal zekânın yedi bileşenin olduğunu belirtirler: 1. diğer insanların içsel durumlarını ve ruh hallerini algılama, 2. insanlarla ilişki kurmada genel beceri, 3. sosyal kuramlar ve yaşam hakkında bilgi, 4. karmaşık sosyal durumlarda sosyal sezgi ve duyarlılık, 5. başkalarını idare etmek için gerekli sosyal teknikleri kullanma, 6. başkalarının bakış açısına sahip olma (empati) ve 7. sosyal uyumdur.

Goleman (2007) ise esasında sosyal zekânın sosyal farkındalık ve sosyal beceri olarak adlandırılan iki tane boyutunun olduğunu ifade eder. Sosyal farkındalık genel anlamda ötekinin içsel durumunu sezimlemekten, duygularını ve fikirlerini anlamlandırmaya ve muğlak toplumsal şartları kavramaya yöneliktir ve dört ögesi vardır: 1. Temel Empati: ötekilerin duygularını paylaşmak, söze dayanmayan hisleri ve işaretleri okumak. 2. Uyum: etkili bir dinleyici olmak ve uyum problemi yaşamamak. 3. Empatik İsabet: başka insanların fikirlerini, hislerini ve gayelerini doğru kavramak. 4.

Sosyal Biliş: toplumsal dünyanın işleyiş biçimini bilmek. Sosyal Beceri ise sağlıklı ve doğru iletişim kurabilme becerisidir ve şu unsurlardan oluşur: 1. Eşzamanlılık: sözel olmayan düzeyde sağlıklı etkileşim. 2. Benlik Sunumu: benliğini etkili bir şekilde ortaya koymak. 3. Nüfuz: sosyal ilişkilerin sonucuna tesir etmek 4. İlgi: başka insanların beklentilerine dikkat edip uyumlu davranmak.

Silberman (2000) sosyal zekâ ile birlikte sosyal zekâyâ sahip kişilerin vasıflarını sekiz başlık altında ele almıştır: 1. insanları anlama, 2. hislerini ve fikirlerini açık bir şekilde dile getirme, 3. ihtiyaçlarını açıkça anlatmaktan çekinmemek, 4. İletişime geçtiği insanlara geribildirimde bulunmak ve onlardan geri bildirim almak, 5. diğer insanlara tesir etme, onları güdüleme ve ikna etme, 7. muğlak toplumsal vaziyetlere karşı yaratıcı davranma, 7. kişisel hareket etmek yerine başkalarıyla işbirliği içinde olma, iyi bir takım üyesi olmak, 9. ilişkiler esnasında yaşanan sıkıntılar karşısında yapıcı bir tavır sergilemektir.

Marlowe (1986), sosyal zekâyı “sosyal zekâ ya da sosyal yeterlilik, kişilerarası durumlarda kişinin kendisi dâhil, insanların duygu, düşünce ve davranışlarını anlama ve o anlayışa uygun davranma yeteneğidir” biçiminde tanımlar. Çoklu zekâ teorisi kuramcısı Gardner, araştırmalarında sosyal zekâdan söz etmiş ve bu zekâ türünü; kişinin içsel iletişimi ve bireyler arası iletişim zekâsından meydana gelen bütünlük şeklinde yorumlamıştır (Yaylacı, 2006: 46).

Kimi zaman sosyal zekâ, yalnızca bireysel ilişkiler yeteneği olarak değerlendirilirken kimi zaman da sosyal vaziyetler ve olaylara karşı bilinçli olmayı ve onlara tesir eden her türlü sosyal etkiyi, bireyin hedefe ulaşmak için oluşturduğu sosyal ilişkileri tanımlar (Doğan, Totan, Sapmaz, 2009: 236).

Sosyal zekâ seviyesi yüksek olduğu düşünülen bireyler, diğer bireylerin psikolojik vaziyetlerini, beklentilerini ve isteklerini, kızgınlıkları ve sevinçlerini, gelgitlerini anlayabilme ve tavırlarını düzenleyebilme kabiliyetine; diğer insanlara sağlıklı iletişim kurabilme özelliklerine sahiptirler. Bulundukları grupta her türlü etkileşimin farkına varırlar ve iletişimde oldukları kişinin beklentilerini hemen kavrayarak onun iç âleminde girerler. Esasında başka insanlara yönelik olan sosyal zekâ bireyler arası ayırımları fark edebilme şeklinde ele alınabilir. Sosyal zekâyâ sahip birey,

öteki bireyin niyetini, isteklerini ve fikirlerini o fark etmeden anlayabilir ve onu hemen etkileyerek belli bir yöne doğru sevk edebilir (Kızıltepe, 2004).

1.5.1.3. Empati

Kişinin toplumsal hayata uyumunu sağlamada önemli bir rol oynayan empati toplumsal ve bilişsel bir yeti olarak önemlidir (Bora ve Baysan,2009). “Empati” kavramı “şefkat (affection) ve ıstırap / tutku / ihtiras (passion) anlamında kullanılan Yunanca “empathia” kelimesinden türemiştir (Plutchik, 1990:38). Empati kavramını ilk olarak Alman psikolog Lipps (1897) ortaya atmıştır. Lipps empatiyi estetik ve psikolojideki araştırmalar ekseninde dıştaki nesneyi, durumu, olayı kendince deneyimleme süreci olarak ifade etmiş ve “einfühlung” olarak adlandırmıştır (Demir, 2012).

Goleman, (2007) empatiyi başkalarının hislerini paylaşmak, sözsüz duygusal işaretleri okumak şeklinde tanımlamıştır. Hoffman, empatiyi “bir duyguyu başkasının yaşadığı biçimde hissedebilme becerisi” şeklinde ifade etmektedir (Ünal, 2007). Bireyin diğer insanların duygularını, gereksinimlerini, endişelerini anlayabilmesi, kendini onların yerine koyabilmesi anlamına gelir. Diğer insanların hislerini anlayabilmenin, onların bakış açısından bakabilmenin yolu empatiden geçer (Şenel, 2008). Empati, diğer insanların duygularını anlamak, onların kavrayış biçimini fark etmek ve onların herhangi bir konu hakkında değişik fikirler ortaya koymalarına hoşgörüyle yaklaşmak anlamında kullanılır (Goleman, 2005: 335). İnsanların birbirini anlamalarına yardımcı olan empati, kişinin başka kişilerin penceresinden bakarak his, düşünce, tutum ve yaşantısını anlayabilmesine denir (Arslan, 2016: 22).

Özbilinç empatinin kökeninde bulunan unsurdur. Kişi sahip olduğu hislerine ne kadar açıksa başkalarının duygularını anlamayı da o kadar iyi başarır. Hislerinin farkında olmayan insanlar çevresindeki insanların ne duyduğunu kavramakta tamamen güçlük çekerler. Kendilerinin ne hissettikleri hakkında kafaları karışık olan insanlar, başkaları hislerini onlarla paylaştıklarında da aynı şekilde bir karmaşa yaşarlar. Öteki insanların ne hissettiğini anlayamamak duygusal zekâ bakımından bir zaaflıktır, insani ilişkilere darbe vuran bir şeydir çünkü empati insanlar arasındaki ilişkiyi mümkün kılar, insanların birbirlerine şefkatle yaklaşmasına katkı sağlar (Goleman, 2005:126).

1.5.1.4. Kişilerarası Duyarlılık

Derogatis, Lipman ve Covi (1973) bireyler arası duyarlılığı, bireyin kendisi ile diğer insanlar arasında yaptığı mukayese sonucunda hissettiği yetersizlik ve değersizlik hissi şeklinde tanımlarlar. Farklı bir tanımda, kişilerarası duyarlılık, başka insanlarla ilgili doğru bilgi edinme, algılama ve onların kişisel, bireyler arası ve toplumsal çevresine uygun bir biçimde yanıt verme becerisi olarak açıklanmıştır (Bernieri, 2001:3).

Kişilerarası duyarlılık, bireyin ilişkilerinde farkındalığının ilerletilmesiyle diğer karakter nitelikleri, hisleri, fikirleri veya gayelerini doğru olarak yorumlayabilme kabiliyeti elde etmesidir (Wilhelm ve Boyce ve Brownhill, 2004).

Kişilerarası duyarlılık; şahsi olarak yetememe düşüncesi, başkalarının davranışını sürekli hatalı değerlendirerek ilişkilerde geri durma, güvensiz davranış gibi başkalarıyla aynı yerde bulunan zaman diliminde rahat olamama ile biçimlenir. Kişilerarası duyarlılığın temelinde diğerlerinin davranış ve düşüncelerinde manasız ve gereğinden fazla farkındalık ve duyarlılık vardır. Bunun temelinde başkaları tarafından bilinen veya doğru tenkit edilme sıkıntısı ve başkalarının sergiledikleri tutum ve söylemleri üzerine çoğalan tasa ve başkalarının karşılık vermelerine ilişkin sakınma biçiminde toplumsal geribildirime duyarlılık adı verilmektedir (Boyce ve diğ., 1992).

Başka bir anlatımla kişilerarası duyarlılık; bireyin bireysel, bireyler arası ve toplumsal çevreyi doğru bir biçimde algılama ve gerektiği şekilde cevap verme becerisidir. Kişilerarası duyarlılık, bireyler arası boyutta diğer insanları doğru biçimde anlama, algılama ve en uygun tavırları ortaya koyma olarak tanımlanır. Fakat en elverişli boyutta olmazsa bireyler arası ilişkilerde birtakım sorunlara sebebiyet verebilir. Olumsuz anlamıyla yetersizlik duygularının ön plana çıktığını, öteki insanların değerlendirmelerine duyarlı olarak negatif toplumsal değerlendirme, kişide uygun olmayan aşırı farkındalık şeklinde tanımlanır. Kişilerarası duyarlılığın yüksek olması insanlarda kararsızlığa, umutsuzluğa, kırılgan yaklaşım sergilemeye, kişisel yetersizliklere, küçük sorunların kolaylıkla büyütülmesine ve ilişkilerde zorluklara, çatışmalardan kaçınmaya, kişilerarası strese, hoşgörünün az olmasına, kısaca, olumsuz duygulanımlara yol açmaktadır. Bu etkenlerden dolayı yüksek kişilerarası duyarlılık kişilerarası iletişimi olumsuz açıdan etkiler (Aydın ve Hiçdurmaz, 2016: 45).

Kişilerarası duyarlılık kavramını ortaya atan Boyce ve Parker, kişilerarası duyarlılığın beş temel bileşenden oluştuğunu belirtmişlerdir. Kişilerarası farkındalık, onaylanma ihtiyacı, ayrılık anksiyetesi, çekingenlik ve kırılma iç benlik olarak adlandırılan bu bileşenler kişilerarası duyarlılık kavramının daha iyi anlaşılmasında yol gösterici olmaktadır (Aydın ve Hiçdurmaz, 2016: 46). Kişilerarası duyarlılık duygusal ve sosyal duyarlılığı içinde barındırmaktadır. Bu bağlamda alt bileşenlerden biri olan duygusal duyarlılık; duygularla sözsüz ipuçlarını doğru olarak değerlendirme yeteneği iken; sosyal duyarlılık, daha çok kişilik ve sosyal rolü içeren evrensel ve sosyal bilgiler ile ilgilenmektedir (Carney ve Harrigan, 2003).

Kişilerarası duyarlılığı açıklayan ve inceleyen literatür gözden geçirildiğinde kişilerarası duyarlılığı yüksek olan kişilerde iletişimin başlaması, gelişmesi ve sürdürülmesinde önemli bir etmen olan algılama, yorumlama ve değerlendirmede olumsuz bir gidiş vardır. Kişilerarası duyarlılığı yüksek olan bireylerde hatalı yorumlama, kendini diğerlerinden aşağı görme, diğerleri tarafından sergilenen belirsiz davranışları kasıtlı reddetme olarak algılama gibi olumsuz yorumlamalarla beraber depresyon, anksiyete, streste yüksek oranlar ve sosyal kaçınma, alkol ve ilaç kullanımı gibi başa çıkma çabaları görülmektedir (Erözkan, 2009).

1.6.Üniversite Öğrencilerinin Gençlik Liderlik Özellikleri İle Sosyal-Duygusal Yetkinlikleri Arasındaki İlişki

Genç nesillerde daha pozitif bir gelişim sağlamak için gençlerde geliştirilmesi gereken vasıfların başında, liderlik özelliği gösterebilmeleri gelir (Turan ve Cansoy, 2015:3). Gençlik liderliği, gençlik gelişiminde, grup birlikteliği, sorumlu davranma ve vizyon edinme gibi nitelikleri kapsar (Edelman, Gill, Comerford, Larson, Hare, 2004: 4). Sosyal-duygusal yetkinlik ise en genel anlamıyla toplumsal ilişkilerde başarı, dostluk gibi çevresel işaretlere ve kişilerin sahip oldukları bazı yeteneklere göre muhtelif biçimlerde ele alınmaktadır (Rose-Krasnor, 1997). Her iki değişkenin ortak bileşenleri ise bireyin kendine olan inancı, etkili iletişim becerisi ve sosyal ilişkilerin iyi yürütülmesi olduğu söylenebilir.

Gençlerin liderliği üç ana başlık altında incelenir, bunlar: 1. kendine liderlik, 2. başkasına liderlik, 3. bir gruba liderliktir. Kendine liderliğin temelinde, duygusal zekâ; başkasına liderlikte kişilerarası iletişim, sosyal beceri ve empati; bir gruba liderlikte ise yetkinlik/liderlik kavramları yer almaktadır (McCauley, Velsor ve Ruderman, 2010).

McBrien ve arkadaşlarına göre sosyal duygusal yetkinliğin kavramsal temeli insan etkileşimlerinde farklılıkları anlamak adına öne sürülen yapılar; duygusal zekâ, sosyal zekâ, empati, kişilerarası duyarlılıktır (Ay, 2019). Dolayısıyla hem gençlik liderliğinin hem de sosyal duygusal yetkinlik kavramlarının ortak noktada buluşabildiğini ifade edebiliriz.

Sosyal-duygusal yetkinliğin en önemli alt boyutlarından biri duygusal zekâdır. Duygusal zekâ liderlik başta olmak üzere birçok bilimsel araştırmanın yapıldığı bir konudur. Ortaya konulan çalışmalarda kişinin duygusal zekâ seviyesiyle liderlerin tesiri ve başarısı arasında güçlü ve olumlu bir bağın olduğu tespit edilmiştir (Bardzil ve Slaski,2003; Bass, 1998; Cherniss, 2001; Dulewicz ve Higgs, 2003; akt. Delice ve Günbeyi, 2013). Duygusal zekâsı yüksek olan liderler, kendi duygularını yönetebildikleri gibi takipçilerinin de duygularını yönetebilirler. Çalışanlarının yaratıcı düşünebilmeleri ve esnek davranmaları hakkında güdüleyici bir misyona sahiptirler.

Bu genel ifadelerden hareketle gençlik liderliği ile sosyal duygusal yetkinlik arasında olumlu açıdan anlamlı bir ilişki olduğunu öngörmekteyiz. Öte yandan sosyal duygusal yönden yetkin olan bir gencin, liderlik yönünden de etkili olabileceği varsayılmaktadır.

1.7. Gençlik Liderliği, Sosyal-Duygusal Yetkinlik İle İlgili Araştırmalar

1.7.1.Gençlik Liderliği İle İlgili Yapılan Çalışmalar

Bayturan, (1995) gencin psiko-sosyal gelişimi üzerinde farklı serbest zaman kuruluşlarının etkileri ve gençlik liderinin niteliği adlı çalışmada, Ankara'daki 15-24 yaş grubundaki gençler evren olarak seçilmiştir. Serbest zaman etkinliklerine katılım gösteren gençler orta ekonomik ve genelde yüksek kültür düzeyinde ailelerden gelmektedirler. Ailelerin demokratik yapıya sahip olmaları gençleri etkinlikte desteklemeleri, gençlerin etkinliklerde de kararlara katılımları da olumlu bir rol oynamaktadır. 19-21 yaş dilimi gençlerin daha yoğun olarak katıldıkları etkinliklerde en çok yararlanma ve psiko-sosyal gelişim gösteren gençler 15-18 yaş grubundaki gençlerden oluşmaktadır. Bu durum gençlik merkezlerinin önemini ortaya koymaktadır.

Tüysüz'ün (2007) yaptığı doktora çalışmasında, biz lideriz eğitim programı içinde yer alan öğrencilerde, yer almayanlara göre, temel liderlik, kişisel yetenek, sorun çözme, grup çalışması ve sosyal hizmet boyutlarında anlamlı farklar elde edilmiştir.

Araştırma sonuçları, öğrencilerin liderlik kapasitelerinin eğitim programları sayesinde geliştirmesiyle onların okullarında, toplumlarında ve ülkelerinde yapıcı değişimler oluşturabilecek etkili liderler olarak yetiştirilmesinin önemini ortaya koymaktadır.

Çelik ve Sünbül'ün (2008) 1419 öğrencinin katılımıyla yaptıkları araştırmada liderlik tarzları algılamalarının cinsiyete arasındaki farklılaşmaya ne türden etki ettiği ele alınmıştır. Üniversitede eğitim gören öğrencilerinin liderlik algılarının lisede devam eden öğrencilerinden ve kızların liderlik algılarının erkeklere göre daha yüksek olduğu ortaya konulmuştur.

Ogurlu (2012) tarafından öğrencilerin liderlik becerilerini belirlemek amacıyla yaptığı araştırma sonucuna göre, liderlik yeteneklerini ilerletmeye dönük hazırlanan programın hem üstün zekâlı ve becerikli olan hem de üstün zekâlı ve becerikli olmayan öğrencilerin liderlik yeteneklerini olumlu yönde etkilediği ortaya konulmuştur.

Parlar'ın (2014) “Gençlik Liderlerinin Liderlik Davranışları” yüksek lisans tezi ölçekteki yargılarla (davranışlara) ilgili “insana yönelik” ve “göreve yönelik” liderlik yönelimlerinin nasıl bir dağılım gösterdiğine ilişkin olarak, gençlik liderlerinin insana yönelik liderlik puan ortalamaları ile göreve yönelik liderlik puan ortalamalarının orta düzeyde olduğu belirlenmiştir. “İnsana yönelik” ve “Göreve yönelik” liderlik yönelimlerinde; demografik değişkenler açısından 0.05 anlamlılık düzeyinde; cinsiyet, çalışma süresi, coğrafi bölge ve görev türü açısından farklılıklar tespit edilirken; yaş ve okul türü açısından anlamlı bir fark bulunamamıştır. Göreve yönelik liderli boyutunda erkek gençlik liderlerinin kadın gençlik liderlerine oranla daha fazla göreve yönelim gösterdiği söylenebilir. Gençlik alanında 4 yıl ve üstü görev yapan gençlik liderlerinin 1-3 yıl arası görev yapan gençlik liderlerine oranla daha fazla insana yönelim gösterdiği söylenebilir. Marmara ve Ege Bölgesinde görev yapan gençlik liderlerinin Güneydoğu Anadolu, Akdeniz ve Karadeniz bölgelerinde görev yapan gençlik liderlerine göre daha fazla insana yönelim gösterdiği söylenebilir. Gönüllü olarak görev yapan gençlik liderlerinin maaşlı olarak görev yapan gençlik liderlerine göre daha yüksek İnsana yönelik liderlik sergiledikleri söylenebilir. Katılımcıların gençlik liderliği metaforik ifadeleri; yağmur bulutu; patika, ayak izi, gül, anne, köprü ve gökkuşağı olmak üzere 7 metaforik tanımdan oluşmuştur. Karma yöntemle gerçekleştirilen araştırmada, nicel

anket yanıtları ile nitel görüşme formu ile elde edilen bulguların %51 oranda örtüştüğü tespit edilmiştir.

Cansoy'un (2015)" Türkiye'de ortaöğretim okullarındaki öğrencilerin gençlik liderlik özelliklerinin incelenmesi" adlı doktora çalışmasında araştırmada yer alan öğrencilerin sahip olduğu gençlik liderlik niteliklerini mücadele isteği ve hedef koyma, grup becerileri, iletişim kurabilmek, güven duyma ve güvenilir olma, karar verme becerileri, problem çözme becerileri, mesuliyet ve sorumluluk olmak üzere yedi alt boyut altında ele almıştır. En üst düzey gençlik liderlik niteliğinin güven duyma ve güvenilir olmaya ait olduğu, en düşük düzeyin ise iletişim kurabilme alt boyutuna ait olduğu söz konusu çalışmada ortaya konmuştur. Öğrencilerin gençlik liderlik niteliklerinin bütün boyutlarda orta seviye ve üzerinde olduğu gözlemlenmiştir. Çalışmadaki tespitlerden yola çıkılarak öğrencilerin ortalamanın üstünde liderlik niteliklerine sahip oldukları ileri sürülebilir.

Okçu, Erpalabıyık ve Gezen'in (2017) üniversite öğrencilerinin gençlik liderlik özellikleri ile benlik saygısı ve kişisel başarı algıları arasındaki ilişkilerin incelenmesi adlı çalışmasında üniversite öğrencilerinin algılarına göre genel olarak gençlik liderlik özelliklerini sıklıkla (iyi düzeyde) sergiledikleri, olumlu benlik saygısına sahip oldukları ve kişisel başarıya ilişkin algılarının "katılıyorum" düzeyinde olduğu belirlenmiştir. Ayrıca, üniversite öğrencilerinin gençlik liderlik özellikleri ile benlik saygıları ve kişisel başarı algıları arasında pozitif yönde ve orta düzeyde bir ilişki olduğu tespit edilmiştir. Yapılan path analizi sonucunda ise, üniversite öğrencilerinin gençlik liderlik özellikleri hem benlik saygısını hem de kişisel başarı algısını arttırdığı sonucuna ulaşılmıştır.

Erpalabıyık'ın (2018) "Üniversite öğrencilerinin gençlik liderlik özellikleri ile benlik saygısı ve özgüven algıları arasındaki ilişkilerin incelenmesi"adlı yüksek lisans tezinde, araştırmaya dâhil olan katılımcıların gençlik liderlik nitelikleri; mücadele isteği ve hedef koyma, grup becerileri, iletişim kurabilmek, grup becerileri, güven duyma ve güvenilir olma, karar verme becerileri, problem çözme becerileri, mesuliyet ve sorumluluk olmak üzere yedi alt boyut altında ele alınmıştır. Çalışmada en yüksek puanın gençlik liderlik niteliklerinden "güven duyma ve güvenilir olma" alt boyutunda olduğu, en düşük puanın ise "iletişim kurabilmek" alt boyutunda olduğu tespit edilmiştir. Fakat her iki alt boyuttaki gençlik liderlik özelliklerine "iyi düzeyde" sahip oldukları saptanmıştır. Aynı doğrultuda "Mesuliyet ve sorumluluk", "Problem çözme

becerileri”, “Karar verme becerileri”, “Grup becerileri”, “Mücadele isteği ve hedef koyma” alt boyutlarındaki gençlik liderlik özelliklerine “İyi Düzeyde” sahip oldukları bulgulanmıştır. Genel olarak üniversitede eğitim gören öğrencilerin gençlik liderlik nitelikleri bütün alt boyutlarında iyi düzeyde olduğu tespit edilmiştir.

Latif ve arkadaşları (2018) bir kamu üniversitesinde 232 öğrenci üzerinde yürüttükleri gençlik liderlik özellikleri ile A tipi kişilik arasında olası bir ilişkiyi ortaya koymak niyetiyle hazırladıkları çalışma neticesinde gençlik liderlik özellikleri ile A tipi kişilik arasında istatistiki açıdan anlamlı, pozitif yönlü ve zayıf düzeyli bir ilişkiye rastlanmıştır. Ayrıca gençlik liderliğin alt boyutları ile A tipi kişilik arasında da sorumluluk alt boyutu haricinde diğer boyutlar için istatistiki açıdan anlamlı bir ilişkiler söz konusudur.

Tokmak (2020) ise hazırladığı çalışmada üniversiteye devam eden öğrencilerin gençlik liderlik nitelikleri ile özgüven düzeyleri arasındaki ilişkiyi incelemiştir. Araştırmada yer alan üniversite öğrencilerinin gençlik liderlik özellikleri ve özgüven düzeylerinin orta seviyede olduğu tespit edilmiştir.

Saylık ve Anık’ın (2021) üniversite öğrencilerinin gençlik liderlik özelliklerinin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi adlı çalışmalarında öğrencilerin gençlik liderlik özelliklerinin yüksek düzeyde olduğu tespit edilmiştir.

1.7.2. Sosyal-Duygusal Yetkinlik İle İlgili Yapılan Çalışmalar

Arslan Yalçın’ın (2009) Turkish Validation of the Social Competence and Behavior Evaluation Scale (Sosyal Yetkinlik ve Davranış Değerlendirme Ölçeği’nin Psikometrik Değerlendirmesi) adlı çalışmasında kız çocuklarının erkek çocuklarına göre daha yüksek sosyal yetkinlik puanlarına ve daha düşük öfke-saldırganlık puanlarına sahip oldukları bulgulanmıştır. Yaşı büyük olan çocukların da küçük çocuklara göre sosyal yetkinlik puanlarının daha yüksek olduğu görülmüştür. Duygu düzenleme ve kendini denetleme becerisi daha gelişmiş olan çocukların orta değişkenler kontrol edildikten sonra bile sosyal olarak daha yetkin oldukları tespit edilmiştir.

Öneren Şendil (2010), tarafından yapılan "5- 6 Yaş Çocuklarında Sosyal Yetkinlik ve Davranış Sorunlarının, Akran Kabulü, Mizaç Ve Cinsiyet Açısından İncelenmesi adlı çalışmanın katılımcılarını Ankara’daki özel bir okul öncesi eğitimi kurumundan 5- 6 yaşlarındaki 42 çocuk oluşturmaktadır. Bu çalışmanın sonucunda

akranları tarafından daha çok tercih edilen, daha sebatkar ve sıcakkanlı olan çocukların daha yüksek sosyal yetkinlik becerisine sahip oldukları, tepkiselliği daha yüksek olan çocukların ise daha yüksek kızgınlık- saldırganlık içeren davranış sorunları gösterdikleri belirlenmiştir. Cinsiyetin ise sosyal yetkinlik kızgınlık- saldırganlık veya anksiyete-içedönüklük davranış sorunlarından herhangi birini farklılaştırmadığı ortaya çıkmıştır.

Çiftçi Topaloğlu'nun (2013) 4-5 yaş çocuklarının sosyal yetkinlik, saldırganlık, kaygı puanları ile anne-babalarının ebeveyn öz yeterliği algısı arasındaki ilişkilerin incelenmesi adlı çalışmasında örneklem Honaz ve Çal İlçe Milli Eğitim Müdürlüklerine bağlı ilköğretim okullarında eğitim gören 4-5 yaş grubundan 110'u kız, 117'si erkek olmak üzere 227 çocuk ve anne-babası (227 anne-227 baba) oluşturur. Araştırmanın sonuçları: çocukların sosyal yetkinlik puanları cinsiyetlerine göre istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık arz eder. Fakat saldırganlık ve kaygı puanları anlamlı bir farklılık göstermez. Çocukların sosyal yetkinlik puanları, anne baba eğitim durumuna göre ve çocukların saldırganlık puanları, anne eğitim durumuna göre anlamlı bir farklılık gösterir. Çocukların saldırganlık puanları, baba eğitim durumuna göre ve çocukların kaygı puanları, anne-babaların eğitim durumuna göre anlamlı bir farklılık göstermemiştir. Çocukların anne-baba mesleğine göre sosyal yetkinlik puanlarının anlamlı bir farklılık gösterdiği ancak saldırganlık ve kaygı puanlarının, anne-babalarının mesleğine göre anlamlı bir farklılık göstermediği görülmüştür. Anne-babaların ebeveyn öz yeterliği algıları, çocuklarının cinsiyetine ve kendi eğitim durumlarına göre istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık göstermemiştir. Mesleklerine göre annelerin ebeveyn öz yeterliği algıları anlamlı bir fark gösterirken, babaların ebeveyn öz yeterliği algılarında anlamlı bir farklılık söz konusu değildir.

Çelikkaleli (2014) çalışmasında, ergenlik çağındaki kişilerin cinsiyetlerine göre bilişsel esneklik düzeyleri ve yetkinlik inançları (akademik, sosyal ve duygusal); bilişsel esneklik düzeyleri ile yetkinlik inançları arasındaki ilişki ve yetkinlik inançlarının bilişsel esneklik puanlarını yordayıp yordamadığını ele almıştır. Bu niyetle 270 lise öğrencisini çalışmasına dâhil etmiştir. Çalışmada elde edilen ilk bulguya göre, ergenlik dönemindeki kişilerin bilişsel esneklik düzeyleri cinsiyet faktörüne göre anlamlı bir şekilde değişiklik göstermektedir. Ayrıca ergenlik dönemindeki kişiler duygusal ve sosyal yetkinlik inançlarının bilişsel esnekliği anlamlı bir biçimde yordamaktayken, akademik yetkinlik inancı bilişsel esnekliği anlamlı bir şekilde yordamamaktadır.

Sosyal ve duygusal yetkinlik inançlarının gelişmiş olması kişilerin etraflarındaki diğer insanlarla her zaman ilişki kurmalarını gerektirir. Yeni insanlarla tanışabilme, toplumluluk karşında konuşabilme, yeni toplumsal ortamlara girebilme; diğer insanlara karşı pozitif veya negatif hislerini dile getirme, hislerini kontrol altında tutma yetkinlik inançlarını olumlu yönde desteklemektedir. Öbür yandan, cinsiyetlerine göre akademik ve sosyal yetkinlik inançları anlamlı bir şekilde değişiklik göstermezken; sosyal yetkinlik inancı farklılık arz eder. Ayrıca, bu çalışmadan da elde edildiği gibi erkeklerin duygusal olarak kadınlardan daha yetkin olduğuna yönelik birçok araştırma da bulunmaktadır

Koçyiğit, Sezer ve Yılmaz'ın (2015) çocukların sosyal yetkinlik ve duygu düzenleme becerileri ile oyun becerileri arasındaki ilişkinin ele alındığı çalışmada, çalışma grubu 2014-2015 eğitim öğretim yılında, Erzurum il merkezindeki okul öncesi eğitim kurumlarında okuyan 60-72 aylık 228 çocuktan oluşmaktadır. Araştırmanın sonunda; çocukların oyun becerileri ile sosyal yetkinlikleri arasında pozitif, “Kızgınlık-Saldırganlık” ve “Anksiyete-İçe dönüklük” alt boyutu arasında negatif ilişki olduğu tespit edilmiştir. Öte yandan çocukların oyun becerileri ile Duygu Düzenleme Becerileri Ölçeği'nin “Değişkenlik-Olumsuzluk” alt boyutu arasında negatif yönlü anlamlı ilişki olduğu belirlenmiştir.

Ural, Güven, Sezer, Efe Azkeskin ve Yılmaz'ın (2015) “Okul Öncesi Dönemdeki Çocukların Bağlanma Biçimleri İle Sosyal Yetkinlik Ve Duygu Düzenleme Becerileri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi” adlı çalışmada çalışma grubu İstanbul Anadolu yakasında 2014-2015 eğitim-öğretim yılında okul öncesi eğitim kurumlarında okuyan 60-72 aylık 224 çocuktan oluşturulmuştur. Araştırma sonunda annelerine güvensiz bağlanan çocukların güvenli bağlanan çocuklara göre anksiyete-içedönüklük düzeylerinin daha yüksek olduğu, ayrıca duygu düzenleme becerilerinin anneye bağlanma biçimine göre farklılık gösterdiği belirlenmiştir. Ayrıca güvensiz bağlanma şeklinin erkek çocuklarda daha fazla görüldüğü ve yine erkek çocukların kız çocuklara göre daha fazla kızgın-saldırgan fiillerde bulunduğu tespit edilmiştir.

Alaylı (2015) 3 ve 12 yaş arasındaki 70 işitme engelli Türk çocuklarda zihin kuramı gelişimi ve zihin kuramı becerisinin alıcı dil, öz düzenleme, saldırganlık ve sosyal yetkinlik ile olan ilişkilerini ele almıştır. Çocuğun yaşı kontrol edildiğinde,

duyma kaybı seviyesinin alıcı dil ve zihin kuramı becerisi ile negative korelasyon gösterdiği fakat iştirme cihazı kullanımı yaşının çalışma değişkenlerinin hiç biri ile ilişki göstermediği gözlemlenmiştir. Duyma kaybı seviyesi ve çocukların yaşı kontrol edilerek yol analizi kullanılmıştır. Sonuç olarak sosyal yetkinliğin alıcı dil becerisi tarafından ve saldırganlık seviyesinin hem alıcı hem de öz düzenleme tarafından yordandığı tespit edilmiştir.

Gündüz (2015) Türkiye’deki çocuklarda yönetici işlevler ve ketleyici kontrol adı verilen öz-düzenleme becerilerini ve bu becerilerin ebeveynlik davranışları ve çocuğun sosyo-duygusal yetkinliği arasındaki aracı rolünü incelemiştir. Bununla birlikte, ailenin sosyo-ekonomik düzeyi ve annenin psikolojik esenliğinin bu ilişkiler üzerindeki etkileri de araştırılmıştır. Çalışmada, Türkiye’de yaşayan 3-5 yaş arası 186 çocuk, aileleri ve öğretmenleriyle yapılmıştır. Yapısal eşitlik modellemesi sonuçları, annenin depresif duygu durumunun ve sosyo-ekonomik düzeyin olumlu (sıcaklık, açıklayıcı akıl yürütme) ve olumsuz (cezalandırma, itaat bekleme) ebeveynlik davranışlarıyla anlamlı düzeyde ilişkili olduğunu ortaya koymuştur. Annenin depresif duygu durumu, olumsuz ebeveynlik davranışları aracılığıyla çocukların ketleyici kontrol becerilerini anlamlı şekilde yordamıştır. Bunun yanında, sosyo-ekonomik düzeyin çocukların yönetici işlevler becerileri ile olumlu yönde ilişkili olduğu bulunmuştur. Sosyo-ekonomik düzeyden çocukların ketleyici kontrol becerilerine giden yolda olumsuz ebeveynlik davranışlarının aracı rolü ise sınırda anlamlılık düzeyindedir. Bulgular, sosyo-ekonomik düzeyi ve annenin depresif duygu durumundan çocukların sosyo-duygusal yetkinliğine uzanan yolda ebeveynlik davranışları ve öz-düzenleme becerilerinin aracı rolünün anlamlı olmadığını göstermiştir. Benzer şekilde, yönetici işlevler ve ketleyici kontrol becerilerinin ebeveynlik davranışları aracılığıyla sosyo-duygusal yetkinlik ile olan dolaylı ilişkileri de anlamlı sonuçlar vermemiştir.

Bozkurt’un (2016) okul öncesi eğitim kurumlarına devam etmekte olan 4-6 yaş çocukların duyguları anlama becerileri ile sosyal yetkinlik, saldırganlık, kaygı düzeyleri arasındaki ilişkiyi incelediği bu araştırmada bağımsız anaokullarında ve ilkokullara bağlı anasınıflarında eğitim görmekte olan 4-6 yaş okul öncesi çocukların Sosyal Yetkinlik ve Davranış Değerlendirme-30 (SYDD-30) Ölçeği’nin Sosyal Yetkinlik, Anksiyete-İçedönüklük ve Kızgınlık-Saldırganlık Alt Ölçekleri’nden aldıkları puan ortalamalarının cinsiyet değişkenine göre anlamlı farklılık gösterdiği, ayrıca Sosyal

Yetkinlik Alt Ölçeği'nden alınan puanların yaş değişkenine göre de anlamlı olarak farklılaştığı görülürken; Anksiyete-İçedönüklük ve Kızgınlık- Saldırganlık alt boyutlarından alınan puanların ise yaş değişkenine göre anlamlı olarak farklılaşmadığı tespit edilmiştir.

Ay'ın (2019) “Sosyal-Duygusal Yetkinlik Ölçeğinin Türkçeye Uyarlanması “ adlı yüksek lisans tezinde Sosyal-Duygusal Yetkinlik Ölçeği'nin orijinal form ve Türkçe formlarının dil eşdeğerliliğini belirlemek niyetiyle, ölçeğin her iki formlarından alınan puanlar arasındaki tutarlılığa bakılmış ve bulunan değer anlamlı düzeyde yüksek (.883, $p<.01$) çıktığı tespit edilmiştir. Ulaşılan bu sonuca bağlı olarak ölçeğin orijinal formu ve Türkçe formu arasında dil eşdeğerliliğinin sağlandığı belirlenmiştir.

İKİNCİ BÖLÜM

2. YÖNTEM

Çalışmanın bu bölümünde, araştırmanın ana problemleri ve alt amaçların çözümüne yönelik yöntem ortaya konup açıklanmıştır. Bu bağlamda araştırmanın deseni (modeli), evren ve örnekleme, veri toplama araçlarının geliştirilmesi, verilerin toplanması, analizi ve çözümlemesi ele alınmıştır.

2.1. Desen

Bu araştırma üniversite öğrencilerinin gençlik liderlik özellikleri ile sosyal duygusal yetkinlikleri arasındaki ilişkileri belirlemeye yönelik olduğu için ilişkisel tarama modeli kullanılmıştır. İlişkisel tarama modelleri, iki ve daha çok sayıdaki değişken arasında birlikte değişim varlığını ve/veya derecesini belirlemede kullanılan bir araştırma modelidir (Karasar, 2007: 81). Araştırmanın bağımlı değişkeni öğrencilerin sosyal duygusal yetkin düzeyleri, bağımsız değişkeni ise gençlik liderlik özellikleridir.

2.2. Araştırmanın Evreni

Bu araştırmanın evrenini, 2019 2020 eğitim-öğretim yılında Siirt Üniversitesinde lisans düzeyinde eğitim veren 6 fakülte'deki 6656 üniversite öğrencisi oluşturmaktadır. Bunlar sırasıyla; Eğitim Fakültesinde 1870, Fen Edebiyat Fakültesinde 1377, İlahiyat Fakültesinde 1261, Sağlık Bilimleri Fakültesinde 1150, İktisadi ve idari bilimler fakültesinde 607 ve Veterinerlik Fakültesinde ise 391 öğrenci lisans eğitimi yapmaktadır (EK).

2.3. Çalışma Grubu

Covid 19 Pandemi süreci nedeniyle Google forms aracılığı ile evrenindeki tüm öğrencilere ulaşılabileceği düşüncesiyle örneklem alma yoluna gidilmemiştir. Bu doğrultuda araştırmada Siirt üniversitesi Rektörlüğünden gerekli izinler alındıktan sonra öğrencilere ölçek formlar uygulanmıştır. Google forms aracılığıyla oluşturulan ölçekler öğrencilere okul whatsapp grupları aracılığıyla iletilmiş ve 713 veri değerlendirmeye alınmıştır. Araştırmada elektronik ortamda toplanan 740 adet ölçekten 27 adedinin peşi sıra aynı madde güçlüğü işaretlenen ölçeklerin yönergeye uygun olmamasından ötürü analize tabi tutulmamış olup, analizler 713 öğrenciden dönen veri seti üzerinden

gerçekleştirilmiştir. Araştırmanın evren ve çalışma grubuna ilişkin fakültelerdeki toplam öğrenci sayıları aşağıdaki Tablo 1’ de sunulmuştur.

Tablo 1. Araştırmanın Evren ve Çalışma Grubunu Oluşturan Fakültelerdeki Toplam Öğrenci Sayıları

Fakülteler	Evren	Çalışma Grubu
Eğitim Fakültesi	1870	234
Fen Edebiyat Fakültesi	1377	173
İlahiyat Fakültesi	1261	76
Sağlık Bilimleri Fakültesi	1150	135
İİBF	607	57
Veterinerlik Fakültesi	391	38
Toplam	6656	713

Tablo 1’de görüldüğü üzere, araştırmanın çalışma grubunu Siirt Üniversitesinin Eğitim Fakültesinden 234, Fen Edebiyat Fakültesinden 173, Sağlık Bilimleri Fakültesinden 135, İlahiyat Fakültesinden 76, İktisadi ve İdari Bilimler fakültesinden 57 ve Veterinerlik Fakültesinden 38 olmak üzere toplam 713 lisans öğrencisi oluşturmuştur. Evrenin yaklaşık %11’inden (713 üniversite öğrencisi) veri elde edilerek değerlendirme yapılmıştır.

Araştırmaya katılan öğrencilerin kişisel özelliklerine ilişkin bilgiler aşağıdaki Tablo 2’de gösterilmektedir.

		N	%
Cinsiyet	Kadın	497	69.7
	Erkek	216	30.3
	Toplam	713	100.0
Yaş	18-19 arası	160	22.4
	20-21 arası	252	35.3
	22-23 arası	166	23.3
	24 ve üstü	135	18.9
	Toplam	713	100.0

	Eğitim	234	32.8
	Fen Edebiyat	173	24.3
Fakülte	Sağlık Bilimleri	135	18.9
	İlahiyat	76	10.7
	İktisat ve İdari Bilimler Fakültesi	57	8.0
	Veterinerlik	38	5.3
	Toplam	713	100

Tablo 2. incelendiğinde araştırmaya katılan öğrencilerin 497'si (%69,7) kadın, 216'sı (%30,3) ise erkeklerden oluşmaktadır. Genel olarak araştırmaya katılan öğrencilerin büyük çoğunluğunun kadın öğrencilerden oluştuğunu görmekteyiz. Üniversite öğrencilerinin 160'ı "18-19" (%22,4) yaş arası, 252'si "20-21" (%35,3) yaş arası, 166'sı "22-23" (%23,3) yaş arası, 135'i 24 yaş ve üstü (%18,9) olduğunu görmekteyiz. Öğrencilerin çoğunun "20-21" yaş aralığında olduğunu söyleyebiliriz. Öğrencilerin 234'ü Eğitim Fakültesi (%32,8), 173'ü Fen Edebiyat Fakültesi (%24,3), 135'i Sağlık Bilimleri Fakültesi (%18,9), 76'sı İlahiyat Fakültesi (%10,7), 57'si İktisat ve İdari Bilimler Fakültesi (%8,0) ve 38'i Veterinerlik Fakültesinde (%5,3) öğrenim görmektedir. Araştırma grubundaki öğrencilerin en fazla eğitim fakültesinden en az da ise veterinerlik fakültesinden olduğu görülmektedir.

2.3. Veri Toplama Araçları

Bu araştırmanın gerçekleştirilmesinde gerekli verilerin toplanması niyetiyle üniversitede eğitim gören öğrencilere uygulanmak üzere iki ölçme aracı kullanılmıştır.

Bunlardan ilki Cansoy'un (2015) geliştirdiği "Gençlik Liderlik Özellikleri Ölçeğidir." Söz konusu ölçme aracının yapı geçerliliği için açımlayıcı faktör analizi ve doğrulayıcı faktör analizi yapılmıştır. Analiz sonuçlarına göre, ölçeğin 40 maddeden ve 7 faktörden oluştuğu belirlenmiştir. Bu faktörler mücadele isteği ve hedef koyma (7 madde), iletişim kurabilme (7 madde), grup becerileri (7 madde), güven duyma ve güvenilir olma (6 madde), karar verme becerileri (4 madde), problem çözme becerileri (4 madde), mesuliyet ve sorumluluk (5 madde) olarak belirlenmiştir. Ölçek beşli Likert tipinde ve hiçbirisi (1,00-1,80), nadiren (1,81-2,60), ara sıra (2,61-3,40), sıklıkla (3,41-4,20), her zaman (4,21-5,00) şeklinde derecelendirilmiş ve puanlanmıştır. Yapılan araştırmada gençlik liderlik ölçeğinin tamamı için hesaplanan Cronbach alpha iç tutarlık

katsayısı 91 olarak belirlenmiştir. Faktörlerin güvenirliklerine dair hesaplanan Cronbach alpha iç tutarlık katsayılarının .70 ve .80 arasında değiştiği görülmüş ve böylece geliştirilen “Gençlik Liderlik Özellikleri Ölçeğinin” geçerli ve güvenilir bir ölçme aracı olduğu bulgulanmıştır (Cansoy, 2015:65-74).

İkincisi Sosyal-Duygusal Yetkinlik Ölçeği'dir (SDYÖ). McBrien ve arkadaşları (2018) Sosyal-Duygusal Yetkinlik Ölçeği'ni geliştirmiş ve Ay (2019) tarafından Türkçeye uyarlanmıştır. Ölçek 25 maddeden oluşan kendini raporlama (self-report) türünde bir ölçme aracıdır. Ölçekte ters kodlu madde bulunmamaktadır. Sosyal Duygusal Yetkinlik Ölçeği, sosyal duygusal yetkinlik düzeyini iki alt alanda ölçmektedir. (i) Uyumluluk: Bu alt boyut farklı sosyal ve duygusal kişilerarası durumlara kolaylıkla uyum sağlama yeteneğini ölçmektedir. Örnek madde: “Tanıdığım biri üzgün olduğu zaman, söylenmesi ve yapılması gereken doğru şeyin ne olduğunu bilirim.” (ii) Anlatımcılık: Bu alt boyuttaki 9 madde başkalarına duyguları ifade etme yeteneğini ölçmektedir. Örnek madde: “Konuşurken hareketli ve canlıyım.” Ölçeğin sahip olduğu bu alt boyutlardan Uyumluluk 16 ve Anlatımcılık 9 maddeden oluşmaktadır. Ölçekte yer alan maddeler için 5’li Likert tipi ve en düşük puanı 1 en yüksek puanı 5 olan bir anahtar hazırlanmıştır (Ay, 2019).

2.4. Verilerin Toplanması

Araştırma kapsamında kullanılmasına karar verilen ölçeklerin uygulanabilmesi için Siirt Üniversitesi Etik Kurulundan gerekli izin alınmıştır. Onay ve izin işlemlerinden sonra ölçekler, ülkemizde COVID-19 pandemisinin yayılımının önüne geçilmesi için 2019-2020 Eğitim-Öğretim yılı bahar döneminde örgün programın devam etmemesi nedeniyle Google Form üzerinden oluşturulmuştur.

<https://docs.google.com/forms/d/1tZ5S1L9fHIN1qV9p5RDdbBLNJfsOwssiVqohIzrFOB-I/edit?hl=tr> ilgili link üzerinden yüklenmesi yapılan ölçeklerin Siirt üniversitesindeki “Eğitim Fakültesi”, “Fen-Edebiyat Fakültesi”, “İktisat Ve İdari Bilimler Fakültesi” ,“Veterinerlik Fakültesi” “İlahiyat Fakültesi”, “Sağlık Bilimleri Fakültesi” öğrencilerinin elektronik ortamda doldurmaları sağlanmıştır. Ölçme araçlarının uygulanması 01.11.2020 ile 01.12.2020 tarihleri arasında gerçekleştirilmiştir. Uygulanan veriler araştırmacı tarafından incelenerek özensiz ve

dikkatsiz doldurulduğu düşünölen formlar ayıklandıktan sonra istatistiksel analizlerin yapılması için SPSS programına işlenmiştir.

2.5. Verilerin Analizi

Araştırma kapsamında toplanan veriler SPSS 22 paket programı kullanılarak analiz edilmiştir. Araştırmaya katılan öğrencilerin demografik bilgilerine (yaş, cinsiyet, fakölte) ilişkin verilerin frekans (f) ve yüzde (%) dağılımları hesaplanmıştır. Araştırmanın verileri SPSS programına aktarıldıktan sonra verilerin normalliğine ilişkin analizler yapılmıştır. Analiz sonucunda ölçek toplamalarında çarpıklık ve basıklık değerlerinin +2 ve -2 aralığında olduğu tespit edilmiş (George ve Mallery, 2010) ve verilerin normal dağıldıkları anlaşılmıştır. Bundan dolayı gerçekleştirilen analizlerde parametrik testlere başvurulmuştur.

Verilerin çözümlenmesinde; yüzde, frekans, aritmetik ortalama, standart sapma, t-testi, ANOVA, LSD testi, korelasyon ve regresyon analizlerinden yararlanılarak hesaplamalar yapılmıştır. Karşılaştırmalarda anlamlılık .05 düzeyine göre test edilmiştir.

Üniversite öğrencilerinin gençlik liderlik özellikleri ve sosyal-duygusal yetkinlikleri «SPSS» de yapılacak analizlerle ortaya çıkarılmıştır. Araştırma verilerinin analizinde öncelikle grupların normal dağılıp dağılmadığını görmek için çarpıklık (Skewness) - basıklık (Kurtosis) analizi ile normallik değerlerine bakılmıştır. Buna göre gençlik liderlik ölçeğinin çarpıklık (Skewness) değeri “834” basıklık (Kurtosis) değeri ise “1.440”, sosyal duygusal yetkinlik ölçeğinin çarpıklık (Skewness) değeri “1.023” basıklık (Kurtosis) değeri ise “2.015” olarak tespit edilmiştir. Yapılan analiz neticesinde gençlik liderlik ölçeğinin genel toplamı ile sosyal duygusal yetkinlik ölçeğinin genel toplamından elde edilen verilerin çarpıklık-basıklık istatistiği değerlerinin +1,5/-1,5 aralığında olduğu ve normal dağıldığı görölmektedir. Tabachnick ve Fidell (2013;Akt. Gider, 2020) çarpıklık ve basıklık değerlerinin -1,5 +1,5 aralığında olmasının verilerin normal dağılım gösterdiğini belirtmişlerdir.

Güvenirlik

Toplanan verilerin güvenilirliğini tespit etmek için Cronbach’s Alpha güvenirlik testine başvurulmuştur. Elde edilen sonuçlar Tablo 3’de verilmiştir.

Tablo 3. Ölçeklerin Cronbach’s Alpha Değerlerine İlişkin Bulgular

Tablo 3. Ölçeklerin Cronbach's Alpha Değerlerine İlişkin Bulgular

Boyut	MaddeSayısı	Cronbach's Alpha Katsayısı
Mücadele İsteği ve Hedef Koyma	7	.82
İletişim Kurabilme	7	.84
Grup Becerileri	7	.85
Güven Duyma ve Güvenilir Olma	6	.71
Karar Verme Becerileri	4	.84
Problem Çözme Becerileri	4	.84
Mesuliyet ve Sorumluluk	5	.72
Gençlik Liderlik Ölçeği	40	.93
Uyumluluk	16	.90
Anlatımcılık	9	.81
Sosyal-Duygusal Yetkinlik Ölçeği	25	.93

Tablo 3’de görüldüğü gibi ölçeklerin boyutları ve ölçek toplamalarına ilişkin Cronbach’s Alpha güvenirlik katsayıları. 71 ile. 93 arasında değerler almaktadır. Literatürde Cronbach’s Alpha değerleri için:

$0 < R2 < 0.40$ ise *güvenilir değil*;

$0.40 < R2 < 0.60$ ise *düşük güvenirlikte*;

$0.60 < R2 < 0.80$ ise *oldukça güvenirli*;

$0.80 < R2 < 1.00$ ise *yüksek güvenirlikte* şeklinde ifade edilmiştir (Uzunsakal ve Yıldız, 2018: 19). Bu durumda ölçeklerin ve ölçek boyutlarının yeterli güvenirlikte olduğu anlaşılmaktadır.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

3. BULGULAR VE YORUM

Bu bölümde, problem ve alt problemlere ilişkin bulgular ele alınıp incelenmiştir.

3.1. Üniversite Öğrencilerinin Gençlik Liderlik Özelliklerine İlişkin Bulgular

Aşağıdaki Tablo 4’de araştırmaya katılan üniversite öğrencilerinin gençlik liderlik özelliklerine yönelik betimsel istatistiklere yer verilmiştir.

Tablo 4. Araştırmaya katılan üniversite öğrencilerinin gençlik liderlik özellikleri ve alt boyutlarına ilişkin aritmetik ortalama ve standart sapma değerleri (N=713)

Boyut	$\bar{X}$	Ss	Algı Düzeyi
Mücadele İsteği ve Hedef Koyma	4.11	.48	Sıklıkla
İletişim Kurabilme	4.04	.68	Sıklıkla
Grup Becerileri	3.75	.73	Sıklıkla
Güven Duyma ve Güvenilir Olma	4.22	.63	Her zaman
Karar Verme Becerileri	4.18	.57	Sıklıkla
Problem Çözme Becerileri	4.26	.69	Her zaman
Mesuliyet ve Sorumluluk	4.28	.61	Her zaman
Gençlik Liderlik (Toplam)	4.19	.62	Sıklıkla

Tablo 4. İncelendiğinde, üniversiteye devam eden öğrencilerin gençlik liderlik özellikleri alt boyutlarının aritmetik ortalama değerleri 3.75 ile 4.28 değerleri arasında değişmektedir. Araştırma sonucunda üniversite öğrencilerinin algılarına göre genel olarak gençlik liderlik özelliklerine ($X = 4.19$) “sıklıkla” diğer bir ifade ile “iyi düzeyde” sahip oldukları tespit edilmiştir. Öğrencilerin gençlik liderlik özelliklerinin alt boyutlarına ilişkin ortalama puanları incelendiğinde, en yüksek değere “mesuliyet ve sorumluluk alma” ($x = 4.28$) ve en düşük değere ise “grup becerileri ” ($x = 3.75$) alt boyutlarında rastlandığı ortaya çıkmıştır. Gençlik liderliğinin diğer alt boyutlar incelendiğinde ise “iletişim kurabilme” ($x = 4.04$), “karar verme becerileri” ($x = 4.18$), “mücadele isteği ve hedef koyma” ($x = 4.11$) değerlerinin birbirlerine çok yakın ortalama değerler oldukları, “karar verme becerileri ile mücadele isteği ve hedef koyma” alt boyutlarının benzer şekilde "sıklıkla" diğer bir deyişle “iyi düzeyde” olduğu

tespit edilmiştir. "Mesuliyet ve sorumluluk", "problem çözme becerileri ve "güven duyma ve güvenilir olma" alt boyutlarının ise "herzaman" diğer bir ifade ile "çok iyi düzeyde" olduğu tespit edilmiştir. Bu bulgulardan hareketle genel olarak üniversite öğrencilerinin gençlik liderlik özelliklerine iyi düzeyde sahip oldukları algısı ortaya çıkmıştır.

3.2.Üniversite Öğrencilerinin Sosyal-Duygusal Yetkinlik Düzeylerine İlişkin Bulgular

Tablo 5’de araştırmaya katılan öğrencilerin sosyal-duygusal yetkinlik düzeylerine ilişkin betimsel istatistiklere yer verilmiştir.

Tablo 5. Araştırmaya katılan üniversite öğrencilerinin sosyal duygusal yetkinlik düzeyleri ve alt boyutlarına ilişkin aritmetik ortalama ve standart sapma değerleri (N=713)

Boyut	$\bar{X}$	SS	Algı Düzeyi
Uyumluluk	4.01	.59	Genellikle
Anlatımcılık	4.01	.64	Genellikle
Sosyal-Duygusal Yetkinlik (Toplam)	4.01	.61	Genellikle

Tablo 5.’de görüldüğü gibi, üniversiteye devam eden öğrencilerin genel olarak sosyal duygusal yetkinlik düzeylerinin olumlu ve yüksek düzeyde olduğu ($X = 4.01$) tespit edilmiştir. Sosyal-duygusal yetkinliğin alt boyutları incelendiğinde ise benzer şekilde “uyumluluk” ve “anlatımcılık” alt boyutlarının da aynı değerlere sahip olduğu tespit edilmiştir. Buna göre genel olarak gençlerin kendilerini sosyal-duygusal yönden yeterli düzeyde algıladıkları söylenebilir. Bu sonuç anlamlı ve memnuniyet verici olarak değerlendirilebilir.

3.3. Üniversite Öğrencilerinin Gençlik Liderlik Özellikleri İle Sosyal-Duygusal Yetkinliklerinin Cinsiyete Göre İncelenmesi

Üniversiteye devam eden öğrencilerin cinsiyete göre gençlik liderlik özellikleri ve sosyal-duygusal yetkinlik değişkenlerine ait t-testi sonuçları Tablo 6.da gösterilmiştir.

Tablo 6. Öğrencilerin cinsiyete göre gençlik liderlik özellikleri ve sosyal-duygusal yetkinlik değişkenlerine ait t-testi sonuçları

Boyutlar	Cinsiyet	N	$\bar{X}$	Ss	t	Sd	p
Mücadele İsteği ve Hedef Koyma	Kadın	497	4.03	.67	-.537	711	.59
	Erkek	216	4.06	.69			
İletişim Kurabilme	Kadın	497	3.74	.72	-.291	711	.77
	Erkek	216	3.76	.77			
Grup Becerileri	Kadın	497	4.23	.61	.881	711	.37
	Erkek	216	4.19	.68			
Güven Duyma ve Güvenilir Olma	Kadın	497	4.21	.53	2.040	711	.02
	Erkek	216	4.11	.66			
Karar Verme Becerileri	Kadın	497	4.28	.68	.924	711	.35
	Erkek	216	4.23	.72			
Problem Çözme Becerileri	Kadın	497	4.30	.61	.858	711	.39
	Erkek	216	4.25	.61			
Mesuliyet ve Sorumluluk	Kadın	497	4.20	.62	.461	711	.64
	Erkek	216	4.17	.63			
Gençlik Liderlik Ölçeği (Toplam)	Kadın	497	4.12	.46	.711	711	.47
	Erkek	216	4.09	.51			
Uyumluluk	Kadın	497	4.04	.63	2,124	711	.03
	Erkek	216	3.93	.67			
Anlatımcılık	Kadın	497	4.02	.59	,553	711	.59
	Erkek	216	3.99	.66			
Sosyal-Duygusal Yetkinlik (Toplam)	Kadın	497	4.02	.57	1,133	711	.25
	Erkek	216	3.97	.64			

(*p < .05)

Tablo 6.'da görüldüğü gibi, yapılan t-testi sonucunda gençlik liderlik özellikleri genel olarak incelendiğinde kadın ($X=4.12$) ve erkek ($X=4.09$) öğrencilerin ortalama puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olmadığı tespit edilmiştir. Gençlik liderlik özelliklerinin alt boyutları cinsiyete göre incelendiğinde ise “Güven Duyma ve Güvenilir Olma” kadın ($X=4.21$) erkek ($X=4.11$) aralarında istatistiksel olarak kadın öğrenciler lehine anlamlı bir fark olduğu görülmektedir. Buna göre, kadın öğrencilerin erkek öğrencilere göre gençlik liderliğinin “güven duyma ve güvenilir olma” alt boyutundaki özelliklere daha iyi düzeyde sahip oldukları söylenebilir. Gençlik liderlik özelliklerinin “grup becerileri” kadın ($x=4.23$) erkek ($x=4.19$), “karar verme becerileri” kadın ($x=4.28$) erkek ($x=4.23$), “problem çözme becerileri” kadın ($x=4.30$) erkek ($x=4.25$), “sorumluluk” kadın ($x=4.20$) erkek ($x=4.17$) “mücadele isteği ve hedef koyma” kadın ($x=4.03$) erkek ($x=4.06$), “iletişim kurabilme” kadın ($x=3.74$) erkek ($x=3.76$) alt boyutlarında cinsiyete göre kadın ve erkek öğrencilerin aralarında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmamıştır.

Üniversiteye devam eden öğrencilerin cinsiyete göre sosyal duygusal yetkinlik düzeyleri genel olarak incelendiğinde kadın ($X=4.02$) ve erkek ($X=3.97$) öğrencilerin ortalama puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farkın olmadığı söylenebilir. Sosyal-duygusal yetkinlik ölçeğinin “Uyumluluk” alt boyutunda cinsiyete göre kadın ($X=4.04$) ve erkek ($X=3.93$) öğrencilerin arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farkın olduğu ve bu anlamlı farkın ise kadın öğrenciler lehine sonuçlandığı gözlenmiştir. Sosyal-duygusal yetkinliğin “anlatımcılık” alt boyutunda ise cinsiyete göre kadın ($X=4.02$) ve erkek ($X=3.99$) öğrenciler arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmamıştır.

3.4. Üniversite Öğrencilerinin Gençlik Liderlik Özellikleri İle Sosyal-Duygusal Yetkinlik Değişkenlerinin Yaş Göre İncelenmesi

Öğrencilerin gençlik liderlik özellikleri ile sosyal duygusal yetkinlik düzeylerinin yaş değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla tek yönlü varyans (ANOVA) analizi yapılmış ve sonuçlar Tablo 7.'de gösterilmiştir.

Tablo 7. Yaş değişkenine göre gençlerin gençlik liderlik özellikleri ile sosyal-duygusal yetkinliklerine ilişkin tek yönlü varyans (Anova) analiz sonuçları

Boyutlar	Yaş	N	$\bar{X}$	Ss	Varyansın kaynağı	Kareler toplamı	sd	Kareler ort.	F	P	LSD
Mücadele İsteği ve Hedef Koyma	18-19 arası	160	4.05	.59							
	20-21 arası	252	4.01	.73	Gruplar arası	1.70	3	0.57			
	22-23 arası	166	4.11	.57	Gruplar içi	326.15	709	0.46	1.23	.297	
	24 ve üstü	135	3.98	.77	Toplam	327.86	712				
	Toplam	713	4.04	.67							
İletişim Kurabilme	18-19 arası	160	3.72	.76							
	20-21 arası	252	3.72	.73	Gruplar arası	1.89	3	0.63			
	22-23 arası	166	3.83	.63	Gruplar içi	379.67	709	0.54	1.18	.317	
	24 ve üstü	135	3.70	.79	Toplam	381.56	712				
	Toplam	713	3.74	.73							
Grup Becerileri	18-19 arası	160	4.24	.62							
	20-21 arası	252	4.19	.70	Gruplar arası	0.40	3	0.13			
	22-23 arası	166	4.24	.58	Gruplar içi	285.88	709	0.40	0.33	.802	
	24 ve üstü	135	4.19	.57	Toplam	286.28	712				
	Toplam	713	4.21	.63							
Güven Duyma ve Güvenilir Olma	18-19 arası	160	4.20	.52							
	20-21 arası	252	4.17	.62	Gruplar arası	1.26	3	0.42	1.27	.283	
	22-23 arası	166	4.23	.58	Gruplar içi	233.91	709	0.33			
	24 ve üstü	135	4.11	.51	Toplam	235.17	712				
	Toplam	713	4.18	.57							
Karar Verme Becerileri	18-19 arası	160	4.25	.73							
	20-21 arası	252	4.20	.74	Gruplar arası	1.54	3	0.51	1.08	.357	
	22-23 arası	166	4.32	.62	Gruplar içi	337.23	709	0.48			
	24 ve üstü	135	4.28	.59	Toplam	338.77	712				
	Toplam	713	4.26	.68							
Problem Çözme Becerileri	18-19 arası	160	4.33	.58							
	20-21 arası	252	4.25	.67	Gruplar arası	2.29	3	0.76	2.06	.104	
	22-23 arası	166	4.35	.58	Gruplar içi	262.62	709	0.37			
	24 ve üstü	135	4.20	.52	Toplam	264.91	712				
	Toplam	713	4.28	.60							

Mesuliyet ve Sorumluluk	18-19 arası	160	4.14	.66								
	20-21 arası	252	4.10	.64	Gruplar arası	5.81	3	1.94				
	22-23 arası	166	4.21	.59	Gruplar içi	268.45	709	0.38	.12	.002*	*24 ve üstü > 18-19 arası	
	24 ve üstü	135	4.35	.50	Toplam	274.27	712				*24 ve üstü > 20-21 arası	
	Total	713	4.18	.62							*24 ve üstü>22-23 arası	
											*22-23 arası > 18-19 arası	
Gençlik Liderlik Ölçek Toplamı	18-19 arası	160	4.11	.45								
	20-21 arası	252	4.07	.52	Gruplar arası	0.93	3	0.31				
	22-23 arası	166	4.16	.41	Gruplar içi	161.14	709	0.23	1.36	.253	--	
	24 ve üstü	135	4.08	.46	Toplam	162.06	712					
	Total	713	4.10	.47								
Uyumluluk	18-19 arası	160	4.08	.60								
	20-21 arası	252	3.96	.70	Gruplar arası	1.78	3	0.59				
	22-23 arası	166	4.03	.55	Gruplar içi	291.30	709	0.41	1.44	.229	--	
	24 ve üstü	135	3.96	.65	Toplam	293.08	712					
	Total	713	4.00	.64								
Anlatımcılık	18-19 arası	160	4.01	.65								
	20-21 arası	252	3.97	.64	Gruplar arası	1.14	3	0.38				
	22-23 arası	166	4.07	.50	Gruplar içi	264.07	709	0.37	1.02	.383		
	24 ve üstü	135	3.97	.60	Toplam	265.21	712					
	Total	713	4.00	.61								
Sosyal Duygusal Yetkinlik Ölçek Toplamı	18-19 arası	160	4.03	.60					1.02	.384		
	20-21 arası	252	3.96	.64	Gruplar arası	1.08	3	0.36				
	22-23 arası	166	4.05	.49	Gruplar içi	250.35	709	0.35				
	24 ve üstü	135	3.97	.60	Toplam	251.43	712					
	Total	713	4.00	.59								

(*p < .05)

Tablo 7’de görüldüğü gibi, üniversite öğrencilerinin gençlik liderlik özellikleri ile sosyal duygusal yetkinliklerinin genel toplamı ile alt boyutlarında yaş değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık gösterip göstermediği belirlemek amacıyla tek yönlü varyans (ANOVA) analizi yapılmıştır. Yapılan analiz sonucunda gençlik liderlik ölçeğinin sadece “Mesuliyet ve Sorumluluk” alt boyutunda üniversiteye devam eden öğrencilerin yaşlarına göre aralarında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olduğu ve diğer alt boyutlar arasında ise yaş değişkenine göre öğrenci grupları arasında anlamlı farklılık tespit edilmemiştir. Bu farklılığın hangi yaş grupları arasında olduğunu belirlemek için LSD testi uygulanmıştır. Yapılan LSD testi sonucunda, Gençlik liderliğin “Mesuliyet ve Sorumluluk” alt boyutundaki bu anlamlı farkın 18-19 yaş, 20-21 yaş, 22-23 yaş aralığındaki gruplar ile 24 ve üstü yaş grupları arasında olduğu ve bu anlamlı farklılığın diğer yaş gruplarına kıyasla 24 yaş ve üstü yaş grubunun lehine sonuçlandığı görülmüştür. Ayrıca yapılan analiz sonucunda, 22-23 yaş grubundaki öğrencilerin “Mesuliyet ve Sorumluluk” alt boyutundaki gençlik liderlik özellikleri 18-19 yaş grubundakilere göre aralarında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olduğu ve 22-23 yaş grubundaki öğrencilerin aritmetik ortalamasının daha yüksek olduğu belirlenmiştir.

Yapılan analiz sonucunda, üniversiteye devam eden öğrencilerin sosyal-duygusal yetkinlik düzeyleri yaş değişkenine göre aralarında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmamıştır.

3.6. Üniversite Öğrencilerinin Gençlik Liderlik Özellikleri ile Sosyal-Duygusal Yetkinlik Arasındaki Korelasyon Analizine İlişkin Bulgular

Tablo 8’de Üniversite öğrencilerinin gençlik liderlik özellikleri ile sosyal duygusal yetkinlik arasındaki korelasyon analizine ilişkin bulgulara yer verilmiştir

Tablo 8. Gençlik liderlik özellikleri ile sosyal-duygusal yetkinlik arasındaki korelasyon analizine ilişkin bulgular

Boyutlar	Gençlik Liderlik (Toplam)	Mücadele İsteği	İletişim Kurabilmek	Grup Becerileri	Güven Duyma	Karar Verme	Problem Çözme	Sorumluluk	Sosyal Duygusal Yetkinlik (Toplam)	Anlatımcılık	Uyumluluk
Gençlik liderlik(Toplam)	1										
Mücadele İsteği	.704**	1									
İletişim Kurabilmek	.746**	.405**	1								
Grup Becerileri	.812**	.384**	.605**	1							
Güven Duyma	.697**	.384**	.363**	.536**	1						
Karar Verme	.741**	.481**	.426**	.510**	.460**	1					
Problem Çözme	.722**	.424**	.451**	.521**	.409**	.662*	1				
Mesuliyet ve Sorumluluk	.679**	.392**	.312**	.514**	.489**	.464*	.472**	1			
Sosyal Duygusal Yetkinlik (Toplam)	.782**	.496**	.688**	.629**	.542**	.534*	.563**	.497**	1		
Anlatımcılık	.695**	.420**	.637**	.568**	.495**	.462*	.480**	.431**	.925**	1	
Uyumluluk	.779**	.506**	.670**	.621**	.532**	.539*	.574**	.501**	.974**	.816**	1

**p ≤.01

Yukarıdaki Tablo 8’de görüldüğü gibi, genel olarak değişkenlere ilişkin yapılan korelasyon analizi sonucunda; üniversiteye devam eden öğrencilerin gençlik liderlik özellikleri ile sosyal duygusal yetkinlik düzeyleri ($r=.782$; $p<.01$) arasında pozitif yönde ve yüksek düzeyde anlamlı bir ilişkinin olduğu tespit edilmiştir. Buna ilaveten, öğrencilerin gençlik liderlik özellikleri ile sosyal duygusal yetkinlik düzeylerinin anlatımcılık ($r=.695$; $p<.01$) ve uyumluluk ($r=.779$; $p<.01$) alt boyutu ile arasında ise pozitif yönlü ve yüksek düzeyde anlamlı bir ilişki olduğu tespit edilmiştir. Gençlik liderlik özelliklerinin alt boyutları ile sosyal duygusal yetkinlik düzeylerinin geneli ve alt boyutları arasındaki korelasyon analizi incelendiğinde ise gençlik liderliğin mücadele isteği alt boyutu ile sosyal duygusal yetkinlik düzeylerinin geneli ($r=.496$; $p<.01$) arasında ve anlatımcılık ($r=.420$; $p<.01$), uyumluluk ($r=.506$; $p<.01$), alt boyutları arasında pozitif yönde ve orta düzeyde anlamlı bir ilişki olduğu tespit edilmiştir. Gençlik liderliğin iletişim kurabilmek alt boyutu ile sosyal duygusal yetkinlik düzeylerinin geneli ($r=.688$; $p<.01$) arasında ve anlatımcılık ($r=.637$; $p<.01$), uyumluluk ($r=.670$; $p<.01$), alt boyutları arasında pozitif yönde ve orta düzeyde anlamlı bir ilişki olduğu tespit edilmiştir. Gençlik liderliğin grup becerileri alt boyutu ile sosyal duygusal yetkinlik düzeylerinin geneli ($r=.629$; $p<.01$) arasında ve anlatımcılık ($r=.568$; $p<.01$), uyumluluk ($r=.621$; $p<.01$), alt boyutları arasında pozitif yönde ve orta düzeyde anlamlı bir ilişki olduğu belirlenmiştir. Gençlik liderliğin güven duyma alt boyutu ile sosyal duygusal yetkinlik düzeylerinin geneli ($r=.542$; $p<.01$) arasında ve anlatımcılık ($r=.495$; $p<.01$), uyumluluk ($r=.532$; $p<.01$), alt boyutları arasında pozitif yönde ve orta düzeyde anlamlı bir ilişki olduğu tespit gözlenmiştir. Gençlik liderliğin karar verme alt boyutu ile sosyal duygusal yetkinlik düzeylerinin geneli ($r=.534$; $p<.01$) arasında ve anlatımcılık ($r=.462$; $p<.01$), uyumluluk ($r=.539$; $p<.01$), alt boyutları arasında pozitif yönde ve orta düzeyde anlamlı bir ilişki olduğu saptanmıştır. Gençlik liderliğin problem çözme alt boyutu ile sosyal duygusal yetkinlik düzeylerinin geneli ($r=.563$; $p<.01$) arasında ve anlatımcılık ($r=.480$; $p<.01$), uyumluluk ($r=.574$; $p<.01$), alt boyutları arasında pozitif yönde ve orta düzeyde anlamlı bir ilişki olduğu tespit edilmiştir. Son olarak gençlik liderliğin sorumluluk alt boyutu ile sosyal duygusal yetkinlik düzeyleri geneli ($r=.497$; $p<.01$) arasında ve anlatımcılık ($r=.431$; $p<.01$) ve uyumluluk ($r=.501$; $p<.01$) alt boyutları arasında pozitif yönde ve orta düzeyde anlamlı bir ilişki olduğu belirlenmiştir.

3.7. Üniversite Öğrencilerinin Gençlik Liderlik Özelliklerinin Sosyal-Duygusal Yetkinlik Düzeyine Etkisinin Regresyon Analizi İle İncelenmesi

Üniversite öğrencilerinin gençlik liderlik özelliklerinin sosyal-duygusal yetkinlik düzeylerini yordamaya ilişkin yapılan regresyon analizine ait bulgular sırasıyla aşağıdaki Tablo 9, Tablo 10 ve Tablo 11'de gösterilmektedir.

Yordayıcı Değişken (Gençlik Liderlik Özellikleri)						
	Değişken	B	β	t	p	VIF
Yordanan Değişken Sosyal duygusal yetkinlik (Toplam)	Sabit	.005		.038	.970	
	Gençlik liderlik	.975	.782	33.500	.000	7.280
R=.784, R ² =.61 F(7-705)=1122.225, p=0.000 Durbin Watson=1.874						

Yukarıda Tablo 9.da görüldüğü gibi, yapılan regresyon analizi sonucunda üniversite öğrencilerinin gençlik liderlik özellikleri ile sosyal duygusal yetkinlik düzeyleri arasında anlamlı bir ilişki ($R=.784$, $R^2=.61$, $F(4-708)=1122.225$, $p=0.000$ $p\leq 0.01$) olduğu belirlenirken, çoklu bağıntı probleminin tespiti için VIF değerlerinin 10'nun altında olması gerekliliği ve otokoloresyan durumunun olmaması için Durbin Watson değerinin 2'ye yakın olması gerekliliği şartlarını sağlamaktadır. Buna göre, üniversite öğrencilerinin gençlik liderlik özelliklerinin öğrencilerin sosyal duygusal yetkinlik düzeyleri üzerinde anlamlı bir şekilde yordayıcı etkiye sahip olduğu %95 güven düzeyinde belirlenmiştir. Standartize edilmiş (β) katsayısı ve t değerleri incelendiğinde, üniversiteye devam eden öğrencilerin gençlik liderlik özelliklerinin katılımcıların sosyal duygusal yetkinlik düzeylerini ($p<0.01$) anlamlı bir şekilde yordadığı sonucuna ulaşılmıştır. Başka bir ifadeyle üniversiteye devam eden öğrencilerinin gençlik liderlik özelliklerine ilişkin algı düzeyleri arttıkça öğrencilerin sosyal duygusal yetkinlik düzeylerinin de artabileceği söylenebilir. Adı geçen değişkenlerle birlikte sosyal duygusal yetkinlik düzeyleri toplam varyansın %61'ni açıklamaktadır. Diğer bir ifade ile araştırmada üniversite öğrencilerinin sosyal duygusal yetkinlik düzeylerinde toplam varyansın %61'i üniversite öğrencilerinin gençlik liderlik özellikleri ile açıklanabileceği, üniversite öğrencilerinin sosyal duygusal yetkinlik

düzeylerine ilişkin puanındaki %39'luk değişimin ise diğer değişkenlerle açıklanabileceği tespit edilmiştir.

Aşağıdaki Tablo 10'da üniversite öğrencilerinin gençlik liderlik özelliklerinin sosyal duygusal yetkinliğin anlatımcılık alt boyutunu yordamaya ilişkin yapılan regresyon analizine ait bulgular yer almaktadır.

Tablo 10. Öğrencilerin gençlik liderlik özelliklerinin sosyal duygusal yetkinliğin anlatımcılık alt boyutunu yordamaya ilişkin yapılan çoklu regresyon analiz sonuçları

Yordayıcı Değişkenlik (Gençlik Liderlik)						
	Alt Boyutlar	B	B	t	p	VIF
	Sabit	.296		1.945	.052	
Yordanan Değişken (Anlatımcılık)	Mücadele İsteği ve Hedef Koyma	.061	.065	2.048	.041	5.854
	İletişim Kurabilme	.360	.410	12.008	.000	6.890
	Grup Becerileri	.096	.095	2.444	.015	7.435
	Güven Duyma ve Güvenilir Olma	.201	.180	5.450	.000	7.984
	Karar Verme Becerileri	.027	.029	.761	.447	8.943
	Problem Çözme Becerileri	.088	.084	2.258	.024	6.945
	Mesuliyet ve Sorumluluk	.090	.087	2.621	.009	7.634
R=.723, R ² =.52, Durbin Watson=1.791						
F(7-705)= 110.173, p=0.000						

Yukarıda Tablo 10.da görüldüğü gibi, yapılan regresyon analizi sonucunda gençlik liderliğin alt boyutlarından karar verme becerileri değişkeninin ($p>0.05$) sosyal duygusal yetkinliğin anlatımcılık alt boyutu üzerinde anlamlı bir yordayıcı etkisi olmadığı, mücadele isteği ve hedef koyma, iletişim kurabilme, grup becerileri, güven duyma ve güvenilir olma, problem çözme becerileri, sorumluluk değişkenlerinin ise anlatımcılık üzerinde anlamlı bir şekilde yordayıcı etkiye sahip olduğu %95 güven düzeyinde belirlenmiştir. Standardize edilmiş (β) katsayısı ve t değerleri incelendiğinde gençlik liderliğin mücadele isteği ve hedef koyma, iletişim kurabilme, grup becerileri, güven duyma ve güvenilir olma, problem çözme becerileri, sorumluluk alt boyutlarının öğrencilerin sosyal duygusal yetkinliğin anlatımcılık alt boyutunu ($p<.01$) anlamlı bir şekilde yordadığı sonucuna ulaşılmıştır. Başka bir ifadeyle öğrencilerin gençlik liderlik özelliklerine ilişkin algıları arttıkça öğrencilerin anlatımcılık alt boyutundaki sosyal

duygusal yetkinlik düzeylerinin de artabileceği söylenebilir. Gençlik liderliğin mücadele isteği ve hedef koyma, iletişim kurabilme, grup becerileri, güven duyma ve güvenilir olma, karar verme becerileri problem çözme becerileri, sorumluluk alt boyutlarının sosyal anlatımcılığın %52'sini açıklamaktadır. Diğer bir deyişle, araştırmada öğrencilerin anlatımcılık düzeyleri toplam varyansın %52'si öğrencilerin gençlik liderlik özellikleriyle açıklanabileceği, anlatımcılık puanındaki %48'lik değişimin ise modele dâhil edilmeyen diğer değişkenler tarafından açıklanabileceği söylenebilir.

Aşağıdaki Tablo 11'de üniversite öğrencilerinin gençlik liderlik özelliklerinin sosyal-duygusal yetkinliğin uyumluluk alt boyutunu yordamaya ilişkin yapılan regresyon analizine ait bulgular gösterilmektedir.

	Yordayıcı Değişkenlik (Gençlik)	Liderlik)				
	Alt Boyutlar	B	B	t	p	VIF
Yordanan Değişken (Uyumluluk)	Sabit	-.011		-.087	.930	
	Mücadele İsteği ve Hedef Koyma	.112	.124	4.488	.000	5.742
	İletişim Kurabilme	.318	.381	12.676	.000	6.750
	Grup Becerileri	.097	.101	2.966	.003	5.964
	Güven Duyma ve Güvenilir Olma	.165	.155	5.328	.000	4.769
	Karar Verme Becerileri	.034	.039	1.169	.243	7.853
	Problem Çözme Becerileri	.153	.153	4.672	.000	6.781
	Mesuliyet ve Sorumluluk	.113	.115	3.926	.000	5.643

R=.794, R²=.63, Durbin Watson=1.743

F(7-705)= 171.560, p=0.000

Yukarıda Tablo 11'de görüldüğü gibi, yapılan regresyon analizi sonucunda gençlik liderliğin alt boyutlarından karar verme becerileri değişkeninin (p>.05) uyumluluk üzerinde anlamlı bir yordayıcı etkisi olmadığı, mücadele isteği ve hedef koyma, iletişim kurabilme, grup becerileri, güven duyma ve güvenilir olma, problem çözme becerileri, sorumluluk değişkenlerinin ise uyumluluk üzerinde anlamlı bir şekilde yordayıcı etkiye sahip olduğu %95 güven düzeyinde belirlenmiştir. Standardize edilmiş (β) katsayısı ve t değerleri incelendiğinde gençlik liderliğin mücadele isteği ve hedef koyma, iletişim kurabilme, grup becerileri, güven duyma ve güvenilir olma, problem çözme becerileri, sorumluluk alt boyutlarının öğrencilerin sosyal uyumluluk alt boyutunu (p<0.01) anlamlı bir şekilde yordadığı sonucuna ulaşılmıştır. Başka bir

ifadeyle öğrencilerin gençlik liderlik özelliklerine ilişkin algıları arttıkça öğrencilerin sosyal uyumluluk alt boyutundaki sosyal-duygusal yetkinlik düzeylerinin de artabileceği söylenebilir. Gençlik liderliğin mücadele isteği ve hedef koyma, iletişim kurabilme, grup becerileri, güven duyma ve güvenilir olma, karar verme becerileri, problem çözme becerileri, sorumluluk alt boyutlarının sosyal-duygusal yetkinliğin sosyal uyumluluk alt boyutunun %63'ünü açıklamaktadır. Diğer bir deyişle, araştırmada öğrencilerin uyumluluk düzeyleri toplam varyansın %63'ü öğrencilerin gençlik liderlik özellikleriyle açıklanabileceği, uyumluluk puanındaki %37'lik değişimin ise modele dâhil edilmeyen değişkenler tarafından açıklandığı sonucuna ulaşılmıştır.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

4. SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER

Araştırmanın bu bölümünde, yapılan analizler neticesinde elde edilen sonuçlara, sonuçlar ile ilgili tartışma ve önerilere değinilmiştir.

4.1. Gençlik Liderliği ve Alt Boyutlarına İlişkin Sonuç ve Tartışma

Öğrencilerin gençlik liderlik özellikleri; mücadele isteği ve amaç edinme, grup becerileri, iletişim kurabilmek, güven duyma ve güvenilir olma, karar verme becerileri, problem çözme kabiliyetleri, sorumluluk olmak üzere yedi alt boyut altında ele alınmıştır. Araştırma sonucunda üniversite öğrencilerinin algılarına göre genel olarak gençlik liderlik özelliklerine “sıklıkla” diğer bir ifade ile “iyi düzeyde” sahip oldukları tespit edilmiştir. Öğrencilerin gençlik liderlik özelliklerinin alt boyutlarına ilişkin ortalama puanları incelendiğinde, en yüksek değere “Sorumluluk” en düşük değere ise “Grup Becerileri” alt boyutlarında rastlandığı ortaya çıkmıştır. Üniversiteye devam eden öğrencilerin, gençlik liderliğin "mücadele isteği ve hedef koyma", "grup becerileri", "iletişim kurabilmek", "karar verme becerileri" alt boyutlarındaki özelliklere “sıklıkla” diğer bir ifade ile "iyi düzeyde"; güven duyma ve güvenilir olma, problem çözme becerileri, "mesuliyet ve sorumluluk" alt boyutlarındaki özelliklere ise “her zaman” diğer bir deyişle "çok iyi" düzeyinde sahip oldukları belirlenmiştir. Bulgulardan hareketle genel olarak, araştırmaya katılan üniversite öğrencilerinin gençlik liderlik özelliklerinin "iyi düzeyde" oldukları söylenebilir. Söz konusu bulgular ulusal düzeydeki diğer araştırma sonuçlarıyla örtüşmektedir (Cansoy, 2015; Erpalabıyık, 2018; Okçu, Erpalabıyık ve Gezen, 2017; Saylık ve Anık, 2021; Tokmak, 2020; Uslu, 2018). Tokmak'ın (2020) yaptığı araştırmaya göre ise, üniversite öğrencilerinin gençlik liderlik özelliklerinin orta seviyede olduğu ve yapılan bu araştırmanın sonucunu desteklemediği görülmektedir. Yukl'a (2010:418) göre, gençlik liderliğin alt boyutlarından olan güven duyma ve güvenilir olma önemli liderlik özellikleri arasındadır. Yapılan bu araştırmada, Siirt Üniversitesi öğrencilerinin güven duyma ve güvenilir olma özelliklerine "çok iyi düzeyde" sahip olmaları olumlu bir özellik ve gelişme olarak değerlendirilebilir. Ngai, Chaung, Ngai ve To'ya (2012) göre, geleceğin lideri olarak gençleri sağlıklı yarınlara hazırlayabilmek için öncelikle liderlik özelliklerinin tespit edilmesi ve bu özelliklerin nasıl geliştirilmesi gerektiği üzerine düşünülmesi gerekmektedir. Çünkü değişme ve gelişmenin çok hızlı yaşandığı günümüzde, toplumların yarınlara mimarında gençler

rol alacaktır. Buna ilaveten, liderlikle ilgili literatürde, liderlik özelliklerinin tamamıyla doğuştan kazanılmadığı ve sonradan kazanılabilen bir nitelik olduğu, bireylerin bu potansiyelinin eğitimle de geliştirilebileceği, bireylerin diğerleriyle işbirliği yapabildiği ve kişiler arası etkili iletişim kurmayı da sağladığı belirtilmektedir (Reed vd., 2016).

4.2. Gençlik Liderlik Özelliklerinin Cinsiyet ve Yaş Değişkenlerine İlişkin Sonuç ve Tartışma

Üniversiteye devam eden öğrencilerin cinsiyete göre gençlik liderlik özellikleri genel olarak incelendiğinde kadın ve erkek öğrencilerin ortalama puanları birbirine yakın olduğu ve aralarında istatistiksel olarak anlamlı bir farkın olmadığı tespit edilmiştir. Buna göre kız öğrencilerin gençlik liderlik özellikleri ile erkek öğrencilerin gençlik liderlik özelliklerinin benzer olduğu söylenebilir. Söz konusu bu bulgu, Saylık ve Anık'ın (2021) yaptığı araştırmanın bulguları ile örtüşmekte ancak Çelik ve Sünbül (2008), Durmuş (2011), Cansoy (2015: 128), Chan (2000) ve Okçu ve Erpalabıyık'ın (2021) yaptığı araştırmaların bulguları ile örtüşmemektedir.

Cinsiyete göre gençlik liderliğinin “güven duyma ve güvenilir olma” alt boyutunda kadın ve erkek öğrencilerin algıları arasında anlamlı bir farkın olduğu ve bu anlamlı farkın ise kadın öğrencilerin lehine sonuçlandığı diğer bir ifade ile kadın öğrencilerin ortalama puanlarının daha yüksek olduğu görülmektedir. Buna göre, kadın öğrencilerin erkek öğrencilere göre gençlik liderliğinin “güven duyma ve güvenilir olma” alt boyutundaki özelliklere daha iyi düzeyde sahip oldukları söylenebilir. Araştırmada elde edilen bu sonuç, Çelik ve Sünbül'ün (2008) yaptığı araştırma sonucuyla da örtüşmektedir. Nitekim bu çalışmada kadınların liderlik algılarının erkeklere göre daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Gençlik liderlik özelliklerinin “grup becerileri”, “karar verme becerileri”, “problem çözme becerileri” , “sorumluluk” “mücadele isteği ve hedef koyma”, “iletişim kurabilme” alt boyutlarında ise cinsiyete göre kadın ve erkek öğrenciler arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmamıştır. Bu sonuç, Saylık ve Anık'ın (2021) yaptığı araştırmanın sonucunu destekler niteliktedir.

Üniversiteye devam eden öğrencilerin yaşlarına göre gençlik liderliğin "mesuliyet ve sorumluluk" alt boyutuna ilişkin algıları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olduğu tespit edilmiştir. “mesuliyet ve sorumluluk” alt boyutundaki bu farkın 18-19 yaş, 20-21 yaş, 22-23 yaş grubu ile 24 ve üstü yaş grupları arasında anlamlı

bir fark olduğu ve bu farkın yaşları 22-23 yaş grubunda olan öğrencilerin aritmetik ortalamasının yüksek olduğu belirlenmiştir. Ayrıca yapılan analiz sonucunda, 22-23 yaş grubundaki öğrencilerin “Mesuliyet ve Sorumluluk” alt boyutundaki gençlik liderlik özellikleri 18-19 yaş grubundakilere göre istatistiksel olarak anlamlı bir farkın olduğu ve 22-23 yaş grubundaki öğrencilerin aritmetik ortalamasının daha yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Yaş daha büyük olan gençlerin gençlik liderlik özelliklerinin de artmasında, üniversitedeki akademik ve sosyal ortamın, sosyal ilişkilerin, deneyim zenginliğinin ve bilgi artışının etkili olabileceği söylenebilir. Okçu ve Erpalabıyık'ın (2019) yaptığı araştırma sonuçlarıyla örtüşmektedir. Benzer şekilde, Dhuey ve Lipscomb'ın (2008) yaptıkları çalışmada, yaşı kendi sınıftaki öğrencilere göre daha büyük olanların lider olma potansiyeline daha fazla sahip olduğu belirtilmektedir. Ancak bu bulguların aksine, Cansoy'un (2105:131) yaptığı çalışmada, öğrencilerin gençlik liderlik özelliklerinin yaşa göre istatistiksel olarak farklılaşmadığı belirlenmiştir.

4.3. Sosyal-Duygusal Yetkinlik ve Alt Boyutlarına İlişkin Sonuç ve Tartışma

Üniversiteye devam eden öğrencilerin genel olarak sosyal duygusal yetkinlik düzeylerinin "genellikle" diğer bir ifade ile "olumlu ve iyi düzeyde" olduğu tespit edilmiştir. Sosyal duygusal yetkinliğin alt boyutları incelendiğinde ise öğrencilerin “uyumluluk” ve “anlatımcılık” alt boyutlarında da benzer sonuçlar elde edilmiştir. Buna göre gençlerin kendilerini sosyal duygusal olarak yeterli düzeyde gördükleri söylenebilir. Bu sonuç, üniversite öğrencilerinin sosyal-duygusal yetkinlik düzeyleri açısından çok önemli ve memnuniyet verici olarak değerlendirilmektedir. Çelikkaleli'ye (2014) göre insanların çevresindekilerle sürekli bir ilişkide olmaları, sosyal ve duygusal yetkinlik inançlarının gelişmesini sağlamaktadır. Yeni insanlarda tanışabilme, farklı sosyal ortamlarda bulunabilme, toplum önünde konuşabilme, insanlara karşı olumlu ya da olumsuz duygularını ifade edebilme, duygularını kontrol edebilme vb. özellikler beraberinde yetkinlik inançlarını da olumlu yönde beslemektedir.

4.4. Sosyal-Duygusal Yetkinliklerin Cinsiyet ve Yaş Değişkenlerine İlişkin Sonuç ve Tartışma

Üniversiteye devam eden öğrencilerin cinsiyete göre sosyal duygusal yetkinlikleri genel olarak incelendiğinde kadın ve erkek öğrencilerin ortalama puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farkın olmadığı söylenebilir. Sosyal duygusal yetkinlik ölçeğinin alt boyutları cinsiyete göre incelendiğinde “Uyumluluk” alt

boyutunda kadın ve erkek arasında istatistiksel olarak kadın öğrenciler lehine anlamlı bir fark olduğu görülmektedir. Anlatımcılık alt boyutunda ise cinsiyete göre kadın ve erkek öğrencilerin aralarında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmamıştır. Bu sonuçlardan hareketle araştırmamıza katılan kadın öğrencilerin erkek öğrencilerden sosyal ve duygusal anlamda daha yetkin olduğunu söyleyebiliriz. Arslan Yalçın'nın (2009) yapmış olduğu çalışmada da kız çocuklarının erkek çocuklarına göre daha yüksek sosyal yetkinlik puanlarına sahip olduğu ortaya çıkmıştır. Bu durum elde ettiğimiz sonucu destekler niteliktedir. Yapılan analiz sonucunda, üniversiteye devam eden öğrencilerin sosyal-duygusal yetkinlikleri yaş değişkenine göre aralarında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmamıştır.

4.5. Öğrencilerin Gençlik Liderlik Özellikleri ile Sosyal-Duygusal Yetkinlik Düzeyleri Arasındaki İlişkiye Yönelik Sonuç ve Tartışma

Genel olarak üniversiteye devam eden öğrencilerin gençlik liderlik özellikleri ile sosyal-duygusal yetkinlik düzeylerine ilişkin yapılan korelasyon analizi sonucunda; üniversiteye devam eden öğrencilerin gençlik liderlik özellikleri ile sosyal duygusal yetkinlik düzeyleri arasında pozitif yönde ve yüksek düzeyde anlamlı bir ilişki olduğu tespit edilmiştir. Ayrıca öğrencilerin gençlik liderlik özellikleri ile sosyal duygusal yetkinlik düzeylerinin anlatımcılık ve uyumluluk alt boyutları arasında pozitif yönlü ve yüksek düzeyde anlamlı bir ilişki olduğu tespit edilmiştir. Gençlik liderlik özelliklerinin alt boyutları ile sosyal duygusal yetkinlik düzeylerinin geneli ve alt boyutları arasındaki korelasyon analizi incelendiğinde ise; gençlik liderliğin mücadele isteği ve hedef koyma, iletişim kurabilmek, güven duyma ve güvenilir olma, karar verme becerileri, grup becerileri, problem çözme becerileri, mesuliyet ve sorumluluk alt boyutları ile sosyal duygusal yetkinlik düzeylerinin geneli arasında anlatımcılık ve uyumluluk alt boyutları arasında pozitif yönde ve orta düzeyde anlamlı bir ilişki olduğu tespit edilmiştir. Yapılan literatür taramasında sonucunda, üniversiteye devam eden öğrencilerin gençlik liderlik özellikleri ile benlik saygısı ve özgüvenleri arasında pozitif yönde ve orta düzeyde (Okçu ve Erpalabıyık, 2019), benzer şekilde üniversite öğrencilerinin gençlik liderlik özellikleri ile benlik saygıları arasında ise pozitif yönde ve orta düzeyde bir ilişki olduğu belirlenmiştir (Okçu, Erpalabıyık ve Gezen, 2017, 128). Tokmak (2020) tarafından yapılan araştırmada ise, üniversite öğrencilerinin

gençlik liderlik özellikleri ile özgüven düzeyleri arasında pozitif yönlü ve orta düzeyde anlamlı bir ilişki olduğu belirlenmiştir.

4.6. Öğrencilerin Gençlik Liderlik Özellikleri ile Sosyal-Duygusal Yetkinlik Düzeyleri Üzerindeki Etkisine İlişkin Sonuç ve Tartışma

Yapılan regresyon analizi sonucunda, genel olarak üniversite öğrencilerinin gençlik liderlik özellikleri öğrencilerin sosyal duygusal-yetkinlik düzeylerini anlamlı bir şekilde yordadığı tespit edilmiştir. Üniversite öğrencilerinin gençlik liderlik özellikleri öğrencilerin sosyal-duygusal yetkinlik düzeylerine ait toplam varyansın %61'ini açıkladığı sonucuna ulaşılmıştır. Bu sonuçtan hareketle öğrencilerin gençlik liderlik özellikleri geliştikçe sosyal-duygusal yetkinlik düzeyleri de artar. Gençlik liderliğin alt boyutlarından karar verme becerileri değişkeninin anlatımcılık üzerinde anlamlı bir yordayıcı etkisi olmadığı, mücadele isteği ve hedef koyma, iletişim kurabilme, grup becerileri, güven duyma ve güvenilir olma, problem çözme becerileri, sorumluluk değişkenlerinin ise anlatımcılık üzerinde anlamlı bir şekilde yordayıcı etkiye sahip olduğu belirlenmiştir. Başka bir ifadeyle öğrencilerin gençlik liderlik özelliklerine ilişkin algıları arttıkça öğrencilerin anlatımcılık düzeyinin de artabileceği söylenebilir. Gençlik liderliğin mücadele isteği ve hedef koyma, iletişim kurabilme, grup becerileri, güven duyma ve güvenilir olma, karar verme becerileri problem çözme becerileri, sorumluluk alt boyutlarının anlatımcılığın %52'sini açıklamaktadır. Diğer bir deyişle, araştırmada öğrencilerin anlatımcılık düzeyleri toplam varyansın %52'si öğrencilerin gençlik liderlik özellikleriyle açıklanabileceği, anlatımcılık puanındaki %48'lik değişimin ise modele dâhil edilmeyen değişkenler tarafından açıklandığı sonucuna ulaşılmıştır.

Yapılan regresyon analizi sonucunda gençlik liderliğin alt boyutlarından karar verme becerileri değişkeninin uyumluluk üzerinde anlamlı bir yordayıcı etkisi olmadığı, mücadele isteği ve hedef koyma, iletişim kurabilme, grup becerileri, güven duyma ve güvenilir olma, problem çözme becerileri, sorumluluk değişkenlerinin ise uyumluluk üzerinde anlamlı bir şekilde yordayıcı etkiye sahip olduğu belirlenmiştir. Başka bir ifadeyle öğrencilerin gençlik liderlik özelliklerine ilişkin algıları arttıkça öğrencilerin uyumluluk düzeyinin de artabileceği söylenebilir. Gençlik liderliğin mücadele isteği ve hedef koyma, iletişim kurabilme, grup becerileri, güven duyma ve güvenilir olma, karar verme becerileri, problem çözme becerileri, sorumluluk alt boyutlarının, sosyal-

duygusal yetkinliğin uyumluluk alt boyutuna ait varyansın %63'ünü açıklamaktadır. Diğer bir deyişle, araştırmada öğrencilerin uyumluluk düzeyleri toplam varyansın %63'ü öğrencilerin gençlik liderlik özellikleriyle açıklanabileceği, uyumluluk puanındaki %37'lik değişimin ise modele dâhil edilmeyen değişkenler tarafından açıklandığı sonucuna ulaşılmıştır.

Sonuç olarak, üniversiteye devam eden öğrencilerin gençlik liderlik özelliklerinin ve sosyal-duygusal yetkinliklerinin iyi/yüksek düzeyde oldukları belirlenmiştir. Ayrıca, gençlik liderlik özelliklerinin üniversite öğrencilerinin sosyal duygusal yetkinlik düzeyleri üzerinde olumlu bir etkiye sahip olduğu ortaya çıkmıştır. Başka bir deyişle üniversite öğrencilerinin gençlik liderlik özellikleri geliştikçe sosyal duygusal yetkinliklerinin de artabileceği söylenebilir.

4.7. Öneriler

4.7. 1.Uygulayıcılar İçin Öneriler

1. Üniversite öğrencilerinin gençlik liderlik özellikleri sosyal duygusal yetkinliklerini olumlu yönde etkilemesi ve liderlik özelliklerinin sonradan kazanılan bir beceri olması nedeniyle; bu bağlamda üniversite bünyesinde gençlerin liderlik özelliklerini geliştirmeye yönelik çeşitli platformlar, seminer, panel, konferanslar vb. düzenlenebilir.

2. Gençlerin liderlik potansiyellerini tanıma ve geliştirme adına Siirt Üniversitesi Rektörlüğü ile il Milli Eğitim Müdürlüğü arasında bu gibi alanlarda proje çalışmaları yapılabilir.

3. Üniversite de eğitim veren akademisyenlerin üniversite ile ilgili konularda öğrencilerin görüş ve önerilerini alması, onları da sürece dâhil etmesi hem öğrencilerin gençlik liderlik özelliklerinin geliştirilmesine hem de sosyal duygusal yetkinliklerinin artırılmasına katkı sağlayabilir.

4. Üniversite öğrencilerine dönük olarak öncelikle kendi duygularını, özelliklerini, davranışlarını, eğilimlerini ve bunların kendi davranışları üzerindeki etkilerini fark etmelerini sağlamaya yönelik bilinçlendirme çalışmaları bağlamında ulusal ve yerel düzeyde kültürel etkinlikler (sanatsal, sportif vb.) düzenlenebilir. Kitle iletişim araçları ile hazırlanacak kamu spotları, görsel örneklerle dayalı kitapların hazırlanması vb. düzenlemeler yapılmak suretiyle gençlerin duyarlılıkları arttırılabilir.

4.7. 2.Araştırmacılar İçin neriler

1. Bu araştırma Siirt niversitesindeki ğrenciler üzerinde gerçekleştirilmiştir. Farklı eğitim kademelerinde ve farklı araştırma yöntemleri (nitel, odak grup görüşmesi, karma yöntem vb.) kullanılarak da yapılabilir.

2. Bu araştırmada, gençlik liderlik özellikleri ile sosyal duygusal yetkinlikleri arasındaki ilişki ele alınmıştır. Sosyal-duygusal yetkinlik ile ilgili diğer örgütsel davranış konuları ile ilişkilendirilerek araştırmalar yapılabilir.

3. Benzer araştırmalar farklı illerdeki üniversitelerde öğrenim gören öğrenciler üzerinde yapılabilir.

KAYNAKÇA

- Acar, A. C. (1998). Hava harp okulu ve İ.Ü. işletme fakültesi öğrencilerinin liderlik yönelimlerine ilişkin bir araştırma. *Yönetim Dergisi*, 29,11-21.
- Acar, F. (2002). Duygusal zekâ ve liderlik. *Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 1, 53-68.
- ACUI [Association of College Unions International]. (2005, March). Task force on the development of core competencies in the college union and student activities profession. Retrieved August 20, 2016 from http://www.acui.org/uploadedFiles/About_ACUI/taskforcereport_corecomp.pdf
- Adair, J. (2003). *The Concise Adair on leadership*. London: Thorogood.
- Adair, J. (2011). *Decision making and problem solving strategies*. London: KoganPage.
- Akbal, A. (2008). *Üniversite gençliği ve çatışma, sosyal hayat ve çatışma, farklı alan panoramaları* (edit. Aytül Kasapoğlu). Ankara: Phoenix Yayınevi.
- Akdemir, T. (2007). *Kara Harp Okulunda okuyan ve olimpiik spor takımlarında yer alan 4. sınıf öğrencilerle, yer almayan öğrencilerin liderlik özelliklerinin araştırılması*. (Yayımlanmamış doktora tezi). Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Akgül, N. (2017). *Kişilerarası duyarlılık eğitiminin üniversite öğrencilerinin empati ve iletişim becerilerine etkisi*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Nişantaşı Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Akın, A. (2007). Özgüven ölçeğinin geliştirilmesi ve psikometrik özellikleri. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 7 (2), 165-175.
- Akın, M. H. (2014). Gençlik toplumsallaşmasında akran ve arkadaşlık grupları. *Gençlik Araştırmaları Dergisi*, 4(2), 8-21.
- Armağan, İ. (2004). *Gençlik gözüyle gençlik, 21. yüzyıl eşiğinde Türkiye gençliği*. İstanbul: Kırkısraklılar Vakfı Yayını.
- Aydemir, Aslı T. (2011). *Neden gençlerin sanal alemi?, katılımın "e-hali":Gençlerin sanal alemi.e-kitap*, Alternatif Bilişim Derneği.

<http://ekitap.alternatifbilisim.org/files/katilimin-e-hali.pdf>, 09/05/2020 tarihinde erişildi.

- Akyay, U. ve Göral, R. (2005). *Yönetim ve organizasyon*. Ankara:Nobel Yayıncılık.
- Alaylı, A. (2015). *Sequential development of theory of mind and relations with receptive language, self - regulation, aggressive behavior and social competence in hearing impaired Turkish children*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Koç University Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Amiranzadeh, M. M. (2012). Hexagon theory-student leadership development. *Procedia-Social And Behavioral Sciences*, 31, 333- 339.
- Armağan, İ. (2004). *Gençlik gözüyle gençlik*. İstanbul:Lider Ekol Basım ve Yayıncılık.
- Arslan, M.(2017). *Lise öğrencilerinin öğrenme yaklaşımları ile akademik, sosyal ve duygusal yetkinliklerinin kişiler arası problem çözme becerilerini yordaması*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Necmettin Erbakan Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Konya.
- Arslan, T. (2016).*Yüksek Öğretime Geçiş Sınavına Hazırlanan Öğrencilerin Kaygı Düzeyleri İle Empati Becerileri Arasındaki İlişki*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Nişantaşı Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Arslan Yalçın, D.(2009). Turkish Validation of the Social Competence and Behavior Evaluation Scale (SCBE-30). (Unpublished Master Thesis). Boğaziçi University, Institute Social Sciences, İstanbul.
- Arun K. (2008). *Liderlik tarzları ile paylaşımcı bilgi kültürü ilişkisi*. (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum.
- Asher, S. R., Parker, J. G., and Walker, D. L. (1998). *Distinguishing Friendship From Acceptance: Implications for Intervention and Assessment*. New York, NY: Cambridge University Press.
- Avcı A.(2016). Okul müdürlerinin liderlik biçimlerinin eğitim örgütleri açısından etkileri. *FSM İlmi Araştırmalar İnsan ve Toplum Bilimleri Dergisi*, 7, 85-108.

- Ay, İ. (2019). *Sosyal duygusal yetkinlik ölçeği'nin Türkçeye uyarlanması*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Çağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Mersin.
- Ay, M. E. (2018). Kuran'da gençler ve gençlik değerleri. *Peygamber ve Gençlik* İçinde. Ankara: Diyanet Vakfı Yayınları.
- Aydın, A. ve Hiçdurmaz, D. (2016). Kişilerarası duyarlılık ve hemşirelik. *Psikiyatri Hemşireliği Dergisi*, 7(1), 45-49.
- Aydın, M. (2007). *Eğitim yönetimi*. Ankara: Hatipoğlu Yayınlar.
- Aydın, M. (1993). *Çağdaş eğitim denetimi*. Ankara: Şafak Matbaacılık.
- Bass, B. M. (1990). *Bass & Stogdill's handbook of leadership: Theory, research, and managerial applications*. New York: Free Press .
- Bakan İ, Büyükbeşe T. (2010). Liderlik “türleri” ve “güç kaynaklarına ilişkin mevcut-gelecek durum karşılaştırması: Eğitim kurumu yöneticilerinin algılarına dayalı bir alan araştırması. *Karamanoğlu Mehmet Bey Üniversitesi Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi*, 12 (19): 73-84.
- Bakan, İ. (2008). Örgüt kültürü ve liderlik türlerine ilişkin algılamalar ile yöneticilerin demografik özellikleri arasındaki ilişki: bir alan araştırması. *Karamanoğlu Mehmet Bey Üniversitesi Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi*, 14(10), 13-40.
- Baker, J. A. (1999). Teacher-student interaction in urban at-risk classrooms: Differential behavior, relationship quality, and student satisfaction with school. *Elementary School Journal*, 100, 57-70.
- Baltaş, A. (1999). *Duygusal zekâ nedir?*. 6 Haziran 1999 Pazar Hürriyet Gazetesi.
- Baltaş, Z. (2006). *Duygusal zekâ*. İstanbul: Remzi Kitapevi.
- Baş, H. (2017). Bir sosyal belediyecilik uygulaması olarak istanbul esenler belediyesi gençlik merkezi örneği. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitü Dergisi*, 1 (17),150.
- Baş, H. (2017). Türkiye’de genç nüfus: sorunlar ve politikaları. *Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 27, 255-288.

- Başaran, İ. (2000). *Yönetim*. Ankara: Feryal Matbaası.
- Bayhan, V. (2013). Gençlik ve postmodern kimlik örüntüleri-üniversite gençliğinin sosyolojik profili (İnönü üniversitesi uygulaması). *Gençlik Araştırmaları Dergisi*,1(1), 134-157.
- Bayraktar Karahan, F. (2014). *Ailemde bir genç var*. Ankara:Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları.
- Bayturan, A.F. (1995). *Gencin psiko-sosyal gelişimi üzerinde farklı serbest zaman kuruluşlarının etkileri ve gençlik liderinin niteliği*.(Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Bektaş, F. ve Turan, S. (2014). Liderlik. İçinde, (Edit: Selahattin TURAN), *Eğitim yönetimi, teori, araştırma ve uygulama*. Ankara: Pegem Akademi.
- Bennis, W. (2009). *On becoming a leader*. New York: Perseus Books Group.
- Bernieri, F. (2001). Toward a taxonomy of interpersonal sensitivity. In J. A. Hall ve F. J. Banieri (Eds.), *Interpersonal Sensitivity* (pp.3-20). Mahway, NJ:Lawrence Erlbaum Associates Publishers.
- Bora, E. ve Baysan, L. (2009). Empati ölçeği-Türkçe formunun üniversite öğrencilerinde psikometrik özellikleri. *Klinik Psikofarmakoloji Bülteni*, 19(1), 39-47.
- Boyce, P.-Hickie, I.-Parker, G.-Mitchell, P.-Wilhelm, K. ve Brodaty, H. (1992). Interpersonal sensitivity and the one-year outcome of a depressive episode. *Australian and New Zealand Journal Of Psychiatry*, 26, 156-161.
- Bozkurt, E. (2016). *Okul öncesi çocuklarının duyguları anlama becerileri ile sosyal yetkinlik düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Necmettin Erbakan Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Konya.
- Bruni, P. T. (2020). *Social-emotional expertise (SEE): Interoception, person perception, and granularity*. (Unpublished Thesis). Vanderbilt University, Italy.

- Bursalıoğlu, Z. (2008). *Okul yönetiminde yeni yapı ve davranış*. Ankara: Pegem Yayıncılık.
- Bülbül, A. (2019). *Gençlik ve spor bakanlığı, gençlik liderlerinin “lider yönetici ve gönüllülük” davranışlarının motivasyonel faktörler açısından incelenmesi*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Kocaeli Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Kocaeli.
- Büyüköztürk, Ş. (2010). *Sosyal bilimler için veri analizi el kitabı*. Ankara: Pegem Akademi Yayınları.
- Cengiz, O. (2018). *Türk milliyetçiliği ve ülkücülük*. İstanbul: Bilge Oğuz Yayınları.
- Can, A. (2014). *SPSS ile bilimsel araştırma sürecinde nicel veri analizi*. Ankara: Pegem Akademi.
- Cansoy, R. (2015). *Türkiye’de ortaöğretim okullarındaki öğrencilerin gençlik liderlik özelliklerinin incelenmesi*. (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eskişehir.
- Cansoy, R. ve Turan, S. (2016). Gençlik liderlik özellikleri ölçeği: Güvenirlilik ve geçerlik çalışması. *Türkiye Eğitim Dergisi*, 1(1), 19-39.
- Carney, D. R. and Harrigan J.A. (2003). It takes one to know one: Interpersonal sensitivity is related to accurate assessments of others’. *Interpersonal Sensitivity*, 3, 194-200.
- Celep, C. (2004). *Dönüşümsel liderlik*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Chan, D. W. (2000). Assessing leadership among chinese secondary students in Hong Kong: The use of the roets rating scale for leadership. *Gifted Child Quarterly*, 44(2), 115-122.
- CMU [Central Michigan University] (2004). Leadership Competency Model. http://www.chsbs.cmich.edu/leader_model/CompModel/EDUMAIN.htm.
- Conner, J., and Strobel, K. (2007). Leadership development: An examination of individual and programmatic growth. *Journal of Adolescent Research*, 22(3), 275-297.

- Cooper, R. ve Sawaf, K. (2003). *Liderlikte duygusal zekâ*. (çev. Zelal Bedriye Ayman- Banu Sancar). İstanbul: Sistem Yayıncılık.
- Çakıcı, D. (2010). *Spor lisesi ve genel lise 9. ve 10. sınıf öğrencilerinin sosyal yetkinlik beklentisi ve özsaygı düzeylerinin incelenmesi*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Mersin Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Mersin.
- Çelik, V. (2003). *Eğitimsel liderlik*. Ankara: PegemA Yayıncılık.
- Çelik, C. ve Sünbül, Ö. (2008). Liderlik algılamalarında eğitim ve cinsiyet faktörü: Mersin ilinde bir alan araştırması. *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 13(3), 49-66.
- Çelik, T. Y. (2016). *Sosyal medya ve gençlik*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Çelikkaleli, Ö. (2014). Ergenlerde bilişsel esneklik ile akademik, sosyal ve duygusal yetkinlik inançları arasındaki ilişki. *Eğitim ve Bilim*, 39(176), 347-354.
- Çetin, C. (2009). *Liderlik stilleri, değişim yönetimi ve ekip çalışması*. İstanbul: İstanbul Ticaret Odası Yayınları.
- Çiftci Topaloğlu, Z. (2013). *4-5 yaş çocuklarının sosyal yetkinlik, saldırganlık, kaygı düzeyleri ile anne babalarının ebeveyn öz yeterliği algısı arasındaki ilişkilerin incelenmesi*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisan Tezi). Pamukkale Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Denizli.
- CMU[Central Michigan University]. (2004). Leadership Competency Model. http://www.chsbs.cmich.edu/leader_model/CompModel/EDUMAIN.htm, (Erişim tarihi 2.10.2019).
- Dağlı, A., Elçiçek, Z. ve Han, B. (2018). Örgütsel bağlılık ölçeğinin Türkçeye uyarlanması: Geçerlik ve güvenirlik çalışması. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 17(68),1788-1800.
- Dama, N. (2017). *Türkiye'nin eğitim, öğrenim ve çalışma sürecinde olmayan gençleri*. İstanbul: Seta Yayınları.

- Davulcu, Ü. (2019). *Necip Fazıl Kısakürek'e göre gençlik ve Eğitimi*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisan Tezi). Kırıkkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kırıkkale.
- DeLay, D., Zhang, L., Hanish, L. D., Miller, C. F., Fabes, R. A., Martin, C. L., etal. (2016). Peer influence on academic performance: A social network analysis of social-emotional intervention effects. *Prev. Sci.* 17, 903-913.
- Delice, M. ve Günbeyi, M. (2013). Duygusal zekâ ve liderlik ilişkisinin incelenmesi: Polis teşkilatı örneği. *Atatürk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 27(1), 209-239.
- Demir, C., Yılmaz, K. ve Çevirgen, A. (2010). Liderlik yaklaşımları ve liderlik tarzlarına ilişkin bir araştırma. *Alanya İşletme Fakültesi Dergisi*, 2(1), 129-52.
- Demir, M.K. (2012). Sınıf öğretmen adaylarının empati becerilerinin incelenmesi. *Dokuz Eylül Üniversitesi Buca Eğitim Fakültesi Dergisi*, 33, 107-121.
- Demiray, N. (2018). *Üniversite öğrencilerinde duygusal zekâ ve kişilerarası duyarlılık arasındaki ilişki: kişilerarası ilişkilerle ilgili bilişsel çarpıtmaların aracı rolü*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Üsküdar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Dempster, N., Stevens, E. and Keeffe, M. (2011). Student and youth leadership: A focused literature review. *Leading and Managing*, 17(2), 1.
- DePaoli, J. L.- Atwell, M. N. and Bridgeland, L. (2017). *Ready to lead: a national principal survey on how social and emotional learning can prepare children and transform schools*. Washington, DC: Civic Enterprises and Hart Research Associates for CASEL.
- Derogatis, L. R., Lipman, R. S. and Covi, L. (1973). SCL-90: An outpatient psychiatric rating scale preliminary report. *Psychopharmacology Bulletin*, 87, 49-74.
- Dhuey, E., & Lipscomb, S. (2008). What makes a leader? Relative age and high school leadership. *Economics of Education Review*, 27, 173-183.

- Doğan, S. ve Demiral, Ö. (2007). Kurumların başarısında duygusal zekânın rolü ve önemi. *Celal Bayar Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi*, 14(1), 209-230.
- Doğan, T.-Totan, T. ve Sapmaz, F. (2009). Üniversite öğrencilerinde benlik saygısı ve sosyal zekâ. *Sakarya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 17, 235-247.
- Drum, J. (1988). Youth Leadership. Insights Into Issues in Education. Stanley Foundation, Muscatine, Iowa. <http://files.eric.ed.gov/fulltext/ED314357.pdf>, (Erişim tarihi 02.09.2021).
- Dugan, J. P. ve Komives, S. R. (2007). Developing leadership capacity in college students: Findings from a national study. A report from the multi-institutional study of leadership. College park, MD: National Clearinghouse For Leadership Programs. <https://nclp.umd.edu/include/pdfs/MSLReport-FINAL.pdf>, (Erişim tarihi 09.08.2019).
- Durlak, J. A., Weissberg, R. P., Dymnicki, A. B., Taylor, R. D. and Schellinger, K. B. (2011). The impact of enhancing students' social and emotional learning: A meta-analysis of school-based universal interventions. *Child Development*, 82, 405-432.
- Durmuş, Ö. (2011). *İlköğretim ve lise öğrencilerinde görülen liderlik davranışlarının araştırılması*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Çanakkale 18 Mart Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Çanakkale.
- Durmuşoğlu Saltal, N. ve Arslan, E. (2012). Ebeveyn tutumlarının anasınıfına devam eden çocukların sosyal yetkinlik ve içe dönüklük davranışını yordaması. *İlköğretim Online*, 11(3), 729-737.
- Duruan, H. (2006). Okul yöneticisinin vizyoner liderlik rolü. *Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 7(2), 27-286.
- Drum, J. (1988). Youth Leadership. Insights into Issues in Education. Stanley Foundation. Muscatine, Iowa. <http://files.eric.ed.gov/fulltext/ED314357.pdf> 18.05.2021 tarihinde indirilmiştir.

- Druskat, V.U.-Sala, F. and Mount, G. (2006). *Linking emotional intelligence and performance at work: current research evidence with individuals and groups*. New Jersey: Lawrence Erlbaum Associates.
- Edelman, A., Gill, P., Comerford, K., Larson, M. and Hare, R. (2004). *Youth development and youth leadership: a background paper*. Institute for educational leadership, national collaborative on workforce and disability for youth, washington, DC.
- <http://www.state.nj.us/dcf/documents/behavioral/providers/YouthDevelopment.pdf>. 21.04.2020 tarihinde erişildi.
- Ekinci Sağlam, H. B. (2021). Yükseköğretimdeki gençlerin gözünden gençlerin politika ile ilişkisi . *Gençlik Araştırmaları Dergisi*, 9(24) , 100-123.
- Ekşi, A. (2003). Gözden geçirme: Beş kıtada genç sorunları. *Çocuk ve Gençlik Ruh Sağlığı Dergisi*,10(2), 78-87.
- Engin, S. (2007). *İdare etmek mi? yönetmek mi?* İstanbul :Sistem Yayıncılık.
- Epstein, R.(1999). The key to our emotions. *Psychology Today*, 32(4).
- Eraslan, L. (ed.). (2013). *Gençlik temalı lisansüstü tez bibliyografyası*. Ankara: Dinamik Akademi.
- Eren, E. (2016). *Yönetim ve organizasyon (çağdaş ve küresel yaklaşımlar)*. İstanbul: Beta Yayınları.
- Erdoğan, M.Y. (2008). Duygusal zekâ'nın bazı değişkenler açısından incelenmesi. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*,7(23), 62-76.
- Erkan, E. ve Aban, S. (2006). Devlete ve özel sektöre bağlı hastanelerde çalışan servis sorumlu hemşirelerinin işe ve insana yönelik liderlik yönelimlerinin incelenmesi. *Hacettepe Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu Dergisi*,13(1),1-13.
- Erken, R. (2007).Victims of juvenile violence, very young. Encyclopedia of Juvenile Violence, Edited by Laura L. Finley. USA: Greenwood Press,
- Erözkan, A (2009). Üniversite öğrencilerinin kişiler arası ilişki tarzları ve mizah tarzları. *Dokuz Eylül Üniversitesi Buca Eğitim Fakültesi Dergisi*, 26, 56-66.

- Erpalabıyık, B. (2018). *Üniversite öğrencilerinin gençlik liderlik özellikleri ile benlik saygısı ve özgüven algıları arasındaki ilişkilerin incelenmesi*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Siirt Üniversitesi Sosyal Bilimleri Enstitüsü, Siirt.
- Erpalabıyık, B. & Okçu, V. (2019). Üniversite öğrencilerinin gençlik liderlik özellikleri ile benlik saygısı ve özgüven algıları arasındaki ilişkilerin incelenmesi. *Journal of Social, Humanities and Administrative Sciences*, 5(15), 228-243.
- Fadıloğlu, Ç. (1989). Gençlik ve sorunları. *Ege Üniversitesi Hemşirelik Yüksek Okulu Dergisi*, 5(2), 69-79.
- Feldhusen, J. F., & Pleiss, M. K. (1994). Leadership: A synthesis of social skills, creativity, and histrionic ability? *Roeper Review*, 16(4), 293-294.
- Gazanfer Anlı, G. (2017). *Boyun Eğici Davranışları Azaltmaya Yönelik Bilişsel Davranışçı Psiko-Eğitim Programının Kişilerarası Duyarlılık, Öfke Ve Düşmanlık (Hostilite) Üzerine Etkisi*. (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Sakarya Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Sakarya.
- George, D. and Mallery, M. (2010). *SPSS for windows step by step: A simple guide and reference*, 17.0 update (10a ed.) Boston: Pearson.
- Gider, İ. (2020). *Okul yönetiminde kayırmacılık davranışları ile öğretmenlerin işe yabancılaşma düzeyleri arasındaki ilişki*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Siirt Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Siirt.
- Goleman, D. (2007). *Sosyal zekâ: İnsan ilişkilerinin yeni bilimi*. İstanbul: Varlık Yayınları.
- Goleman, D. (2005). *Duygusal zekâ neden IQ'dan daha önemlidir?* İstanbul: Varlık Yayınları.
- Gökçe B. (2004). *Toplumsal bilimlerde araştırma*. Ankara: Savaş Yayınevi.
- Greenberg, M. T., Dornitrovich, C. E., Weissberg, R. P. and Durlak, J. A. (2017). Social and emotional learning as a public health approach to education. *Future Child*, 27, 13-32.

- GSB [Gençlik ve Spor Bakanlığı]. (2014). *Millî gençlik ve spor politikası belgesi*. Ankara.
- Gülver, Ö. (2015). *Gençlik ve değerleri*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Kırıkkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kırıkkale.
- Gündoğan, N. (1999). Genç işsizliği ve avrupa birliğine üye ülkelerde uygulanan genç istihdam politikaları. *Ankara Üniversitesi Siyasal Bilimler Fakültesi Dergisi*, 54(1), 64-79.
- Gündüz, G. (2015). *Self-regulation in Turkish preschoolers: Relations with family context and socio-emotional competence* a thesis submitted to the. Graduate School of Social Sciences, Koç University, İstanbul.
- Güner, B. (2016). *Günümüzde gençlik, sorunları, tutum ve davranışları: tunceli örneği*. (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Kırıkkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kırıkkale.
- Gür, B., Dalmış, İ., Kırmızıdağ, N., Çelik, Z. ve Boz, N. (2012). *Türkiye'nin gençlik profili*. Ankara: Seta Yayınları.
- Gürses, F. ve Gürses, H. B. (1997). *Dünya'da ve Türkiye'de gençlik*. İstanbul: Toplumsal Dönüşüm Yayınları.
- Hartup, W. W. (1996). The company they keep: Friendships and their developmental significance. *Child Development*, 67(1), 1-13.
- Imprachım, C. (2016). *Üniversite öğrencilerinin gençlik döneminde yaşadıkları aile sorunları ile depresif belirtiler arasındaki ilişkide mükemmeliyetçiliğin aracı rolünün incelenmesi*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- İlhan, İ. Ö., Yıldırım, F., Demirbaş, H. ve Doğan, Y. B. (2009). Prevalence and socio demographic correlates of substance use in a university-student sample in Turkey. *International Journal of PublicHealth*, 54(1), 40-44.
- James, J. (1997). *Gelecek yaşamda düşünmek*. (Çev: Z. Dicleli). İstanbul: Boyner Holding Yayınları.

- Jones, S. M., Sophie, P. B., Rebecca, B., and Emily, J. D. (2017). Promoting social and emotional competencies in elementary school. *Future Child*, 27, 49-72.
- Kale, N. (1990). Türkiye'deki gençlik sorunlarının kaynakları ve bu sorunların çözüm yolları. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 2(23), 783-805.
- Kantos, Z. (2011). Örgüt metaforlarında liderlik: Kavramsal bir çözümleme. *Eğitim Bilimleri Araştırma Dergisi*, 1, 135-158.
- Kara, S. (2013). Hz. Peygamberin elinde şekillenen ideal gençlik. *Gençlik Araştırmaları Dergisi*, 1(2), 6-29.
- Karabulut, F. (2018). Gençlerin kişilik inşasında nebevi metot. Ankara: Diyanet Vakfı Yayınları.
- Karasar, N. (2007). *Bilimsel araştırma yöntemi*. Ankara: Nobel yayınları
- Keklik, N. (1987). *Felsefenin temel ilkeleri*. İstanbul: İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yayınları.
- Keser, S. ve Kocabaş, İ. (2014). İlköğretim okulu yöneticilerinin otantik liderlik ve psikolojik sermaye özelliklerinin karşılaştırılması. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 20(1), 1-22.
- Kılbaş, Ş. (1994). Gençlik önderliği ve boş zamanı değerlendirme. *Umut Onurlu Önderler Vakfı*, 28(29), 12-24.
- Kısakürek, N. F. (2017). *İman ve aksiyon*. Büyük Doğu Yayınları: İstanbul.
- Kızıltepe, Z. (2004). *Öğretim: Eğitim psikolojisine çağdaş bir yaklaşım*. İstanbul: Ofset Yayınevi.
- Kirk, B. A., Schutte, N. S. ve Hine, D. W. (2008). Development and preliminary validation of an emotional self-efficacy scale. *Personality and Individual Differences*, 45(5), 432-436.
- Koçel T. (2011). *İşletme Yöneticiliği*. İstanbul: Beta Basım Yayım Dağıtım.
- Koçyiğit, S.- Sezer, T. ve Yılmaz, E. (2015). 60-72 aylık çocukların sosyal yetkinlik ve duygu düzenleme becerileri ile oyun becerileri arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Hasan Ali Yücel Eğitim Fakültesi Dergisi*, 12(23), 209-218

- Kosutic, I. (2010). *University of Connecticut. ProQuest Dissertations Publishing*.
<https://www.proquest.com/docview/883128369> 03.09.2021 tarihinde erişildi.
- Kouzes, J. M. & Posner, B. Z. (2002). *The leadership challenge*. (3rd ed.). San Francisco, CA: Jossey-Bass.
- Kozmizki, C. and John, O. P. (1993). The implicit use of explicit conceptions of social intelligence. *Personality and Individual Differences*, 15, 11-23.
- Köknel, Ö. (1979). *Cumhuriyet gençliği ve sorunları*. İstanbul: Cem Yayınları.
- Krill, L. T. and Carter, I.R. (1997). An exploration of the leadership practice enabling others to act: a case study. *Journal of Agricultural Education*, 38(4), 42-49.
- Kulaksızoğlu, A.(1990). Gençlik çağı ve ülkemizde gençlik sorunları. *Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 2, 133-144.
- Kültür, Y. Z. (2006). *Ortaöğretim kurumlarındaki yöneticilerin liderlik stilleri ve kişilik özelliklerinin karşılaştırılması*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Latif, H., Gökkaya, Ö., Aydın, A. ve Pehlivan, S. (2018). *Gençlik liderlik özellikleri ile a tipi kişilik arasındaki ilişkinin incelenmesi*. Uluslararası Marmara Fen ve Sosyal Bilimler Kongresi 2018 Bildiriler Kitabı, (ss.1285-1290), İstanbul.
- Libby, M.-Sedonaen, M. & Bliss, S. (2006). The mystery of youth leadership development: The path to just communities. *New Directions for Youth Development*, 10, 13-25.
- Marais, J. D., Yang, Y. and Farzanehkia, F. (2000). Service-learning leadership development for youths. *Phi Delta Kappan*, 81(9), 678-680.
- Marlowe, H. A. (1986). Social intelligence: evidence for multidimensionality and construct independence. *Journal of Educational Psychology*, 78 (1), 52-58.
- McBrien, A.-Wild, M. ve Bachorowski, J. A. (2018). Social-emotional expertise (SEE) scale: Development and initial validation. *Sage Journals*, 27(8), 1718-1730.

- McCauley, C. D.-Velsor, E. V. ve Ruderman, M. (2010). *The Center for Creative Leadership Handbook of Leadership Development*. San Francisco: Jossey-Bass.
- MEB [Milli Eğitim Bakanlığı]. (2014). *Milli eğitim istatistikleri örgün eğitim 2013/2014*. http://sgb.meb.gov.tr/istatistik/meb_istatistikleri_orgun_egitim_2013_2014.pdf. 01/05/2020 tarihinde erişildi.
- Meier J.F. ve Henderson K.A. (2016). *Kamp Liderliği: Kamplarda liderlik ve programlama*. Waveland Press: Inc. Illinois.
- Meyer, E. D. (1995). *Leadership academy: Effectiveness of leadership skills development in eighthgrade students*. (Doctoral dissertation). Retrieved from ProQuest Dissertations and Theses, (UMI No. 9704261).
- Nair, G. (2015). *Gençlik şiddetinin toplumsal nedenleri (Sivas Merkez İlçe Örneği)*. (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Cumhuriyet Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sivas.
- Nalçaoğlu, H. (2007). Gençlik ve yeni toplumsal iletişim ethos'u: Yanılsamalar, bulgular ve spekülasyonlar. *Eğitimin değeri ve gençlik eğitimi İstanbul gençliğinin değerler dünyası*. İstanbul: Bilgi Üniversitesi Yayınları.
- NCWD/Youth [National Collaborative on Workforce and Disability for Youth]. (2005). Youth development and youth leadership. <http://www.ncwdyouth.info/information-brief-11#chart1>. <http://files.eric.ed.gov/fulltext/ED485707.pdf> 23.07.2020 tarihinde erişilmiştir
- Nelson, A. E. (2010). In focus/youth leadership: Stepping in early to grow great leaders. *Leadership In Action*, 29(6), 20-24.
- Ngai, N.-Cheung, C.-Ngai, S. S. & To, S. (2012). Youth leadership training in Hong Kong: Current developments and the way ahead. *International Journal of Adolescence and Youth*, 17(2-3), 165-179.
- Northouse, P. G. (2010). *Leadership: Theory and practice* (5th ed.). CA: SAGE Publications, Inc.
- OECD (2014). PISA 2012 Results: creative problem solving; students' skills in tackling real-life problems (Volume V), PISA, OECD Publishing.

<http://www.oecd.org/pisa/keyfindings/PISA2012-results-volume-V.pdf>,
15/05/2020 Tarihinde erişildi.

- Ogurlu, Ü. (2012). *Liderlik becerileri geliştirme programının üstün zekâlı olan ve olmayan öğrencilerin liderlik becerilerine etkisi*. (Yayımlanmamış Doktora Tezi). İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Okçu, V. ve Kırs, F.(2014).Okul yöneticilerinin dönüşümcü ve işlemci liderlik davranışları ile öğretmenlerin tükenmişlik düzeyleri arasındaki ilişki. *Siirt Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 2-3, 1-20.
- Okçu, V. ve Cafoğlu Z. (2013). Gençlik sorunları: Siirt ili örneği. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 43 (12): 82-115.
- Okçu, V. (2014). Ortaöğretim okulu yöneticilerinin etik liderlik davranışları ile öğretmenlerin örgütsel bağlılıkları arasındaki ilişki. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 4 (20), 501-514.
- Okçu, V. ve Anık, S. (2017). Okul yöneticilerinin otantik liderlik davranışları ile öğretmenlerin motivasyon ve mobbing yaşama düzeyleri arasındaki ilişkilerin incelenmesi. *Anadolu Eğitim Liderliği ve Öğretim Dergisi*, 2(5), 63-85.
- Okçu, V. Erpalabıyık, B. ve Gezen, M. O. (2017). Üniversite öğrencilerinin gençlik liderlik özellikleri ile benlik saygısı ve kişisel başarı algıları arasındaki ilişkilerin incelenmesi. 2. *Uluslararası Felsefe, Eğitim, Bilim Tarihi ve Sanat Sempozyumu (FEBTS-2017)*, 3-7 Mayıs 2017, Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Atatürk Kültür Merkezi, Muğla.
- Öneren Şendil, Ç. (2010). An investigation of social competence and behavioral problems of 5- 6 year - old children through peer preference, temperament and gender. (Unpublished master thesis) Middle East Technical University Institute Social Sciences, Ankara.
- Örteş, G. (2010). *Gençlik ve spor il müdürlüklerine bağlı gençlik merkezlerinin 15-26 yaş arasındaki gençler tarafından bilinirlik düzeyi*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). *Marmara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü*, İstanbul.
- Özbay, H. ve Öztürk, E. (1992). *Gençlik*. İstanbul: İletişim Yayınları.

- Özçelik, M. (2005). *Kutadgu Bilig'den seçmeler*. İstanbul: Kardelen Yayıncılık.
- Özden, Y. (2005). *Eğitimde yeni değerler eğitimde dönüşüm*. Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Özden, Y. (2010). *Eğitimde dönüşüm, eğitimde yeni değerler*. Ankara: Pegem Akademi Yayınları.
- Özen, H. (2013). Okul müdürlerine yönelik motivasyonel dil ölçeği: Türk kültürüne uyarlama, dil geçerliği ve faktör yapısının incelenmesi. *Eğitim Bilimleri Araştırmaları Dergisi-Journal of Educational Sciences Research*, 3(1), 87-103.
- Özmutlu, İ. (2008). *Beden eğitimi ve spor yüksekokullarında öğrenim gören öğrencilerin liderlik ve yaratıcılık özelliklerinin karşılaştırılması: Gazi üniversitesi örneği*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Gazi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Öztürk, A. ve Deniz, M.E. (2008). Okul öncesi öğretmenlerinin duygusal zekâ yetenekleri iş doyumları ve tükenmişlik düzeylerinin bazı değişkenler açısından incelenmesi. *İlköğretim Online*, 7(3): 578-599
- Öztürk, O. (1990). *Ruh sağlığı ve bozuklukları*. Ankara: Hekimler Yayın Birliği.
- Parlar, F. M. (2014). *Gençlik liderlerinin liderlik davranışları*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Bolu.
- Parlar, H., Türkoğlu, M. E., and Cansoy, R. (2017). Leadership development in students: Teachers' opinions regarding activities that can be performed at schools. *Universal Journal of Educational Research*, 5(2), 227-227.
- Plutchik, R. (1990). Evolutionary bases of empathy. In (Eisenberg, N. and Strayer, J. (Ed.). *Empathy and Its Development*. (pp. 38-46). USA: CUP Archive.
- Reed, K. E., Aiello, D. P., Barton, L. F., Gould, S. L., McCain, K. S. & Richardson, J. M. (2016). Integrating leadership development throughout the undergraduate science curriculum. *Journal of College Science Teaching*, 45(5), 51-59.
- Reyes, O., Gillock, K. L., Kobus, K. and Sanchez, B. (2000). A longitudinal examination of the transition into senior high school for adolescents from

- urban, low income status, and predominantly minority backgrounds. *American Journal of Community Psychology* 28(4), 519-544. Doi: 10.1023/a:1005140631988.
- Robbins, S. P., Decenzo, D. A. and Coulter, M. (2016). *Yönetimin esasları*. Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.
- Robbins S.P., Decenzo D.A. and Coulter, M. (2013). *Yönetimin esasları temel kavramlar ve uygulamalar*. (Çev. Adem Öğüt). Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Sabuncuoğlu, Z. ve Tüz, M. (1998). *Örgütsel psikoloji*. Bursa: Alfa Basım, Yayım ve Dağıtım.
- Sabuncuoğlu, Z. ve Tüz, M. (2001). *Örgütsel psikoloji*. Bursa: Ezgi Kitabevi.
- Salovey, P. and Mayer, J. (1990). Emotional intelligence. *Imagination, Cognition, and Personality*, 9(3), 185-211.
- Sarioğlu, U. S. ve Uğur U. (2014). Yöneticilik ve liderlik ayrımında kişisel farklılıkların rolü. *Organizasyon ve Yönetim Bilimleri Dergisi*, 6 (1), 122-136.
- Saruhan, S.C. ve Yıldız, M.L. (2009). *Çağdaş yönetim bilimi*. İstanbul: Beta Basım Yayım Dağıtım.
- Saylık, A. ve Anık, S. (2021). Üniversite öğrencilerinin gençlik liderlik özelliklerinin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. *Academia Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 6(1), 245-262.
- SEKAM, (2013). *Türkiye gençlik raporu gençliğin özellikleri, sorunları, kimlikleri ve beklentileri*. İstanbul: SEKAM Yayınlar
- Senemoğlu, N. (2010). *Gelişim öğrenme ve öğretim*. Ankara: Pegem Akademi, Yayınları.
- Sertoğlu, R. (2010). *Stratejik liderlik*. İstanbul: Etap Yayınevi.
- Silberman, M. (2000). *Peoplesmart: Developing your interpersonal intelligence*. New York: Berrett-Koehler Publishers.
- Silvera, D.H., Martinussen, M. and Dahl, T. I. (2001). The Tromsø social intelligence scale, a self-report measure of social intelligence. *Scandinavian Journal of Psychology*, 42, 313-31.

- Slaski, M. and Cartwright, S. (2002). Health, performance and emotional intelligence: Anexploratory study of retail managers. *Stress and Health*, 18(2), 63-68.
- Somuncuoglu, D. (2005). Duygusal zekâ yeterliliklerinin kuramsal çerçevesi ve eğitimdeki rolü. *Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 1(11), 269-293.
- Soyünen, N. (2002). *Hacettepe üniversitesi hemşirelik yüksekokulu öğrencilerinin liderlik yönelimlerinin incelenmesi*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Hacettepe Üniversitesi, Ankara.
- Şafaklı, O.V.(2005). KKTC'deki kamu bankalarında liderlik stilleri üzerine bir çalışma. *Doğuş Üniversitesi Dergisi*, 6(1), 132-43.
- Şen, M., Meriç, Ü., Gezgin, F., Demir, I., Alpaydın, Y. ve Aktaş, İ. (2010). *Türkiye'de ergen profili 2008*. Ankara:TC Başbakanlık Aile Sosyal Araştırmalar Genel Müdürlüğü.
- Şenat , F. A.(2018). *Peygamber ve gençlik* . Ankara: Diyanet Vakfı Yayınları.
- Şenel, S. (2008). *Müşterilerin duygusal zekâ özelliklerinin reklam algıları üzerindeki etkileri ve bir araştırma*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Beykent Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Şener, S. (2012). *Türkiye'de gençlik:Beklentiler-problemler-düşünceler*. İstanbul: İnkılab Basım Yayım.
- Şentuna M. (2009). *Türkiye'deki gençlik ve spor ile ilgili kamu kurumları ve sivil toplum kuruluşlarının gençlik politikalarının değerlendirilmesi ve bir model örneği*. (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Bolu.
- Şişman, M. (2011). *Öğretim liderliği*. Ankara: Pegema Yayınları.
- Tengilimoğlu D. (2005). Kamu ve özel sektör örgütlerinde liderlik davranışı özelliklerinin belirlenmesine yönelik bir alan çalışması. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 4(14), 1-16.

- Thompson, R. A. (2006). Attachment in early years and effects on later development. *14.Ulusal Psikoloji Kongresi*, 6-8 Eylül 2006, Hacettepe Üniversitesi, Ankara.
- Tokmak, M. (2020), Üniversite öğrencilerinin gençlik liderlik özellikleri ve özgüven düzeyleri arasındaki ilişkiye yönelik bir araştırma. *Business & Management Studies:An International Journal*, 8(1),1-19.
- TUIK, *İşgücü İstatistikleri*. <http://www.tuik.gov.tr> 12/06/2020 tarihinde erişildi.
- Turan, S. (2013). Okulu yeniden mayalamak. *Öğretmenler Odası, Öğretmen ve Eğitim Dergisi*, 2(8), 26-37.
- Turan, S. ve Cansoy, R. (2015). *Gençlik liderliği*. Ankara: Pegem Akademi.
- Turhan, F. H. (2018). *Gençlik ve Spor Bakanlığı'na bağlı gençlik merkezlerinde çalışan gençlik liderlerinin yaşam kalite düzeylerinin incelenmesi*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Fırat Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Elazığ.
- Turhan, E., İnandı, T., Özer, C. ve Akoğlu, S. (2011). *Üniversite öğrencilerinde madde kullanımı, şiddet ve bazı psikolojik özellikler*. *Türkiye Halk Sağlığı Dergisi*, 9(1), 33-44.
- Tüfekçi,Ş.(2016). *Gençlik ve spor bakanlığına bağlı gençlik kamplarında görev yapan liderlerin özetkililik-yeterlilik düzeylerinin incelenmesi*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). İnönü Üniversitesi Sosyal bilimler Enstitüsü, Malatya.
- Türk Dil Kurumu, (2015). *Güncel Türkçe Sözlük*. <http://www.tdk.gov.tr> (09.05.2020 tarihinde erişildi).
- Tüysüz, B. (2007). *Öğrenci liderliği programının 6.sınıf öğrencilerinin liderlik rolleri ve davranışlarına etkisinin incelenmesi*. (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- U.N. [United Nations]. (2005). *World youth report 2005, young people today, and in 2015*. <http://www.un.org/esa/socdev/unyin/documents/wyr05book.pdf>

- Ural, O., Güven, G., Sezer, T., Efe Azkeskin, K. ve Yılmaz, E. (2015). *Okul öncesi dönemdeki çocukların bağlanma biçimleri ile sosyal yetkinlik ve duygu düzenleme becerileri arasındaki ilişkinin incelenmesi. Hacettepe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 1, 589-598.
- Uslu, T. (2018). *Üniversite öğrencilerinin liderlik, akademik özyeterlilik, okula yabancılaşma algıları (Erzincan üniversitesi örneği)*, (Yayımlanmamış Doktora Tezi). İnönü Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Malatya.
- Uzamaz, F. (2000). *Sosyal beceri eğitiminin ergenlerin kişiler arası ilişki düzeylerine etkisi*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Adana.
- Uzunsakal, E. ve Yıldız, D. (2018). Alan araştırmalarında güvenilirlik testlerinin karşılaştırılması ve tarımsal veriler üzerine bir uygulama. *Uygulamalı Sosyal Bilimler Dergisi*, 2(1), 14-28.
- Ünal, F. (2007). Çocuklarda empati gelişimi:Empati gelişiminde anne-baba tutumlarının etkisi. *Milli Eğitim Dergisi*, 36(176), 135.
- Verschueren, K.-Buyck, P. & Marcoen, A. (2001). Self-representations and socioemotional competence in young children: A three-year longitudinal study. *Developmental Psychology*, 37(1), 126-134.
- Wei, M., Russell, D. W. ve Zakalik, R. A (2005). Adult attachment, social selfefficacy, self-disclosure, loneliness, and subsequent depression for freshman college students. A longitudinal study. *Journal of Counsel Psychology*, 52, 602-614.
- Wielkiewicz, R. M. & Stelzner, S. P. (2005). An ecological perspective on leadership theory, research, and practice. *Review of General Psychology*, 9(4), 326-341.
- Wilhelm K., Boyce P. and Brownhill S. (2004). The relationship between interpersonal sensitivity, anxiety disorders and major depression. *Journal of Affective Disorders*, 79,33-41.
- Yaman, M. ve Arslan, S. (2009). Çocuk ve gençlik suçlarının önlenmesinde rekreatif sporlar. *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*, 6(1), 445-459.

- Yaman, M. (2013). *Apaçi gençlik gençlerin toplumsal davranış ve yönelimleri: İstanbul'da "Apaçi" altkültür grupları üzerine nitel bir araştırma*. İstanbul: Açılım Kitap.
- Yaylacı Özdemir, G. (2006). *Kariyer yaşamında duygusal zekâ ve iletişim yeteneği*. İstanbul: Hayat Yayınları.
- Yentürk, N. (2008). *Türkiye'de gençlik çalışması ve politikaları*. İstanbul: Bilgi Üniversitesi Yayınları.
- Yeşilyaprak, B. (2001). Duygusal zekâ ve eğitim açısından doğurguları. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 7(25),139-146.
- Yıldırım, B. N. (2012). *Liderlik özellikleri ve liderlik tarzlarının duygusal zekâ perspektifinden incelenmesi*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Kocaeli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kocaeli.
- Yılmaz M. (2014). *Spor genel müdürlüğü ve taşra teşkilatı çalışanlarının yöneticilerine ilişkin etik liderlik davranış özelliklerinin örgütsel bağlılık düzeyleri açısından incelenmesi*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Sakarya Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Sakarya.
- Yılmaz, M. B. ve Orhan, F. (2011). Ders çalışma yaklaşımı ölçeği'nin Türkçe formunun geçerlik ve güvenirlik çalışması. *Eğitim ve Bilim*, 36(159), 70-83.
- Yılmaz, S. (2007). *Duygusal zekâ ve akademik başarı arasındaki ilişki*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum.
- Yörükoğlu, A. (1990). *Gençlik çağı*. İstanbul: Özgür Yayınları.
- Yukl, G. A. (2010). *Leadership in organizations*. New Jersey: Prentice.
- Yurttagüler, L. (2012). *Sosyal dışlanma ve gençlik*. İstanbul:İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları.
- Zins, J. E., Weissberg, R. P., Wang, M. C. and Walberg, H. (eds.) (2004). *Building school success through social and emotional learning: What does the research say?*. New York: Teachers College Press.

<https://egitimyonetimi.org/bilge-kagan-yazitlari-ve-liderlik-kuramlari/>. 21.04.2020 tarihinde erişildi.

<https://www.cdc.gov/violenceprevention/youthviolence/definitions.html>
21/05/2020 tarihinde erişildi.

<https://psikolojiagi.com/duygusal-zekânin-insan-yasamindaki-onemi/> 17.05.2020 tarihinde erişildi.

<http://www.tuik.gov.tr>. 22.06.2020 tarihinde erişildi.

EKLER

Ek: 1- Kişisel Bilgi Formu

Üniversite Öğrencilerinin Gençlik Liderlik Özellikleri İle Sosyal Duygusal Yetkinlikleri Arasındaki İlişki

Değerli meslektaşlarım, bu anket uygulamasıyla Siirt Üniversitesindeki öğrencilerinin “Gençlik liderlik özellikleri” ile “Sosyal Duygusal yetkinlik” düzeyleri arasındaki ilişkileri incelenmektedir. Bu amaçla yapılan araştırmada ad, soyad, okul veya telefon numarası yazılması gerekmemektedir. Siz değerli öğrencilerimizin objektif görüşleri bizim için çok önemlidir. İfadelerinize ilişkin yargılarınızı ilgili bölümleri işaretleyerek belirtiniz. Katkılarınız için teşekkür ederiz.

Şükran BİNGÖL

Siirt Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü

Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı

Eğitim Yönetimi Bilim Dalı

KİŞİSEL BİLGİLER

1.Cinsiyetiniz : ☐ Kadın ☐ Erkek

2.Yaş : ☐ 18-19 arası ☐ 20-21 arası ☐ 22-23 arası ☐ 24 ve yukarısı

3. Fakülte: ☐ Eğitim Fakültesi ☐ Fen-Edebiyat Fakültesi ☐ İİBF

☐ Veterinerlik Fakültesi ☐ Sağlık Bilimleri Fakültesi ☐ İlahiyat Fakültesi

Ek: 2- Gençlik Liderlik Ölçeği

A. GENÇLİK LİDERLİK ÖLÇEĞİ	(1)Hiçbir Zaman	(2)Nadiren	(3) Ara Sıra	(4) Sıklıkla	(5)Her zaman
1.Hedeflerime ulaşmak için çok çalışırım.					
2. İdeallerimin peşinden koşarım.					
3.Hayal kırıklığına uğrasam bile, ideallerim uğruna çalışmaya devam ederim.					
4.Geleceğe güvenle bakarım.					
5.Her durumda benim için önemli olan hedeflerimdir.					
6.Bir işte başarıya ulaşmak için kendimi güdülerim.					
7.Yaşadığım sorunların üstesinden gelmek için mücadele ederim.					
8.Etkileyici bir biçimde konuşabilirim.					
9.Benim için başkalarını ikna etmek kolaydır.					
10.İnsanlarla kolay iletişime geçerim.					
11.İnsanları nasıl etkileyeceğimi bilirim.					
12.Fikirlerimi açıkça söylerim.					
13.Bir yarışmayı yönetebilirim.					
14.Arkadaşlarım bir karar alırken bana danışır.					
15.Grup çalışmalarında görev paylaşımının önemini hissettiririm.					
16.Gruba neyin, niçin, nasıl yapılacağını açıkça ifade ederim.					
17.Grup çalışmasında herkesi cesaretlendiririm.					
18.Grup çalışmalarının gidişatını olumlu yönde etkilerim.					
19.Arkadaşlar arasında oluşabilecek çekişmeleri düzeltmeye çalışırım.					
20.Bir grup içinde güven ortamı oluşturmaya çalışırım.					
21.Grup içinde herkese saygılı davranırım.					
22.Arkadaşlarımın söylediklerine ve düşüncelerine değer veririm					
23. Arkadaşlarımın bir ihtiyacı varsa yardıma koşarım					
24.Arkadaşlarıma güvenirim.					
25.Başkalarının güvenini kaybetmemeye önem veririm.					
26.Arkadaşlarım sıkıntılarını bana anlatır.					
27.İnsanlar ile samimi ilişkiler kurarım.					
28.Toparladığım bilgilerden karar verirken yararlanırım.					
29.Vereceğim kararla ilgisi olmayan bilgileri ayırt ederim.					
30.Karar vereceğim zaman elimdeki seçenekleri tek tek gözden geçiririm.					
31.Karar vermeden önce o konuda gerekli bütün bilgileri toplarım.					
32.Bir sorunun sebepleri ile ilgili tahminlerde bulunurum.					
33.Bir sorun varsa nedenleri üzerinde ayrıntılı bir şekilde düşünürüm.					
34.Sorunlarımı çözerken tecrübelerimden yararlanırım.					
35.Bir sorunun çözüm yöntemlerinin tutarlı olup olmadığını anlarım.					
36.Toplumsal sorunlarla ilgilenirim.					
37.Ülkemi kalkındırmak için elimden geleni yaparım.					
38.Toplumsal kurallara uyarım.					
39.Topluma faydalı çalışmalar yapmaya çaba gösteririm.					
40.Başkalarına zarar verebilecek davranışlardan uzak dururum.					

Ek: 3- Sosyal-Duygusal Yetkinlik Ölçeği

	Lütfen aşağıdaki maddelerden sizi en iyi tanımlayanşıkları işaretleyiniz.	Hiçbir zaman	Nadiren	Kararsızım	Genellikle	Her zaman
1	İnsanlarla iletişim kurarken göz teması kurarım.	1	2	3	4	5
2	Her seviyede insanla kolaylıkla iletişim kurabilirim.(çocuklarla, yaşlılarımla, hocalarımla vs.)	1	2	3	4	5
3	İnsanlara nasıl tepkilerde bulunmam gerektiğini belirlemek için onların beden dilinden yararlanırım.	1	2	3	4	5
4	Sosyal etkileşimlerde, yüz ifadelerimi doğru zamandakullanırım.	1	2	3	4	5
5	Hassas durumlarda insanları incitmeden onlarlayüzleşebilirim.	1	2	3	4	5
6	Rahatsız olduğum durumları insanları gücendirmedenifade edebilirim.	1	2	3	4	5
7	Sosyal etkileşimlerimde kurduğum fiziksel temaslarınmiktarını ve türünü doğru ayarlarım.	1	2	3	4	5
8	Sohbet ederken yaptığım el hareketleri dikkat dağıtmaz;ifade etmek istediğim şeyin anlaşılmasına yardımcı olur.	1	2	3	4	5
9	Sosyal becerilerimi içinde bulunduğum durumungerektirdiği gibi kullanırım.	1	2	3	4	5
10	Konuşurken hareketli ve canlıyım.	1	2	3	4	5
11	İnsanların yüz ifadelerini anlamakta iyiyim.	1	2	3	4	5
12	Parti gibi sosyal etkinliklerde, insanlar çoğu zamanbenimle tanışırlar.	1	2	3	4	5
13	Tanıdığım biri üzgün olduğu zaman, söylenmesi veyapılması gereken doğru şeyin ne olduğunu bilirim.	1	2	3	4	5
14	İnsanları etkilemek için sesimin özelliklerindenyararlanırım.	1	2	3	4	5
15	Rahatsız edici sosyal etkileşimleri, daha huzurlu halegetirebilirim.	1	2	3	4	5
16	Hangi zamanda nasıl gülümsemem gerektiğini bilirim.	1	2	3	4	5
17	İnsanlar bir topluluk içinde beni gözlemleme imkanınasahip olsaydı, o topluluk içindeki sosyal becerileri en yüksek kişi olduğumu söylerdi.	1	2	3	4	5
18	Duygusal tepkilerimi başkalarının duygularına nasılıuyarlamam gerektiğini bilirim.	1	2	3	4	5
19	İnsanlarla konuşurken, beden duruşum rahat ve iletişimeaçıktır.	1	2	3	4	5
20	Başkaları, yüzümle (mimiklerimle) kendimi ifadeedebildiğimi söyler.	1	2	3	4	5
21	Duygusal ifadelerim etkileyici ve ikna edicidir.	1	2	3	4	5
22	Duygularımı ifade ederken ses tonumdan yararlanırım.	1	2	3	4	5
23	İnsanlar onları dinlediğimi anlasın diye sohbet esnasında başımı (olumlu anlamda) yeterince sallarım.	1	2	3	4	5
24	Gergin bir sohbeti nasıl sakinleştireceğimi bilirim.	1	2	3	4	5
25	İnsanların kendilerini iyi hissetmesini sağlamak içinçingülerim.	1	2	3	4	5

Ek: 4- Gençlik Liderlik Ölçeği İzin

Sayın Selahattin TURAN,

şükran tekinbingöl

Alıcı: selahattinturan2100

Siirt Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı, Eğitim Yönetimi Bilim Dalı tezli yüksek lisans öğrencisiyim. "Üniversite Öğrencilerinin Gençlik Liderlik Özellikleri ile Sosyal Duygusal Yetkinlik Düzeyleri Arasındaki İlişki"adlı tez çalışmamı Doç.Dr. Veysel Okçu hocamla birlikte gerçekleştiriyoruz. Bu hususta "gençlik liderlik" ölçeğini Siirt Üniversitesi öğrencilerine izniniz dahilinde uygulamak istiyorum. Şimdiden teşekkür eder, iyi çalışmalar dilerim.

Prof. Dr. Selahattin Turan

Alıcı: ben

Merhaba Sn. TEKİNBİNGÖL;
22/05/2021

Adı geçen ölçeği akademik çalışmalarınızda kullanabilirsiniz. Çalışmalarınızda başarılar dilerim.

Prof. Dr. Selahattin Turan
Bursa Uludağ Üniversitesi
Eğitim Fakültesi

22 May 2021 Cmt, saat 12:02 tarihinde şükran tekinbingöl
şunu yazdı:

şükran tekinbingöl

Alıcı: Selahattin

Çok teşekkür ederim. İyi günler.

Ek: 5- Sosyal Duygusal Yetkinlik Ölçeği izin

Sayın İnan AY,

Gelen Kutusu

Şükran Tekinbingöl

22 May
2021
12:08

Alıcı: inan.ay

Siirt Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı, Eğitim Yönetimi Bilim Dalı tezli yüksek lisans öğrencisiyim. "Üniversite Öğrencilerinin Gençlik Liderlik Özellikleri ile Sosyal Duygusal Yetkinlik Düzeyleri Arasındaki İlişki"adlı tez çalışmamı Doç.Dr. Veysel Okçu hocamla birlikte gerçekleştiriyoruz. Bu hususta "Sosyal Duygusal Yetkinlik" ölçeğini Siirt Üniversitesi öğrencilerine izniniz dahilinde uygulamak istiyorum.

Şimdiden teşekkür eder, iyi çalışmalar dilerim.

İnan Ay

27 May
2021
14:45

Alıcı: ben

Sayın Tekin Bingöl,

Ölçeği kullanmanızda herhangi bir sakınca yoktur. Çalışmanızda başarılar dilerim.

İyi çalışmalar,

İnan Ay

22 May 2021 Cmt 12:09 tarihinde Şükran Tekinbingöl

şunu yazdı

Şükran Tekinbingöl

27 May
2021
16:17

Alıcı: İnan

Çok teşekkür ederim hocam.

Ek: 6- Siirt Üniversitesi Rektörlüğü Bilim Etik Kurul Raporu

ŞÜKRAN BİNGÖL.pdf - Adobe Acrobat Reader DC (32-bit)

Dosya Düzenle Görünüm İmzalama Pencere Yardım

Ana Sayfa Araçlar ŞÜKRAN BİNGÖL.pdf x Oturum Aç

1 / 3

Evrak Tarih ve Sayısı: 07.06.2021-797

T.C.
SIIRT ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ

ETİK KURULU KARARLARI

SIIRT
ÜNİVERSİTESİ
Bilimin İşiğindedir

01.06.2021

15:00

117

Üniversitemiz Etik Kurulu 01.06.2021 tarihinde saat 15:00'da Kurul Başkanı Prof. Dr. Cemalettin ERDEMCİ başkanlığında, aşağıda imzaları bulunan üyelerin katılımıyla toplanarak gündemdeki konuları görüşmüş ve aşağıdaki kararları almıştır.

Etik Kurul Başvuru Değerlendirme raporu ektedir.

Kurul Üyeleri:

Prof. Dr. Cemalettin ERDEMCİ
Kurul Başkanı

Prof. Dr. Ayhan YILMAZ
Kurul Üyesi

Doç. Dr. Adnan MEMDUHOĞLU
Kurul Üyesi

Dr. Öğr. Üyesi Arif GÜLLER
Kurul Üyesi

Dr. Öğr. Üyesi Varol TUTAL
Kurul Üyesi

Dr. Öğr. Üyesi Simla ADAGİDE YILMAZ
Kurul Üyesi

Dr. Öğr. Üyesi Burçak ASLAN ÇELİK
Kurul Üyesi

15:55
9.9.2021

ŞÜKRAN BİNGÖL.pdf - Adobe Acrobat Reader DC (32-bit)

Dosya Düzenle Görünüm İmzalama Pencere Yardım

Ana Sayfa Araçlar ŞÜKRAN BİNGÖL.pdf x Oturum Aç

2 / 3

BASVURU DEĞERLENDİRME RAPORU

Sorumlu Araştırmacının Adı Soyadı: Şükran BİNGÖL

Değerlendirilecek Araştırmanın Adı: Üniversite Öğrencilerinin Gençlik Liderlik Özellikleri ile Sosyal Duygusal Yetkinlikleri Arasındaki İlişki

Raporör	
Unvanı	İmza
Adı-Soyadı	
Çalıştığı Birim	
Telefon	
e-posta	Tarih:

Varsa Dış Uzman	
Unvanı	İmza
Adı-Soyadı	
Çalıştığı Birim	
Telefon	
e-posta	Tarih:

Evet	Hayır	
☒	☐	Basvuru Formu eksiksiz ve uygun olarak doldurulmuş mu?
☒	☐	Araştırma ve veri toplama araçları (Anket, ölçek, test vb) ilgili etik kurallara uygun mu?
☒	☐	Kontrol listesinde işaretlenen evraklar eksiksiz olarak sunulmuş mu?

Değerlendirme Sonucu	
☒	Uygun
☐	Düzeltilme gereklidir (Açıklayınız)
	☐ Düzeltmeleri görmek istiyorum ☐ Düzeltmeleri görmeme gerek yok
☐	Uygun değildir (Açıklayınız)

Açıklama

Hazırlayan	Sistem Onayı	Yürürlük Onayı
Prof. Dr. Ayhan YILMAZ	Kalite Koordinatörlüğü	Prof. Dr. Nihat ŞINDAK

Ek:7- Araştırmanın Evrenine İlişkin Bilgiler

SİİRT ÜNİVERSİTESİ 2019-2020 EĞİTİM VE ÖĞRETİM YILI ÖĞRENCİ SAYISI		
SIRA NO	FAKÜLTE ADI	ÖĞRENCİ SAYISI
1	EĞİTİM FAKÜLTESİ	1870
2	FEN-EDEBİYAT FAKÜLTESİ	1377
3	İLÂHİYAT FAKÜLTE	1261
4	SAĞLIK BİLİMLERİ FAKÜLTESİ	1150
5	İKTİSADİ VE İDARİ BİLİMLER FAKÜLTESİ	607
6	VETERİNER FAKÜLTESİ	391
	TOPLAM	6656

